

Faunabeheerplan Vos
2026 – 2031

Zeeland

Uitvoering door:
FBE Zeeland

Eindredactie:
FBE Zeeland

Versie:
Definitief

Faunabeheerplan Vos 2026 - 2031 Faunabeheereenheid Zeeland

Colofon

Stichting Faunabeheereenheid Zeeland

Bezoekadres

Noordlangeweg 42b
4486 PR Colijnsplaat

Postadres

Postbus 46
4460 BA Goes

Telefoon

0113 – 784 030

E-mail

zeeland@fbezeeland.nl

Website

<https://www.Faunabeheereenheid.nl/zeeland>

Eindredactie

Faunabeheereenheid Zeeland

Vormgeving en opmaak

Faunabeheereenheid Zeeland

Beeldrechten

Faunabeheereenheid Zeeland

Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch op geluidsband of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de Faunabeheereenheid Zeeland.

LEESWIJZER

Voor u ligt het faunabeheerplan vos van de Faunabeheereenheid Zeeland. Een faunabeheerplan behandelt de provinciale invulling van faunabeheer, jacht en schadebestrijding, met onderbouwing in overeenkomst met de wet. Dit faunabeheerplan geeft specifiek invulling hierop zover betrekking hebbend op de uitvoering van het beheer van de vos binnen het werkgebied van de Faunabeheereenheid Zeeland voor de periode 2026 – 2031.

Dit faunabeheerplan is door het bestuur van de Faunabeheereenheid Zeeland vastgesteld op 19 september 2025 en is door Gedeputeerde Staten goedgekeurd in haar vergadering van [datum].

SAMENVATTING

Het faunabeheerplan Vos draagt bij aan de invulling van de gezamenlijke missie van Provincie Zeeland en de Faunabeheereenheid, waarin het streven naar duurzaam faunabeheer in Zeeland voorop staat. Hierin wordt ook specifiek de bescherming van kustbroedvogels, een belangrijk aspect van beheer van vossen, benoemd. Het faunabeheerplan vormt hierin het uitvoeringsdocument voor te nemen maatregelen in het kader van populatiebeheer en schadebestrijding en -preventie en als onderbouwing voor eventuele vergunningsaanvragen. Op het faunabeheerplan is het wettelijk kader van de Omgevingswet van toepassing en het heeft een looptijd van 6 jaar.

De vos (*Vulpes vulpes*) is een relatief kleine predator uit de familie van de hondachtigen. De vos is schemer- en nachtactief en kan zich vestigen in veel verschillende omgevingen, maar komt ook zwervend voor. De vos komt in Nederland in grote aantallen voor waarbij deze zich steeds verder door het land is gaan verspreiden en zich goed kan aanpassen aan verstedelijking. De vos heeft daarnaast (vrijwel) geen natuurlijke predator. De staat van instandhouding van de vos is, zowel op landelijke schaal als provinciaal in Zeeland, als gunstig beoordeeld.

De vos is een soort als bedoeld in artikel 11.57 Bal en is daarmee landelijk vrijgesteld. Dit betekent dat ter voorkoming van schade aan een wettelijk belang, de vos opzettelijk mag worden gedood en de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vossen opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield. Het wettelijk belang waarvoor de landelijke vrijstelling noodzakelijk is betreft de bescherming van wilde flora en fauna, specifiek grondbroedende vogelsoorten. Predatie door vossen draagt door heel Nederland significant bij aan de negatieve populatietrend, ongunstige staat van instandhouding en het lage broedsucces van veel verschillende weide- en kustbroedvogels. Beheer van de vos draagt bij aan het verlagen van deze predatiedruk en verbeteren van het nestsucces en daarmee de aantallen van deze vogelsoorten, waartoe Nederland wettelijk verplicht is. Ondanks de vrijstelling zijn de trends van aantallen en verspreiding van weide- en kustbroedvogels in Zeeland doorgaans nog (sterk) negatief. Hoewel vossen ook positieve effecten hebben door predatie op schadeveroorzakende soorten, zoals ganzen, muizen en ratten, zijn de negatieve effecten op de weide- en kustbroedvogels dusdanig zorgwekkend dat de vos moet worden beheerd.

Er zijn verschillende maatregelen welke bij kunnen dragen aan het verlagen van de predatiedruk van de vos op weide- en kustbroedvogels. De meest gebruikte en doorgaans effectiefste preventieve maatregel is afrastering. In meerdere Zeeuwse gebieden wordt afrastering toegepast om weide- en kustbroedvogels te beschermen, door

het weren van de vos uit deze gebieden. Hier zitten echter hoge kosten en veel onderhoud aan verbonden. Bovendien is afrastering vaak onwenselijk vanwege versnippering van de natuur. Deze en andere preventieve maatregelen worden in dit faunabeheerplan in detail behandeld. Hieruit wordt geconcludeerd dat beheer middels afschot, waar mogelijk in combinatie met één of meerdere preventieve maatregelen, noodzakelijk blijft.

Om het wettelijk belang voor bescherming van weide- en kustbroedvogels nog beter te kunnen begunstigen wordt hierop voor deze beheerperiode extra ingezet middels speciaal aangewezen broedvogelkerngebieden. De broedvogelkerngebieden betreffen zowel gebieden waar momenteel veel broedvogels broeden, als gebieden welke potentie hebben om zo'n gebied te worden of welke een dergelijke functie vanwege predatie door de vos zijn verloren en waar deze moet worden hersteld. De gebieden zijn tot stand gekomen uit diepgaande analyses van wetenschappelijk onderzoek en in overleg met terreinbeheerders. Voor deze kerngebieden wordt een omgevingsvergunning voor nachtafschot aangevraagd als aanvullend middel op de vrijstelling. Middels deze omgevingsvergunning kan de vos op de belangrijkste locaties (de kerngebieden), in de belangrijkste periode (tussen zonsondergang en zonsopkomst), tijdens het meest effectieve deel van het jaar (januari tot en met juni), worden beheerd. Binnen de kerngebieden zijn waar mogelijk eerst maatregelen genomen om predatie preventief te voorkomen of verminderen, echter kunnen deze preventieve maatregelen niet voor elk gebied in de redelijkheid worden verwacht.

Ter ondersteuning en optimalisatie van het beheer nu en in de toekomst, vindt monitoring plaats. Dit betreft voor de vos provincie-brede tellingen vier maal per jaar. Voor de kerngebieden worden deze tellingen aangevuld met gebieds-specifieke monitoringsgegevens van zowel de vos als weide- en kustbroedvogels. Op basis van de monitoringsgegevens, alsmede een tussentijdse evaluatie van het faunabeheerplan, kan het beheer tussentijds worden aangescherpt waar nodig.

INHOUD

1. INLEIDING.....	7
1.1 DE FAUNABEHEEREENHEID	7
1.1.1 Missie	7
1.1.2 Visie	7
1.1.3 De wildbeheereenheden.....	8
1.2 HET FAUNABEHEERPLAN	8
1.3 WERKGEBIED FAUNABEHEEREENHEID	8
1.4 LOOPTIJD FAUNABEHEERPLAN	8
2. WETTELIJK EN BELEIDSMATIG KADER	9
2.1 OMGEVINGSWET	9
2.1.1 Landelijke vrijstelling vos.....	9
2.1.2 Omgevingsvergunningen en ontheffingen	9
2.1.3 Vrijstellings- en vergunningsvoorwaarden op de verboden	9
2.1.4 Geen andere bevredigende oplossing	10
2.1.5 Wettelijke belangen.....	10
2.1.6 Gunstige staat van instandhouding	10
2.2 BEHEERMOGELIJKHEDEN ONDER HET FAUNABEHEERPLAN VOS 2020-2025	11
3. DE VOS	12
3.1 ALGEMENE SOORTBESCHRIJVING	12
3.2 STAAT VAN INSTANDHOUDING	12
3.3 LANDELIJKE ONTWIKKELING	13
3.4 PROVINCIALE ONTWIKKELING	13
4. NOODZAAK VOOR BEHEER	17
4.1 KUSTBROEDVOGELS	17
4.2 WEIDEBROEDVOGELS.....	20
4.3 BROEDVOGELKERNGEBIEDEN.....	23
4.4 OVERIGE FAUNA	24
5. PREVENTIE EN ANDERE BEVREDIGENDE OPLOSSINGEN	25
5.1 WETENSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING PREVENTIEVE MAATREGELEN.....	25
5.1.1 Afrastering.....	25
5.1.2 Gegeneraliseerde aversie	26
5.1.3 Ultrasone wildverjagers.....	26
5.1.4 Landschapsindeling	26
5.2 OVERIGE INVLOEDEN WEIDE- EN KUSTBROEDVOGELS	27
5.2.1 Overige predatoren	27
5.2.2 Afname geschikt leefgebied	28
5.2.3 Omvang leefgebied	28
5.2.4 Vogelgriep	29

6.	EVALUATIE PERIODE 2020-2025	30
6.1	DE DOELEN VAN HET FAUNABEHEERPLAN VOS 2020-2025	30
6.2	UITGEVOERD AFSCHOT	31
6.3	UITGEVOERDE PREVENTIEVE MAATREGELEN	32
7.	BEHEER PERIODE 2026-2031	33
7.1	DE LANDELIJKE VRIJSTELLING	33
7.2	BEHEER IN DE KERNGEBIEDEN	36
7.3	BEHEER IN NATURA 2000-GEBIEDEN	37
7.4	BEHEER IN GANZENRUSTGEBIEDEN	38
7.5	DOELSTELLINGEN BEHEERPERIODE 2026-2031	38
8.	OMGEVINGSVERGUNNING	40
9.	MONITORING	41
9.1	DE PROVINCIALE VOSSENTELLINGEN	41
9.2	VOSSENMONITORING IN DE KERNGEBIEDEN	41
9.3	WEIDE- EN KUSTBROEDVOGELMONITORING IN DE KERNGEBIEDEN	42
9.4	TUSSENTIJDSE EVALUATIE EN EINDEVALUATIE	42
10.	LITERATUURLIJST	43
	BIJLAGE I: WERKGEBIED FBE ZEELAND	I
	BIJLAGE II: KERNGEBIEDEN 2020-2025	II
	BIJLAGE III: KERNGEBIEDEN 2026-2031	III
	BIJLAGE IV: WBE SCHOUWEN-DUIVELAND	IV
	BIJLAGE V: KERNGEBIEDBESCHRIJVINGEN	V

1. INLEIDING

Bescherming van flora en fauna is voor heel Nederland vastgelegd in de wet. Waar dit voorheen vooral in de Wet natuurbescherming (Wnb) was, is dit sinds 1 januari 2024 vastgelegd in de Omgevingswet (Ow) en het hierop aanvullende Omgevingsbesluit (Ob), Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl). In de regel zijn wilde dieren beschermd tegen het opzettelijk vangen en doden, alsmede het verstoren van de omgeving die ze gebruiken voor rust en voortplanting. Voor sommige diersoorten kan van deze verboden worden afgeweken ter begunstiging van specifieke, in de wet genoemde, belangen. De uitwerking en verantwoording van deze uitzonderingen, als onderdeel van het duurzaam beheer van populaties, de bestrijding van schadeveroorzakende dieren, en de uitvoering van de jacht, wordt gedaan in een provinciaal faunabeheerplan. Het vaststellen van het faunabeheerplan is een taak van de Faunabeheereenheid van de desbetreffende provincie.

1.1 DE FAUNABEHEEREENHEID

De Stichting Faunabeheereenheid Zeeland (FBE) is opgericht bij akte van 22 januari 2003 en samengesteld uit terreinbeherende en vertegenwoordigende organisaties op het gebied van natuurbeheer, landbouw, het particuliere eigendom en de jacht. Gedeputeerde Staten hebben op 17 juni 2003 de Faunabeheereenheid erkend als Faunabeheereenheid zoals bedoeld in artikel 29 van de Flora- en faunawet (nu als bedoeld in artikel 8.1 Ow). Op grond van artikel 6.1 Ob en artikel 4.5 van de Omgevingsverordening Zeeland (Ov) is in het bestuur van de Faunabeheereenheid tenminste één vertegenwoordiger opgenomen vanuit de volgende organisaties van jachthouders of jachtaktehouders werkzaam binnen het werkgebied van de betreffende Faunabeheereenheid, te weten: agrariërs, verenigingen van jagers, particuliere grondeigenaren en terreinbeherende organisaties. In het bestuur van de Faunabeheereenheid zit daarnaast een vertegenwoordiger van één of meer maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in Zeeland.

De rol van de FBE is gericht op de uitvoering van het provinciaal faunabeleid en zij heeft de taak tot het organiseren en coördineren van duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, de bestrijding van schadeveroorzakende dieren door grondgebruikers en de uitoefening van de jacht.

1.1.1 MISSIE

De missie van de FBE, in samenwerking met de provincie Zeeland, is in het Strategisch meerjarenplan 2024-2029 beschreven als volgt:

“De provincie Zeeland en FBE streven samen naar duurzaam faunabeheer in Zeeland om zo mens-dier conflicten te verminderen (zoals schade aan landbouwgewassen, verkeersongelukken en bescherming van kustbroedvogels) en tot gedragen en uitgedragen oplossingen hiervoor te komen.” (Faunabeheereenheid Zeeland, 2023; p.4).

1.1.2 VISIE

De visie van de FBE, in samenwerking met de provincie Zeeland, is in het Strategisch meerjarenplan 2024-2029 beschreven als volgt:

“De Provincie Zeeland en FBE benutten kennis uit het veld optimaal en werken gezamenlijk juridisch en praktisch uitvoerbare maatregelen uit. De FBE vormt hierbij de schakel tussen beleid en uitvoering. De FBE coördineert data-

verzameling en stelt deze data beschikbaar voor beleid en besluitvorming. De FBE is daarnaast verantwoordelijk voor het faciliteren van de betrokken maatschappelijke partijen zodat bestuurlijke besluitvorming over het faunabeheerplan transparant kan plaatsvinden en rekening houdt met ieders belang.” (Faunabeheereenheid Zeeland, 2023; p.4).

1.1.3 DE WILDBEHEEREENHEDEN

De taak van de wilbbeheereenheden (WBE's) is beschreven in artikel 8.2 Ow. Een wilbbeheereenheid is een vereniging van jachthouders met jachtakte en eventueel grondgebruikers en terreinbeheerders. Wilbbeheereenheden zorgen binnen hun gebied voor de uitvoering van het door de FBE vastgestelde faunabeheerplan. De WBE's samen beslaan de totale oppervlakte van het werkgebied van de FBE. Op grond van de eisen inzake de omvang en begrenzing van WBE's, die in de Omgevingsverordening Zeeland zijn gesteld kunnen de begrenzingen van de WBE's en/of het aantal WBE's in de komende periode wijzigen. Ten tijde van het schrijven van dit faunabeheerplan zijn binnen de provincie Zeeland 13 WBE's actief.

1.2 HET FAUNABEHEERPLAN

Voorliggend faunabeheerplan is geschreven naar de vereisten die staan genoemd in artikel 6.2 Ob en de hieruit voortvloeiende vereisten zoals die staan omschreven in artikel 5.70 tot en met 5.72 Ov. Het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, de bestrijding van schadeveroorzakende dieren door grondgebruikers en de uitoefening van de jacht geschieden overeenkomstig het faunabeheerplan.

De primaire functie van het faunabeheerplan is als uitvoeringsdocument voor te nemen maatregelen in het kader van populatiebeheer en schadebestrijding en -preventie. Daarnaast kan het faunabeheerplan de onderbouwing vormen voor mogelijke vergunningsaanvragen. Tot slot worden in het faunabeheerplan de motieven aangegeven voor passende en doeltreffende maatregelen. Het faunabeheerplan dient onderbouwd te worden door trendtellingen van populaties van in het wild levende dieren binnen het werkgebied. Een meer uitgebreide opsomming van de onderdelen waaruit het faunabeheerplan minstens dient te bestaan zijn terug te vinden in artikel 5.70 tot en met 5.72 Ov. Aangezien in dit faunabeheerplan geen sprake is van beheer van een jachtsoort, is de uitbreiding in artikel 5.73 Ov niet van toepassing.

1.3 WERKGEBIED FAUNABEHEEREENHEID

Het werkgebied van de FBE Zeeland beslaat de hele provincie Zeeland, welke 293.344 hectare bedraagt. Dit faunabeheerplan vos 2026 - 2031 geldt voor het volledige werkgebied. Een kaart van het werkgebied van de FBE, inclusief de daarbinnen gelegen wilbbeheereenheden, is te vinden in Bijlage I. De aantallen, benamingen, begrenzingen en oppervlakten van de wilbbeheereenheden zoals gegeven in Bijlage I kunnen gedurende de looptijd van dit faunabeheerplan veranderen.

1.4 LOOPTIJD FAUNABEHEERPLAN

Dit faunabeheerplan vos loopt van 1 januari 2026 tot en met 31 december 2031.

2. WETTELIJK EN BELEIDSMATIG KADER

2.1 OMGEVINGSWET

Op dit faunabeheerplan is het kader van de Omgevingswet van toepassing. In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de meest relevante wetsartikelen die betrekking hebben op het beheer van de vos in Zeeland. Voor de exacte en volledige weergave van de wetsartikelen wordt verwezen naar de officiële publicatie van de wet op wetten.overheid.nl.

2.1.1 LANDELIJKE VRIJSTELLING VOS

De vos is een vergunningsvrije soort als bedoeld in artikel 11.57 Bal en is daarmee vrijgesteld van het verbod bedoeld in artikel 5.1 Ow. Dit betekent dat ter voorkoming van schade aan een wettelijk belang, de vos opzettelijk mag worden gedood en de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van vossen opzettelijk mogen worden beschadigd of vernield. Hier zijn wel eisen aan verbonden, welke zijn gegeven in artikel 11.58 Bal. Bij uitspraak van 19 april 2023 heeft de Raad van State (Raad van State, 19 april 2023, ECLI:NL:RVS:2023:1545) geconcludeerd dat de minister deze eisen niet voldoende heeft onderbouwd. De taak van onderbouwing ligt hierdoor bij de Faunabeheereenheid in een faunabeheerplan. Hiervoor dienen alle wettelijke eisen, gegeven in artikel 11.58 Bal in samenhang met artikel 8.74l Bkl, in het faunabeheerplan te worden onderbouwd. Deze onderbouwing is mogelijk voor elk van de wettelijke belangen gegeven in artikel 8.74l Bkl. Dit is zoals gesteld in de Nota van toelichting Besluit natuurbescherming (2016, 13 mei; p.42) ten tijde van de Wet Natuurbescherming. Voor dit faunabeheerplan wordt de landelijke vrijstelling onderbouwd ten behoeve van het wettelijke belang van de bescherming van wilde flora en fauna (art. 8.74l lid 1 sub b/1° Bkl).

2.1.2 OMGEVINGSVERGUNNINGEN EN ONTHEFFINGEN

Indien het noodzakelijk wordt geacht om ingrepen te doen in de omvang van een dierpopulatie, op één of meer ontheffingsgronden waarvoor geen vrijstelling is verleend, geldt dat op grond van artikel 8.74l Bkl, er door Gedeputeerde Staten van Zeeland een omgevingsvergunning als bedoeld in artikel 11.54 Bal, in samenhang met artikel 5.2 lid 1 Ow, kan worden verleend voor het doden van het dier. Ten tijde van de aanvraag onder de Wet Natuurbescherming werden dergelijke vergunningen nog ontheffingen genoemd. Ontheffingen die in de voorgaande periode zijn aangevraagd, worden zodanig nog onder de noemer van ontheffing vermeld.

2.1.3 VRIJSTELLINGS- EN VERGUNNINGSVORWAARDEN OP DE VERBODEN

In artikel 5.2 lid 1 en lid 3 Ow, in samenhang met artikel 11.54 Bal en artikel 8.74l Bkl, wordt aangegeven dat een omgevingsvergunning of vrijstelling op de verboden van artikel 11.54 Bal kan worden verleend, zolang wordt voldaan aan de volgende eisen:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing (art. 8.74l lid 1 sub a Bkl);
- Een vrijstelling of vergunning is nodig:
  1. In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats (art. 8.74l lid 1 sub b/1° Bkl);
  2. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom (art. 8.74l lid 1 sub b/2° Bkl);
  3. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip

- van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (art. 8.74l lid 1 sub b/3° Bkl);
  - 4. ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen (art. 8.74l lid 1 sub b/7° Bkl);
  - 5. ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden (art. 8.74l lid 1 sub b/8° Bkl);
  - 6. ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren (art. 8.74l lid 1 sub b/9° Bkl);
  - 7. in het algemeen belang (art. 8.74l lid 1 sub b/13° Bkl).
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in haar natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (art. 8.74l lid 1 sub c Bkl).

2.1.4 GEEN ANDERE BEVREDIGENDE OPLOSSING

Een van de vergunnings- en vrijstellingsvoorwaarden in de Omgevingswet stelt dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat dan hetgeen waarvoor de vergunning of vrijstelling wordt verleend; het doden van vossen. Andere bevredigende oplossingen zijn hier meestal preventieve maatregelen, maar kan ook betrekking hebben op alternatieven zoals verplaatsing of anticonceptie. In Hoofdstuk 5 worden deze mogelijke andere bevredigende oplossingen in detail besproken.

2.1.5 WETTELIJKE BELANGEN

De tweede van de vergunnings- en vrijstellingsvoorwaarden in de Omgevingswet noemt een aantal belangen waarvoor een vergunning of vrijstelling kan gelden. Aan ten minste één van deze belangen moet worden voldaan alvorens een dergelijke vergunning of vrijstelling kan worden verleend. Er dient dan ook altijd een goed onderbouwd wettelijk belang te worden aangetoond bij een vergunnings- of vrijstellingsaanvraag. In dit faunabeheerplan geldt als wettelijk belang de bescherming van wilde flora en fauna (art. 8.74l lid 1 sub b/1° Bkl; zie Hoofdstuk 4).

2.1.6 GUNSTIGE STAAT VAN INSTANDHOUDING

De laatste van de vergunnings- en vrijstellingsvoorwaarden in de Omgevingswet spreekt over het behouden van de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort. De staat van instandhouding van een soort heeft betrekking op het duurzaam voortbestaan van die soort en wordt in de Omgevingswet en artikel 1 onder i van de Habitatrichtlijn gedefinieerd als *"Het effect van de som van de invloeden die op de betrokken soort inwerken en op lange termijn een verandering kunnen bewerkstelligen in de verspreiding en de grootte van de populaties van die soort"*. Populaties worden bij het kleiner worden ten gevolge van genetische-, milieu- en demografische toevalligheidsprocessen gevoeliger voor uitsterven (Shaffer, 1981). Om de gunstige staat van instandhouding te kunnen borgen is een bepaalde (minimale) populatiegrootte nodig die de invloeden van deze toevalligheidsprocessen kan weerstaan. In dit faunabeheerplan wordt de staat van instandhouding, in overeenstemming met artikel 1 onder i van de Habitatrichtlijn, als gunstig beschouwd wanneer *"uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven, het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden, en er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden"*. In een dergelijke situatie wordt de populatie geacht in een gunstige staat van instandhouding te verkeren.

2.2 BEHEERMOGELIJKHEDEN ONDER HET FAUNABEHEERPLAN VOS 2020-2025

Ten tijde van het faunabeheerplan vos 2020-2025 is gebruik gemaakt van de landelijke vrijstelling van artikel 11.57 Bal. Deze was geldig voor het gehele werkgebied van de faunabeheereenheid, met uitzondering van de Natura 2000-gebieden waarbij het beheer van de vos niet expliciet in het betreffende beheerplan is opgenomen. Aangezien dit in geen van de beheerplannen het geval was, heeft gebruik van de landelijke vrijstelling in Zeeland niet binnen Natura 2000-gebieden plaatsgevonden. Het gebruik van het geweer onder de vrijstelling is daarnaast gelimiteerd tot de periode tussen zonsopkomst en zonsondergang.

Een aanvullende vergunning voor Natura 2000-gebieden Kop van Schouwen, Yerseke en Kapelse Moer, Grevelingen en Oosterschelde (ZK130165, 16 januari 2024) heeft afschot van vossen binnen deze gebieden wel mogelijk gemaakt. Deze vergunning was gelimiteerd tot de periode 1 januari tot en met 30 juni en voor een totaal van 18 geschoten vossen per jaar. Daarnaast was een ontheffing beschikbaar voor het afschot van vossen tussen zonsondergang en zonsopkomst met gebruik van een kunstmatige lichtbron voor het eiland Schouwen-Duiveland (m.u.v. de Natura 2000-gebieden) en een buffer van 3 kilometer rondom Natura 2000-gebied Yerseke Moer (ZK20000047/20041144, 18 december 2020). Voor medewerkers van terreinbeherende organisaties (TBO's) was bij de uitvoering van het vossenbeheer onder het faunabeheerplan vos 2020-2025 het gebruik van een geluidsdemper toegestaan, middels een aanvullende ontheffing (ZK20000047/20041143, 18 december 2020). Tot slot hebben verschillende opeenvolgende ontheffingen het gebruik van kunstlicht ter bevordering van de jaarlijkse vossentellingen toegestaan (recent: ZK19000156/20004490, 20 februari 2020).

De toegestane middelen voor het bestrijden van vossen zijn: geweren, honden (niet zijnde lange honden), haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds, kastvallen, vangkooien, fretten en buidels. Aardhonden mogen niet worden gebruikt in de periode van 1 maart tot en met 31 augustus. Van deze middelen mogen alleen fretten, kastvallen, vangkooien en buidels worden gebruikt op zon- en feestdagen (Art. 4.28 Omgevingsregeling). Daarnaast stond bovenstaande ontheffing (ZK20000047/20041143) het gebruik van een geluidsdemper toe voor medewerkers van een TBO. Bij het gebruik van de vergunning in Natura 2000-gebied (ZK130165, 16 januari 2024) was het gebruik van de geluidsdemper verplicht.

3. DE VOS

3.1 ALGEMENE SOORTBESCHRIJVING

De vos (*Vulpes vulpes*) is een predator uit de familie van de hondachtigen. De vos is relatief klein binnen de hondachtigen met een gemiddelde lengte net boven één meter, waarvan de staart grofweg een derde uitmaakt. De schouderhoogte ligt rond de 35 centimeter. Het mannetje (rekel) is doorgaans wat groter dan het vrouwtje (moer), maar vertoont verder geen andere vormen van seksuele dimorfie. De paartijd van de vos valt tussen december en april, met de meeste activiteit in januari en februari. Een nest heeft doorgaans tussen de 3 en 6 welpen. Vossen zijn schemer- en nachtactief en kunnen zich vestigen in veel verschillende omgevingen, zolang er voldoende voedsel en dekking is. De vos leeft in kleine groepen binnen een territorium, meestal met één rekel en meerdere moeren. Daarnaast komt een aantal zwervende vossen voor, meestal jonge rekels die nog geen territorium hebben (Larivière & Pasitschniak-Arts, 1996). Territoria verschillen vaak sterk in grootte, met een omvang van 10 tot 3500 hectare (Walton et al., 2017). Territoria in Nederland zijn aan de lagere kant van deze variatie, met een gemiddelde tussen de 60 en 172 hectare (Mulder, 2007; Schwemmer et al., 2021). De grootte van het territorium wordt sterk beïnvloed door voedselaanbod en concurrentie, waarbij antropologische landschapselementen zoals (water)wegen of bebouwing vaak de grens van het territorium bepalen (Walton et al., 2017). De vos kan grote afstanden afleggen binnen, en soms buiten, het territorium op zoek naar voedsel of een nieuw territorium: afstanden van 4 tot 12 km per nacht komen voor, maar vanwege de populatiedichtheid en resulterende kleinere territoria zal dit in Nederland gemiddeld lager liggen (Meia & Weber, 1995; Mulder, 2007).

3.2 STAAT VAN INSTANDHOUDING

De landelijke staat van instandhouding van de vos is recent geëvalueerd en op alle gronden als gunstig beoordeeld (Ter Harmsel et al., 2022). Hiermee is bepaald dat de vos niet in het voortbestaan wordt bedreigd, zowel in verspreiding, populatieaantal en leefgebied, en hier naar verwachting ook geen sprake van zal zijn in de voorzienbare toekomst. De referentiewaarden die nodig zijn voor het bepalen van de staat van instandhouding van de vos, zijn vastgesteld op landelijk niveau. Dit komt doordat de vos een aaneengesloten en grensoverschrijdend verspreidingsgebied kent dat zich niet beperkt tot provinciale grenzen (Ter Harmsel et al., 2022). Daarom kan worden gesteld dat de landelijke gunstige beoordeling van de staat van instandhouding ook van toepassing is op provinciaal niveau.

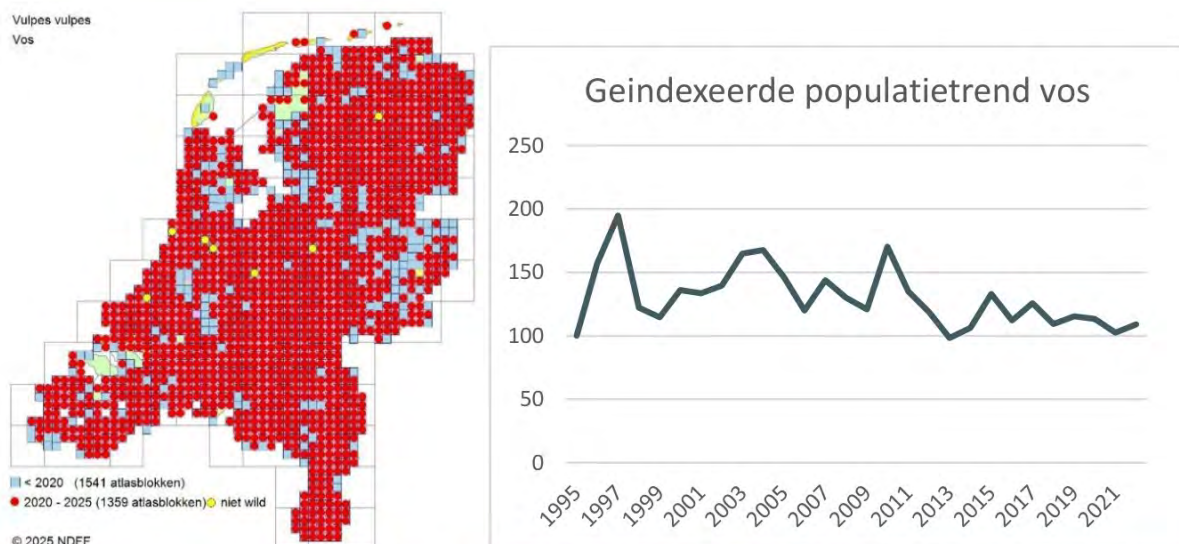
Toch kan voor Zeeland een provinciale staat van instandhouding worden bepaald op basis van de eisen gegeven in Hoofdstuk 2.1.6. Daarbij is ten eerste de eis dat de vos in Zeeland een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat en dit vermoedelijk zal blijven. Hiervoor wordt gerefereerd naar de provinciale aantalsontwikkeling in hoofdstuk 3.4 welke al lange tijd stabiel is of zelfs toeneemt. Het beoogde beheer in dit faunabeheerplan heeft niet het doel om de omvang van de populatie vossen in Zeeland terug te brengen, maar enkel om lokaal de predatie door vossen te verlagen. Het is dan ook niet aannemelijk dat deze ingreep de populatietrend van de vos in Zeeland significant zal verlagen. Daarmee kan worden gesteld dat de vos in Zeeland een levensvatbare component van de natuurlijke habitat is en waarschijnlijk zal blijven. Wat betreft het verspreidingsgebied toont zowel de landelijke als de provinciale ontwikkeling dat de vos zich vrijwel overal makkelijk vestigt en zich goed aanpast aan de verstedelijking. De vos verspreidt zich gemakkelijk door het landschap, wat ook in Zeeland het geval is. Hiermee is Zeeland geen uitzondering op wat landelijk wordt gezien. Het is dan ook te stellen dat het verspreidingsgebied van de vos in Zeeland niet kleiner wordt of dreigt te worden binnen afzienbare tijd. Wat betreft de voldoende grote habitat is geen reden om aan te nemen dat deze op de lange termijn onder druk komt te staan. Eventuele verstedelijking is voor de vos een relatief kleine zorg aangezien

deze zich hier goed op aanpast. Daarnaast betreft verstedelijking naar verwachting steeds meer vergroening welke, in combinatie met onder andere het herstel van landschapselementen en agrarisch natuurbeheer, ervoor zorgen dat het leefgebied van de vos in Zeeland naar verwachting niet onder druk zal komen te staan en juist kan toenemen in oppervlakte en kwaliteit. Hiermee sluit de provinciale staat van instandhouding aan op de landelijke staat van instandhouding en wordt de staat van instandhouding voor Zeeland, naar aanleiding van alle drie de criteria uit de omgevingswet, als gunstig beoordeeld.

3.3 LANDELIJKE ONTWIKKELING

De vos komt binnen heel Nederland verspreid voor (Figuur 1). De soort past zich goed aan in het Nederlandse cultuurlandschap en komt voor in veel gevarieerde landschappen waaronder agrarisch, maar ook stedelijk, gebied (Mulder, 2016). Vossen zijn opportunistische predatoren en hebben een divers voedingspatroon bestaande uit onder andere haasachtigen, ratten en muizen, vogelnesten en kuikens, en kadavers, maar in de stedelijke gebieden eten ze ook afvalresten en kunnen ze prederen op gehouden siervogels of pluimvee (Larivière & Pasitschniak-Arts, 1996). Het voedingspatroon hangt af van meerdere factoren, maar voornamelijk met de beschikbaarheid van de verschillende prooi-soorten door het jaar heen. De vos heeft (vrijwel) geen natuurlijke vijanden in Nederland. Hoewel de wolf en de zeearend in een aantal provincies mogelijk kunnen prederen op de vos zijn de voornaamste doodsoorzaken van vossen het verkeer en afschot onder de vrijstelling en aanvullende vergunningen. Doordat predatie op vossen grotendeels ontbreekt kan de impact van predatie door vossen al snel groot zijn op populaties wilde dieren. Hoewel deze impact vaak negatief is, kan deze ook een positief effect hebben: predatie door vossen op ganzen draagt bij aan het verlagen van de populatiegrootte van ganzen en de daarbij komende landbouwschade. Daarnaast is de predatie op ratten en muizen begunstigend voor de volksgezondheid en overige schade door deze dieren. De populatietrend van vossen in Nederland is sinds 1995 matig afnemend en de laatste 10 jaar stabiel (CLO, 2023; Figuur 1). Bij de bepaling van de staat van instandhouding door Ter Harmsel et al (2022) is 1994 als indexjaar gebruikt, waardoor hier voor de gehele periode de populatietrend stabiel is.

Figuur 1. Links: Verspreidingsatlas van de vos in Nederland. Bron: NDFF, 2025. Rechts: Geïndexeerde populatietrend van de vos in Nederland met 1995 als indexjaar. Bron: CLO, 2023.

3.4 PROVINCIALE ONTWIKKELING

De afwezigheid van gevestigde wolven in provincie Zeeland maakt de vos de grootste landpredator in provincie Zeeland. Vossen worden in Zeeland viermaal per jaar geteld. Het betreft één telling per maand voor de maanden november, december, januari en februari. De telling vindt telkens plaats in de avond, waarbij gebruik van kunstlicht is toegestaan, middels een vergunning. Sinds 2004 worden vossen geteld in Zeeland. Aangezien de vos

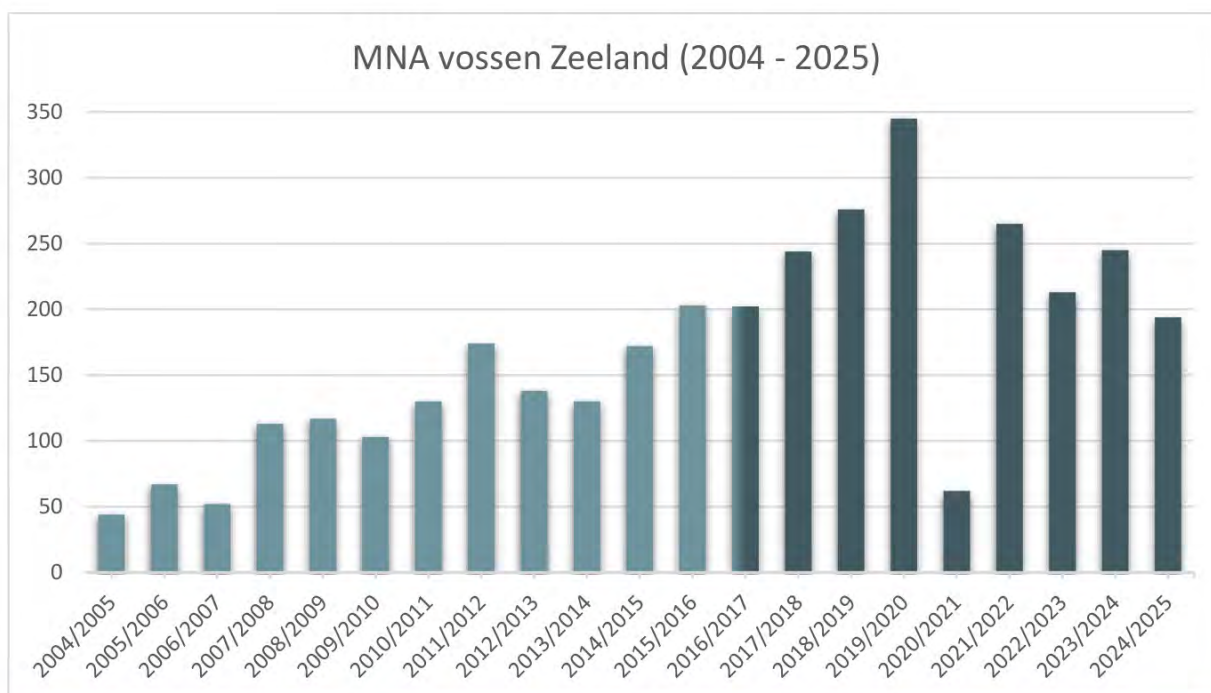
naar verwachting vanuit België de provincie is binnengekomen, werd de vos in het begin vooral in Zeeuws-Vlaanderen gezien en zijn ze dan ook hier begonnen met de inventarisatie van vossen. De tellingen van 2004 tot 2017 zijn daarom uitsluitend tellingen van de WBE's in Zeeuws-Vlaanderen. Vanaf 2017 worden de getelde aantallen voor Zeeland geregistreerd in FRS, waarbij de gehele provincie wordt geïnventariseerd. De methode voor het tellen wordt beschreven in de betreffende ontheffing (zie: ZK19000156/20004490, 20 februari 2020) alsmede Hoofdstuk 9.1. De getelde aantallen zijn weergegeven in Tabel 1. Hierbij zijn de lege vakken en lage aantallen in periode 2020/2021 veroorzaakt door een gebrek aan tellingen als gevolg van de avondklok/lockdown tijdens de coronapandemie. Daarnaast was in januari 2020 geen vergunning voor het gebruik van kunstlicht beschikbaar waardoor de telling niet is doorgegaan. De tellingen van januari 2010 en december 2016 zijn niet doorgegaan doordat weersomstandigheden het tellen onmogelijk maakten en er geen alternatief moment voorhanden was.

Tabel 1. De getelde aantallen vossen tijdens de vossentellingen in Zeeland van november 2004 tot en met februari 2025. Tellingen van november 2004 tot en met november 2016 zijn uitsluitend voor Zeeuws-Vlaanderen.

Trend Vossentelling (2004 – 2025)				
Periode	November	December	Januari	Februari
2004/2005	37	44	22	27
2005/2006	55	67	48	41
2006/2007	52	52	47	46
2007/2008	89	113	87	89
2008/2009	117	107	90	56
2009/2010	103	102		86
2010/2011	84	130	99	121
2011/2012	174	136	124	110
2012/2013	135	132	138	125
2013/2014	114	77	130	105
2014/2015	172	147	139	130
2015/2016	131	203	108	188
2016/2017	180		202	200
2017/2018	222	241	244	236
2018/2019	252	267	241	276
2019/2020	334	345		173
2020/2021		62	48	
2021/2022	224	186	265	251
2022/2023	213	150	172	169
2023/2024	245	217	192	153
2024/2025	194	186	161	187

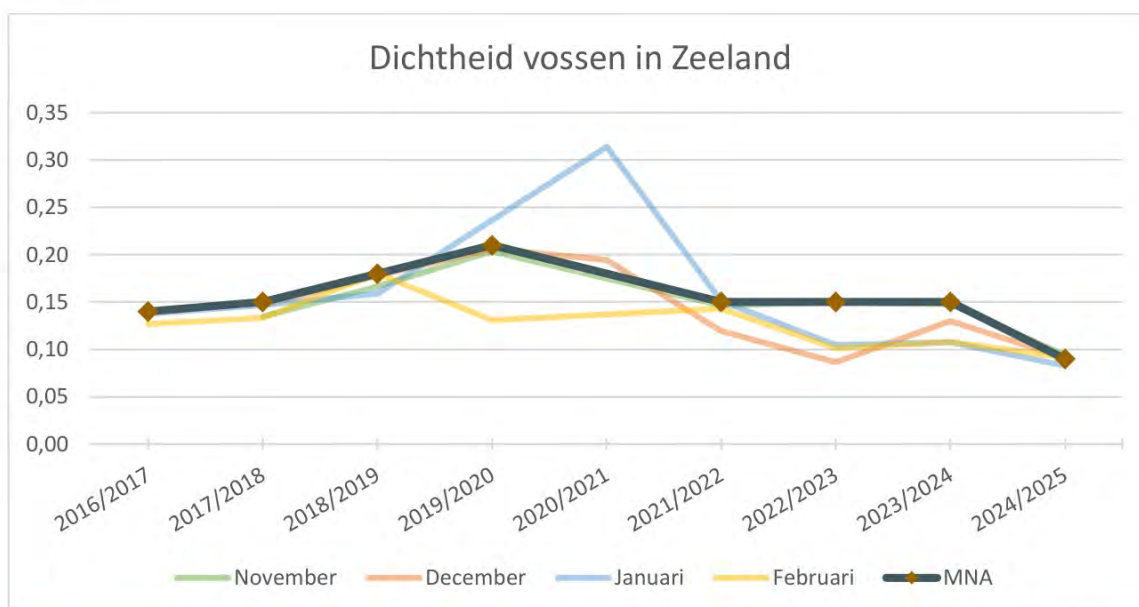
De hoogste waarde per periode van vier maanden geeft voor die periode het minimale aantal vossen waarvan we met zekerheid kunnen zeggen dat deze in de provincie voorkomen: het zogenaamde Minimum Number Alive (MNA). Door het MNA over de jaren heen te vergelijken kan een algemene trend van de aantalsontwikkeling zichtbaar worden gemaakt. Dit wordt gedaan in Figuur 2. De jaren waarin enkel Zeeuws-Vlaanderen is geteld zijn in een lichtere kleur gemarkeerd.

Figuur 2. Minimum Number Alive (MNA) van vossen in Zeeland op basis van de vier tellingen per jaar. Tellingen van 2004 tot en met november 2016 (lichtblauw) zijn uitsluitend uit Zeeuws-Vlaanderen. Vanaf januari 2017 (donkerblauw) zijn de tellingen voor heel Zeeland.

Aangezien de getelde oppervlakte van de tellingen per jaar kan verschillen, wordt gebruik gemaakt van een dichtheid bij het bepalen van een populatietrend. Hierbij wordt het aantal getelde vossen per 100 ha berekend. Voor de dichtheidsberekening wordt de MNA van Figuur 2 gebruikt. Aangezien voor de tellingen voorafgaand aan registratie in FRS geen teloppervlakte bekend is, kan de dichtheid pas worden berekend vanaf periode 2016/2017. Ondanks verschillen in getelde oppervlakte per jaar, is elke WBE in elke periode sinds 2016/2017 gerepresenteerd in de tellingen; de tellingen zijn in elke periode representatief voor de gehele provincie Zeeland. Gezien de eerder genoemde gebreken in periode 2020/2021 is deze uitschieter in de dataset niet meegenomen in de berekening van de MNA. De trend van de dichtheid van vossen in Zeeland, op basis van de MNA, is te zien in Figuur 3.

Figuur 3. Dichtheid van getelde vossen (per 100 ha) op basis van de vossentellingen in Zeeland. Vanwege onvolledige tellingen ten tijde van de coronapandemie zijn de gegevens van periode 2020/2021 niet meegenomen in de berekening van de MNA.

Figuur 3 toont aan dat de dichtheid van vossen in Zeeland stabiel ligt rond de 0,15 vossen per 100 ha (MNA). Daarbij is een kleine stijging te zien tussen 2018 en 2022 met een piek van 0,21 vossen per 100 ha in periode 2019/2020 en een daling in de meeste recente tellingen naar een dichtheid van 0,09 vossen per 100 ha in periode 2024/2025. Deze lagere dichtheid is deels te verklaren door een sterke toename in het getelde oppervlakte tijdens de tellingen van periode 2024/2025.

Hoewel in de Beleidsnota Natuurwetgeving van de Provincie Zeeland is genoemd dat *“Uit de literatuur en de inventarisatie blijkt dat de populatie toeneemt: zowel wat betreft aantallen als verspreiding.”* (Provincie Zeeland, 2018; p.48), ondersteunen de tellingen sinds 2017 deze stelling niet (meer). De stabiele Zeeuwse trend komt overeen met de stabiele trend die over heel Nederland wordt gezien voor de vos, welke door Ter Harmsel et al. (2022) wordt geconcludeerd op basis van de geïndexeerde populatietrend van het meetprogramma Dagactieve Zoogdieren (CLO, 2023).

4. NOODZAAK VOOR BEHEER

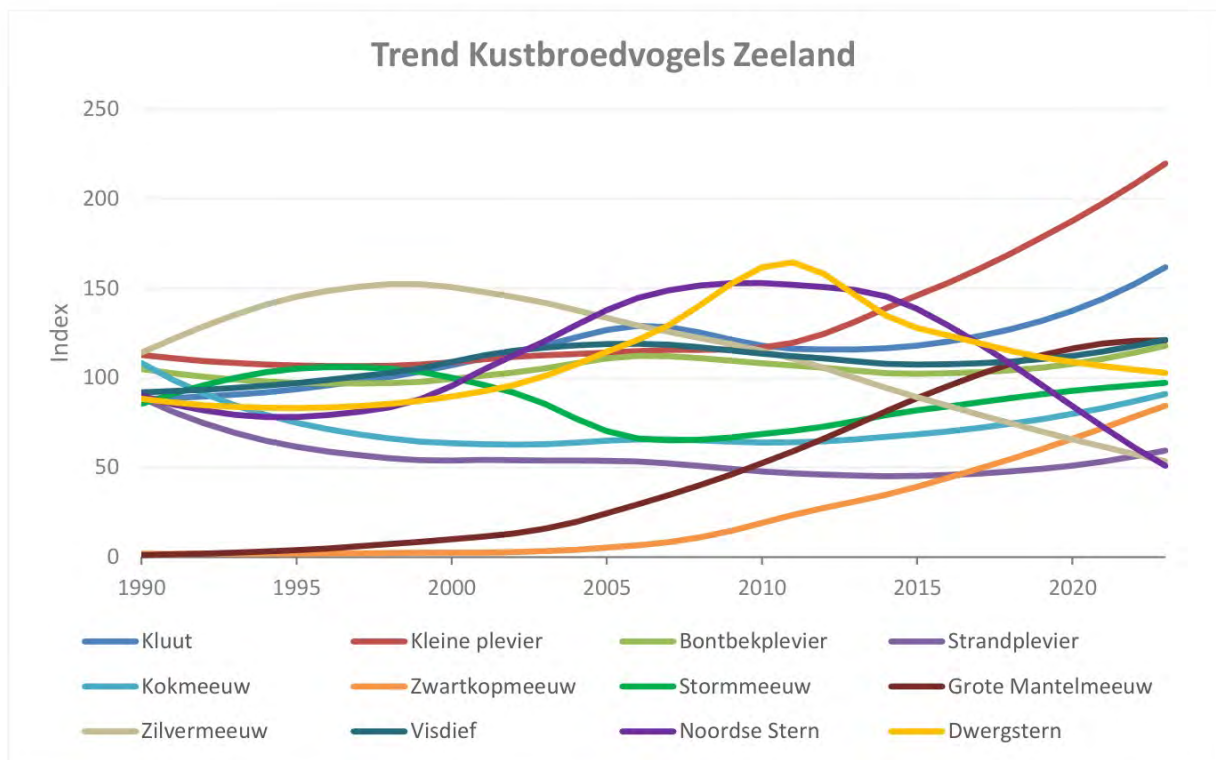
De noodzaak voor beheer ligt in het geval van de vos bij bescherming van wilde fauna enerzijds en gehouden dieren anderzijds. Met betrekking tot gehouden dieren predeert de vos in Zeeland vrijwel uitsluitend op pluimvee. De omvang van deze schade is echter grotendeels onbekend en/of niet getaxeerd. Als gevolg hiervan kan de noodzaak voor beheer van vossen ter bescherming van gehouden dieren onvoldoende worden onderbouwd en vormt dit belang niet de grondslag voor de vrijstelling of vergunningsaanvragen in dit faunabeheerplan. De noodzaak voor beheer van vossen in Zeeland rust daarmee volledig op de bescherming van wilde flora en fauna als wettelijk belang genoemd in art. 8.74l lid 1 sub b/1° Bkl. Meer specifiek betreft dit de bescherming van weide- en kustbroedvogels. Hoewel weide- en kustbroedvogels niet alle grondbroedende vogels omvat, betreffen deze groepen een groot aandeel van de totale grondbroedende vogelsoorten in Zeeland. Overige grondbroedende vogelsoorten zitten veelal in de groep akkervogels. De noodzaak voor beheer in dit hoofdstuk geldt grotendeels voor grondbroedende vogels in het algemeen, maar wordt in de onderbouwing toegespitst op de weide- en kustbroedvogels. De hieruit volgende beheermaatregelen in dit faunabeheerplan zullen dan ook deze andere grondbroedende soorten begunstigen, ook al worden ze niet expliciet benoemd.

Voor de provincie-brede bescherming van weide- en kustbroedvogels biedt beheer van vossen middels de landelijke vrijstelling een goede beheeroptie. Toch gaat het nog steeds in heel Nederland, en ook in Zeeland, niet goed met weide- en kustbroedvogels. Hoewel niet de enige factor, is predatie door de vos een belangrijke reden voor de achteruitgang van veel verschillende grondbroedende vogelsoorten. Behoud van de mogelijkheid tot beheer van vossen onder de landelijke vrijstelling is dan ook essentieel, aangezien het wegvallen hiervan grote gevolgen zal kunnen hebben voor de grondbroedende vogelsoorten in de gehele provincie. Dit is ook zo gebleken in provincie Utrecht, waar in het jaar dat vossenbeheer in de provincie niet mogelijk was een flinke afname in nestsucces van verschillende weidevogels te zien was (Egas & Van der Velden, 2022).

4.1 KUSTBROEDVOGELS

Zeeland herbergt een aanzienlijk aandeel van de Nederlandse broedpopulaties van verschillende kustbroedvogels. Kustbroedvogels broeden namelijk graag aan of op het strand, op eilanden, en in kwelders en schorren van Zeeland. De aantallen kustbroedvogels in Zeeland wordt al voor lange tijd gemonitord middels de tellingen van Delta Milieu Projecten, welke deze jaarlijks rapporteren (Lilipaly et al., 2025a, 2025b). In deze rapporten worden onder de kustbroedvogels de volgende soorten gerekend: Kluut, Kleine plevier, Bontbekplevier, Strandplevier, Kokmeeuw, Zwartkopmeeuw, Stormmeeuw, Grote mantelmeeuw, Kleine mantelmeeuw, Zilvermeeuw, Visdief, Noordse stern en Dwergstern. De algemene trend van de index van deze kustbroedvogels in Zeeland voor de periode 1990 – 2023, op basis van telgegevens van Sovon, zijn zichtbaar in Figuur 4. In de figuur ontbreekt de Kleine mantelmeeuw, aangezien deze soort in Zeeland dusdanig is toegenomen dat de index in de meest recente telling boven de 10.000 lag; een vermenigvuldiging van 100 vergeleken met het jaar 1990. Desondanks vertoont ook de Kleine mantelmeeuw recent een negatieve trend met een afname van ruim 10.000 broedparen (25%) sinds 2015 (Lilipaly et al., 2025b).

Figuur 4. Geïndexeerde trend van kustbroedvogels in Zeeland sinds 1990 (Bron: Sovon Vogelonderzoek Nederland)

In Figuur 4 is te zien dat de trend voor de meeste kustbroedvogels in Zeeland stabiel is. Op een viertal soorten na is de indexwaarde in 2023 zelfs hoger dan het begin van de tellingen in 1990, hoewel meestal slechts minimaal. Voor de vier soorten waar de indexwaarde lager is, is voor twee soorten (Strandplevier en Kokmeeuw) de recente trend stabiel, overeenkomend met de bevindingen van de rapporten van Delta Milieu Projecten (Lilipaly et al., 2025b). Voor de andere twee soorten (Zilvermeeuw en Noordse stern) is de recente trend matig tot sterk dalend. Dit algemene beeld schetst echter niet het volledige beeld van de kustbroedvogels in Zeeland. Veel gebieden zijn sinds de opkomst van de vos in de provincie steeds minder geschikt geworden voor kustbroedvogels. Om predatie te voorkomen wijken de kustbroedvogels uit naar andere, nog vosvrije, broedlocaties. Hoewel dit niet direct wordt weerspiegeld in de trendtellingen heeft de achteruitgang van geschikte broedlocaties invloed op de gehele provinciale broedpopulatie. Daarnaast zullen naar verwachting steeds meer gebieden door de vos worden ingenomen aangezien deze zal meebewegen met de kustbroedvogels richting de steeds meer gelimiteerde broedlocaties, waardoor deze achteruitgang zal doorzetten. Dit wordt ook benoemd in de Beleidsnota natuurwetgeving welke beaamt dat broedgebieden voor kustbroedvogels onder druk staan en dit onder andere te wijten is aan nestpredatie (Provincie Zeeland, 2018; p.22). Zo noemt Lilipaly et al. (2025a; p.26): “Door de komst van de vos zijn grote gebieden ongeschikt geraakt als broedgebied en is zichtbaar dat steeds meer belangrijke gebieden jachtgebied voor de vos worden.”. Daarnaast neemt predatie van andere soorten toe als gevolg van “de ‘leegloop’ van kolonies op de Maasvlakte, Europoort, Meeuwenduinen en Sloegebied door het volbouwen van optieterreinen en de komst van de vos.” (Lilipaly et al., 2025a; p.26). Het meest recente totaal aantal broedparen van kustbroedvogelsoorten in het gehele Deltagebied was dan ook de laagste van de 21^e eeuw. Huidige geschikte broedlocaties betreffen veelal (nieuw aangelegde) eilanden en kleine gebieden met voswerende afrastering, welke door intensieve inzet door terreinbeherende organisaties geschikt zijn gemaakt voor de broedvogels. Het belang van deze eilanden en afgerasterde gebieden blijkt meermaals uit het broedsucces in die gebieden voor verschillende kustbroedvogels (Jonge Poerink et al., 2024; Lilipaly et al., 2025a).

Naast de populatietrend zijn ook de Staat van Instandhouding en Rode Lijst-categorisering van kustbroedvogels belangrijke factoren met betrekking tot de ontwikkeling van kustbroedvogels. Deze geven aan in hoeverre de populatie van een soort duurzaam en toekomstbestendig is, door onder meer te kijken naar verspreiding, aantallen en leefgebied. In Nederland vormt het Rode Lijst-rapport van Sovon de onderbouwing voor welke status de verschillende broedvogels hebben op basis van verschillende nationale en internationale criteria (Van Kleunen et al., 2017). In de meest recente versie van deze rapporten (2016) worden de kustbroedvogels landelijk ingedeeld in de categorieën zoals weergegeven in Tabel 2. Ook in Tabel 2 gegeven is de landelijke staat van instandhouding, welke door Sovon op verzoek van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit is gerapporteerd (Vergeer et al., 2019; Foppen & Vogel, 2022). Een Rode Lijst-categorie anders dan 'Niet bedreigd' of een Staat van Instandhouding anders dan 'Gunstig' dient als zorgwekkend te worden gezien.

Tabel 2. Landelijke categorisering van de kustbroedvogels op de Rode Lijst van Sovon (Van Kleunen et al., 2017) en de staat van instandhouding (Vergeer et al., 2019; Foppen & Vogel, 2022).

Nederlandse naam	Rode Lijst 2004	Rode Lijst 2016	Staat van instandhouding
Noordse stern	Niet bedreigd	Bedreigd	Zeer ongunstig
Strandplevier	Bedreigd	Bedreigd	Zeer ongunstig
Bontbekplevier	Kwetsbaar	Kwetsbaar	Matig ongunstig
Dwergstern	Kwetsbaar	Kwetsbaar	Gunstig
Grote Mantelmeeuw	Gevoelig	Gevoelig	Gunstig
Visdief	Kwetsbaar	Gevoelig	Zeer ongunstig
Kleine Mantelmeeuw	Niet bedreigd	Niet bedreigd	Gunstig
Kleine plevier	Niet bedreigd	Niet bedreigd	Gunstig
Kluut	Niet bedreigd	Niet bedreigd	Zeer ongunstig
Kokmeeuw	Niet bedreigd	Niet bedreigd	Matig ongunstig
Stormmeeuw	Niet bedreigd	Niet bedreigd	Zeer ongunstig
Zilvermeeuw	Niet bedreigd	Niet bedreigd	Matig ongunstig
Zwartkopmeeuw	Niet bedreigd	Niet bedreigd	Gunstig

Op basis van de criteria van de Rode Lijst vallen twee van de soorten in de categorie 'Bedreigd', wat inhoudt dat de soorten 'sterk zijn afgenomen en zeldzaam tot zeer zeldzaam zijn, alsmede soorten die zeer sterk zijn afgenomen en zeldzaam zijn' (Van Kleunen et al., 2017; p.11). Waar de Strandplevier al langer in deze categorie valt, geldt voor de Noordse stern dat deze voorheen nog niet op de Rode Lijst stond en nu direct als bedreigd wordt gezien, wat een zorgwekkende ontwikkeling is. Daarnaast zijn zowel de Bontbekplevier als Dwergstern nog steeds 'Kwetsbaar', wat inhoudt dat ze 'zijn afgenomen en vrij tot zeer zeldzaam zijn' of 'sterk tot zeer sterk zijn afgenomen en vrij zeldzaam zijn'. Tot slot zijn de Grote Mantelmeeuw en Visdief 'Gevoelig', een brede categorie met uiteenlopende mate van zeldzaamheid en trends, maar welke wel allemaal aandacht verdienen en in de gaten moeten blijven worden gehouden. Ondanks de afwezigheid van een soort op de Rode Lijst wil dit niet zeggen dat het met de soort voorspoedig gaat. Voor twee van de soorten die niet op de Rode Lijst staan is de staat van instandhouding namelijk matig ongunstig en voor twee zelfs zeer ongunstig (Tabel 2; Vergeer et al., 2019; Foppen & Vogel, 2022).

Voor Zeeland zijn in het bijzonder van belang drie soorten waarvan de broedpopulatie in de provincie een zeer groot aandeel is van de totale Nederlandse broedpopulatie: Zwartkopmeeuw, Strandplevier en Grote mantelmeeuw. De broedpopulatie van Zwartkopmeeuw in Zeeland betreft grofweg 42% van de totale broedpopulatie van Nederland. De soort is 'Niet bedreigd', met een broedpopulatie van grofweg 1.400 in Zeeland. Het aantal broedparen in het Deltagebied betreft volgens de meest recente telling ruim 5.500 broedparen en lijkt hiermee de afgelopen jaren stabiel te zijn (Lilipaly et al., 2025b). De broedpopulatie van Strandplevier in Zeeland betreft grofweg 56% van de totale broedpopulatie van Nederland. De soort is 'Bedreigd',

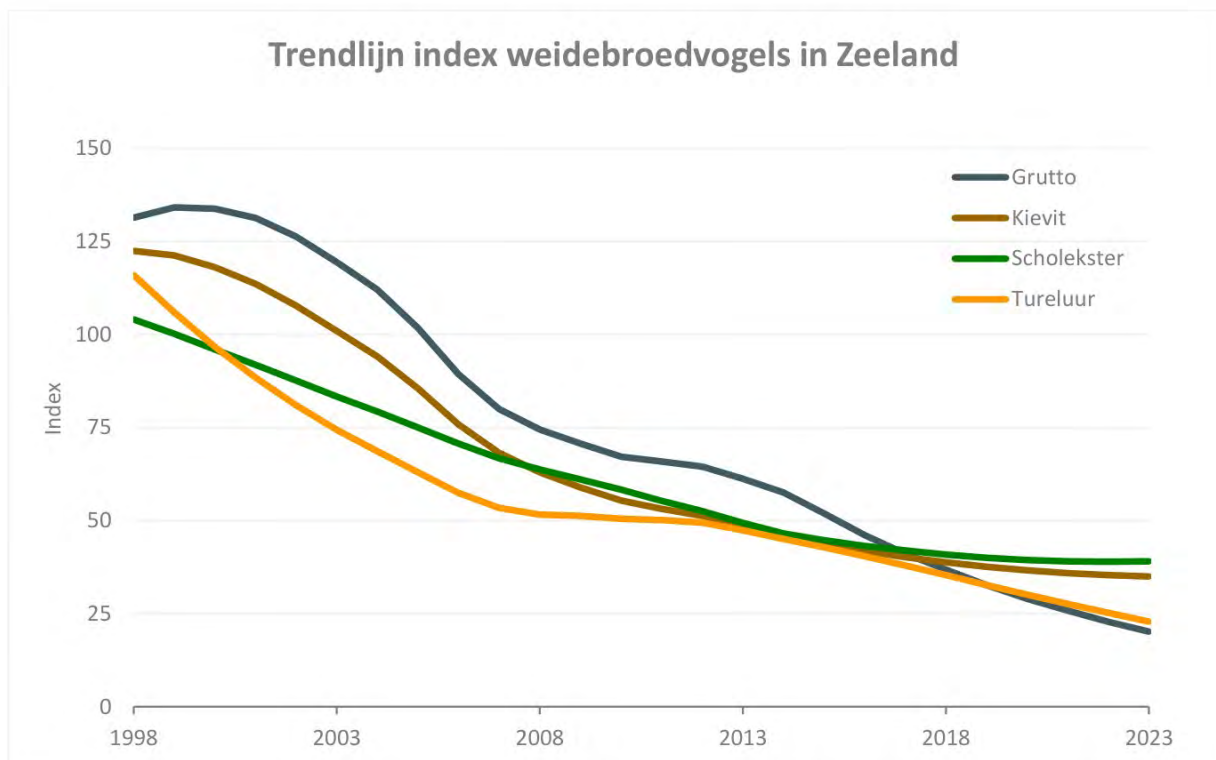
met een broedpopulatie van grofweg 100 in Zeeland. Het lage aantal en de bedreigde status maakt de Strandplevier een zorgwekkende soort waarvoor verbetering van broedsucces uitzonderlijk belangrijk is. Door grootschalige inzet van beschermingsprojecten is het aantal broedparen in het Deltagebied de afgelopen jaren stabiel, maar nog wel laag (Lilipaly et al., 2025b). De broedpopulatie van Grote mantelmeeuw in Zeeland betreft grofweg 59% van de totale broedpopulatie van Nederland. De soort is 'Gevoelig', met een broedpopulatie van grofweg 50 in Zeeland. Het lage aantal en de gevoelige status maakt de Grote mantelmeeuw een kustbroedvogel welke veel baat heeft bij een verbeterd broedsucces. Grote mantelmeeuw is een relatief recente broedvogel en vertoont sinds de eerste broeders in 1993 een mooie aantalsontwikkeling, welke wel recent is afgezwakt, mede veroorzaakt door vogelgriep in 2023 (Lilipaly et al., 2025b).

Van grote invloed op het broedsucces van kustbroedvogels is predatie. Hoewel meerdere predatoren een rol spelen bij predatie van kustbroedvogels, wordt de vos gezien als de primaire predator (Mason et al., 2018; Lilipaly et al., 2025a). In lijn met de bevindingen van Lilipaly et al. (2025a) geven terreinbeheerders in de Zeeuwse gebieden aan dat predatie van de vos een veelvoorkomend verschijnsel is in vrijwel elk natuurgebied (Faunabeheereenheid Zeeland, 2025). Meer gebieds-specifieke bevindingen van terreinbeheerders zijn opgenomen in de kerngebiedbeschrijvingen van Bijlage V. Daarbij is de vos gekarakteriseerd als een predator welke veelal meer dieren doodt dan het zelf nodig heeft en heeft deze impact de neiging onderschat te worden omdat de vos eieren vaak volledig meeneemt en dus niet altijd predatie-indicatoren achterlaat (Townes et al., 2011). Naast de veelvoorkomende directe predatie van vogels en eieren middels consumptie (Williams et al., 2003; Townes et al., 2011), veroorzaakt de vos daarnaast non-lethale effecten waarbij onder andere tijdruimtelijke effecten plaatsvinden (Cresswell, 2008; Lima, 2009; Cresswell, 2011; Jonge Poerink et al., 2024). Dit betekent dat broedvogels bij aanwezigheid van de vos zich verplaatsen naar vosvrije broedlocaties elders. Om in deze vosvrije broedlocaties te voorzien zijn door terreinbeherende organisaties in Zeeland op verschillende plekken broedeilanden aangelegd, welke veelvuldig worden gebruikt. Op veel locaties op het vaste land, waar de vos wel aanwezig is, zijn grote groepen grondbroeders inmiddels verdwenen; een fenomeen dat ook in bovenstaande onderzoeken naar voren komt en voor veel Zeeuwse gebieden specifiek de voornaamste reden is voor het verdwijnen van kustbroeders (Lilipaly et al., 2025b). Predatorbeheer, waarvan beheer van vossen een belangrijk onderdeel is, is daarbij effectief geweest in het beschermen van kustbroedvogels en het herstellen van nestsucces (Williams et al., 2003; Porteus et al., 2019; Jonge Poerink et al., 2024; Lilipaly et al., 2025a, 2025b). Ook afrastering blijkt zeer effectief voor het beschermen van kustbroedvogels en het bevorderen van broedsucces en zal in detail worden behandeld in Hoofdstuk 5.

4.2 WEIDEBROEDVOGELS

Onder de weidevogels worden de volgende, primaire, soorten gerekend: kievit, scholekster, grutto, tureluur, wulp, kemphaan en watersnip. Van deze weidevogels broeden in Zeeland doorgaans alleen de grutto, kievit, scholekster en tureluur. De vogels die in de Zeeuwse weide- en graslanden op de grond broeden zijn niet gelimiteerd tot deze soorten, maar ze bieden een goede representatie van de algemene trend van de grondbroeders voor dit landschap. Deze soorten worden daardoor ook veel bestudeerd en gemonitord in zowel Nederlands als buitenlands onderzoek. De trend van de index van deze weidebroedvogels in Zeeland voor de periode 1998 – 2023, op basis van telgegevens van Sovon, zijn zichtbaar in Figuur 5.

Figuur 5. Geïndexeerde trend van primaire weidevogels in Zeeland sinds 1998 (Bron: Sovon Vogelonderzoek Nederland)

In Figuur 5 is te zien dat voor alle weidebroedvogels waarvoor een trend te berekenen is in Zeeland, deze trend een sterke afname laat zien. Hoewel deze afname in recente jaren minder sterk is, is uit de index op te maken dat de aantallen weidebroedvogels in Zeeland aanzienlijk lager zijn dan in 1998. Hiermee vertoont de provinciale trend eenzelfde beeld als de landelijke trend van deze weidebroedvogels. Voor de Grutto is een afname te zien in enkele belangrijke gebieden, zoals de Grote Putting, Yerseke Moer en de zuidkust van Schouwen-Duiveland. In de Sint Laurensse Weihoek is recent juist een toename te zien. De staat van instandhouding van de Grutto is zeer ongunstig en de soort staat dan ook als gevoelig op de Rode Lijst (Vergeer et al., 2019; Foppen & Vogel, 2022; Tabel 3). Ook de Kievit vertoont een negatief beeld in verschillende belangrijke gebieden in Zeeland, waaronder Karrevelden Scharendijke, Zuidweihoek en ook hier de Grote Putting en Yerseke Moer. De staat van instandhouding van de Kievit is zeer ongunstig, maar de soort staat (nog) niet op de Rode Lijst (Foppen & Vogel, 2022). De trend van de Scholekster vertoont een matige afname. De soort zag vooral een flinke afname in natuurgebied Saeftinghe; een afname van bijna 60% tussen 2012 en 2018 (van den Bergh et al., 2019). Andere belangrijke gebieden voor Scholekster zijn Yerseke Moer, Neeltje Jans en de zuidkust van Schouwen-Duiveland. De Scholekster staat (nog) niet op de rode lijst in Nederland, maar de staat van instandhouding is zeer ongunstig (Vergeer et al., 2019; Foppen & Vogel, 2022). De recente trend voor Tureluur in Zeeland is negatief. De soort komt veel voor in Yerseke Moer, Saeftinghe en de zuidkust van Schouwen-Duiveland. In al deze gebieden, maar vooral in Yerseke Moer en Saeftinghe is de soort sterk afgenomen in aantal. Ook voor de Tureluur is de staat van instandhouding in Nederland zeer ongunstig en de soort staat dan ook als gevoelig op de Rode Lijst (Foppen & Vogel, 2022). De hoogste dichtheden in Zeeland komen bij alle vier de soorten voor in het beheertype Zilt- en overstromingsgrasland (N12.04), met de Grutto en Kievit daarnaast in Vochtig weidevogelgrasland (N13.01; Vergeer et al., 2019).

Tabel 3. Rode lijst aanwijzing en staat van instandhouding van primaire weidebroedvogels in Zeeland (Vergeer et al., 2019; Foppen & Vogel, 2022).

Soort	Rode Lijst	Staat van Instandhouding
Grutto	Gevoelig	Zeer ongunstig
Kievit	-	Zeer ongunstig
Scholekster	-	Zeer ongunstig
Tureluur	Gevoelig	Zeer ongunstig

De sterke afname van weidevogels in Zeeland is ook terug te zien voor de rest van Nederland in de cijfers van het CBS (CLO, 2025). Sterker nog, door heel Europa is een dergelijk beeld te zien: gemiddeld genomen zijn de aantallen van weidevogels in Europa tussen 1980 en 2010 gehalveerd (Vorisek et al., 2010; Roodbergen et al., 2012) en zet deze negatieve trend zich nog steeds voort (Lislevand et al., 2021; Blanco et al., 2022; Zymarioieva et al., 2022; Joyeux et al., 2022; Douglas et al., 2023).

Voor elk van de weidebroedvogels geldt dat predatie door vossen een sterke bijdrage levert in de achteruitgang van de populaties en daarmee de zeer ongunstige staat van instandhouding. Predatiedruk in het algemeen is een zeer belangrijke factor voor het nestsucces van veel verschillende vogelsoorten, voornamelijk grondbroeders (Roos et al., 2018; Van der Wal & Teunissen, 2018; Teunissen et al., 2020). In Nederlands onderzoek bleek predatie verantwoordelijk te zijn voor 70 tot 85% van de sterftegevallen onder weidevogelkuikens (Scheekerman et al., 2008). Hoewel meerdere predatoren op de weidevogels prederen, steekt de vos er bovenuit als de soort die verantwoordelijk is voor het meeste nestverlies (Roos et al., 2018; Fokkema et al., 2024). Zo was in Nederlands onderzoek de vos verantwoordelijk voor tot wel 70% van de totale predatie op weidevogels (Oosterveld et al., 2017). Zo toonde in een onderzoek naar steenmarterpredatie in Friesland de aanwezigheid van één enkele vos een grote invloed op het broedsucces van weidebroedvogels (Jonge Poerink & Dekker, 2019). Uit onderzoek blijkt daarnaast dat de overlevingskans van Kievit in Nederland slechts 14% is en die van Grutto zelfs maar 7% (Scheekerman et al., 2008). Dit is aanzienlijk lager dan de vuistregel van minimaal 25%, benodigd om de populatie een duurzaam toekomstperspectief te geven (Macdonald & Bolton, 2008). Aangezien deze overlevingskans in Nederland voornamelijk wordt beïnvloed door predatie door de vos, is beheer van vossen in Nederland noodzakelijk (Scheekerman et al., 2008). Ook in Zeeland zelf is de invloed van vossenpredatie zichtbaar. Zo heeft in natuurgebied Saeftinghe, een belangrijk broedgebied voor veel verschillende vogels, de komst van de vos gezorgd voor een grote verandering onder de vogelsoorten, waarbij veel grondbroeders in aantal zijn afgenomen (van den Bergh et al., 2019). Terreinbeheerders in Zeeland geven aan dat predatie van de vos een veelvoorkomend verschijnsel is in vrijwel elk natuurgebied (Faunabeheereenheid Zeeland, 2025). Meer gebieds-specifieke bevindingen van terreinbeheerders zijn opgenomen in de kerngebiedbeschrijvingen van Bijlage V. Hoewel ook weidebroedvogels, net als kustbroedvogels, bij aanwezigheid van de vos ervoor kiezen om te broeden in gebieden waar de vos niet aanwezig is, zijn de mogelijkheden voor weidebroedvogels hierin gelimiteerd. Waar de kustbroedvogels kunnen uitwijken naar speciaal aangelegde broedeilanden, zijn weidebroedvogels gelimiteerd tot de weidegebieden welke, uitgezonderd van enkele afgerasterde gebieden, allemaal de aanwezigheid van de vos kennen. In onderzoek in Engeland was het broedsucces van weidevogels in gebieden met lage vosactiviteit meer dan tienmaal hoger dan in gebieden met hoge vosactiviteit (Mason et al., 2018). Het is dan ook niet verrassend dat wanneer de vos in een gebied wordt beheerd middels afschot, dit zorgt voor een significante toename in broedsucces en populatieaantallen van verschillende soorten weidevogels (Fletcher et al., 2010; Niemczynowicz et al., 2017; Littlewood et al., 2019; Jonge Poerink & Dekker, 2019; Ludwig et al., 2019; Porteus et al., 2019; Van den Boogaard et al., 2023).

4.3 BROEDVOGELKERNGEBIEDEN

Uit bovenstaande hoofdstukken op basis van wetenschappelijke literatuur en de ontwikkelingen in Zeeuwse gebieden voor broedvogels blijkt dat, ondanks de inzet van preventieve maatregelen, de aanleg van nieuwe broedlocaties, en beheer van vossen onder de landelijke vrijstelling, het nog niet goed gesteld is met de weide- en kustbroedvogels in Zeeland. Het is dan ook ten minste noodzakelijk om de huidige beheermogelijkheden te behouden en de inzet van preventieve maatregelen en de aanleg van geschikt broedgebied voort te zetten. Het behoud van de landelijke vrijstelling is hiervan een belangrijk onderdeel. Zo zag de provincie Utrecht in het jaar dat vossenbeheer in de provincie niet mogelijk was een flinke afname in nestsucces van verschillende weidevogels (Egas & Van der Velden, 2022). Toch is meer inzet voor de bescherming van broedvogels vereist, stelt ook de Europese Commissie. Deze is namelijk op 25 juli 2024 een inbreukprocedure tegen Nederland gestart, aangezien Nederland haar internationale verplichtingen met betrekking tot de bescherming van weidevogels niet nakomt (Europese Commissie, 2024). De huidige maatregelen zijn volgens de Europese Commissie onvoldoende gebleken om te voldoen aan de verplichtingen, wat ook blijkt uit de dalende trend van broedvogels in Nederland (en Zeeland). De Gedeputeerde Staten van Zeeland hebben in een brief gereageerd op deze inbreukprocedure om de Commissie te informeren betreffende de invulling hiervan voor Zeeland (Provincie Zeeland, 2025a). Hierin stellen Gedeputeerde Staten dat het ministerie voornemens is om “...in twee Zeeuwse Natura 2000-gebieden extra instandhoudingsdoelstellingen voor de Grutto toe te voegen”, zijnde Natura 2000-gebied Yerseke en Kapelse Moer en Natura 2000-gebied Oosterschelde. Daarbij wordt predatiebeheer genoemd als één van de vormen van verbetering van het leefgebied. Hoewel deze inbreukprocedure specifiek betrekking heeft op weidevogels, blijkt uit de ontwikkeling van kustbroedvogels en vooral de invloed van de vos hierin dat verregaandere inzet ook noodzakelijk is voor de bescherming van kustbroedvogels in Zeeland (Lilipaly et al., 2025a). Inzet van preventieve maatregelen, de aanleg van nieuwe broedlocaties, en beheer van vossen zal daarnaast ook in veel gevallen begunstigend zijn voor beide groepen broedvogels. Om beter te kunnen voldoen aan deze internationale verplichtingen voor de bescherming van broedvogels zijn aanvullende maatregelen en mogelijkheden dan ook noodzakelijk. Om deze bescherming zo efficiënt mogelijk vorm te geven wordt deze geprioriteerd in enkele speciaal aangewezen natuurgebieden welke een belangrijke functie als broedlocatie vervullen; de broedvogelkerngebieden.

Ten tijde van het voorgaande faunabeheerplan vos zijn zogenaamde aandachtsgebieden benoemd waar noemenswaardige aantallen weide- en/of kustbroedvogels voorkomen (Faunabeheereenheid Zeeland, 2019; Bijlage II). Prioritair voor de aandachtsgebieden was de aanvullende inzet van preventieve maatregelen en terreininrichting. De broedvogelkerngebieden in dit faunabeheerplan zijn hierop een voortzetting en optimalisatie, waarbij de focus op monitoring, preventie en terreininrichting ligt om de bescherming in deze gebieden te verbeteren. Hierbij zijn sommige gebieden komen te vervallen en juist andere gebieden toegevoegd. Hiervoor zijn de voorgaande aandachtsgebieden, in overleg met de betreffende terreinbeherende organisaties, geëvalueerd op onder andere de ontwikkeling van aantallen broedvogels, predatie door vossen, en preventieve maatregelen. Op basis van deze ontwikkelingen, expertise van lokale terreinbeheerders, en aanvullende monitoringsgegevens zoals Lilipaly et al. (2025a, 2025b), kan voor elk gebied worden bepaald wat voor aanvullend maatwerk genoodzaakt is om binnen het gebied efficiënt de populaties en het broedsucces van broedvogels te verbeteren. Hierbij blijven preventieve maatregelen die het broedsucces begunstigen prioritair, maar wordt beheer middels aanvullend afschot van vos getoetst aan de wettelijke eisen niet uitgesloten. Een aantal van de overige maatregelen valt echter niet binnen de reikwijdte van dit faunabeheerplan, maar wordt wel kort benoemd in Hoofdstuk 5.2. De broedvogelkerngebieden betreffen zowel gebieden waar momenteel veel broedvogels broeden, als gebieden welke potentie hebben om een dergelijk gebied te worden of welke een dergelijke functie vanwege predatie door de vos zijn verloren en waar deze moet worden hersteld. Voor de gebieden wordt onderscheid gemaakt tussen kustbroedvogelkerngebied, weidebroedvogelkerngebied, en gecombineerd broedvogelkerngebied. De kaart met kerngebieden onder dit faunabeheerplan is gegeven in Bijlage III. De broedvogelkerngebieden worden nader behandeld in Hoofdstuk 7 en Bijlage V.

4.4 OVERIGE FAUNA

Ook overige wilde fauna kan predatie van vossen ondervinden. In het bijzonder te benoemen is het konijn. Konijnen vertonen in Nederland een sterk negatieve trend, waarbij de populatie zich momenteel in een dieptepunt bevindt (Zoogdiervereniging, 2024). De staat van instandhouding is dan ook zeer ongunstig (Ter Harmsel et al., 2022). Waar de negatieve trend voor konijnen oorspronkelijk veroorzaakt is door twee virussen (myxomatose en RHD), blijft de negatieve trend in Nederland doorzetten vanwege verschillende factoren waaronder stikstofdepositie, habitatfragmentatie, voedselgebrek, weersomstandigheden, maar ook predatie (Dekker & van Norren, 2021). Konijnen zijn een belangrijke soort binnen het ecosysteem vanwege de begrazing en verspreiding van zaden. Hiermee creëren ze meer open landschap met hoge biodiversiteit, in het bijzonder in duingebieden.

Het konijn is met betrekking tot de voortplantingsstrategie een tekstboekvoorbeeld van een 'r-strategist': konijnen planten zich snel voort waarbij het grote aantal nakomelingen compenseert voor de lagere overlevingskans van deze nakomelingen. Het feit dat er veel predatie optreedt is in principe dus niet alarmerend voor de soort. Drees & van Manen (2004) stellen dan ook: "De invloed van roofdieren in ons klimaat is bij hogere aantallen konijnen marginaal." (Drees & van Manen, 2004). Bij een gezonde populatie heeft predatie op konijn dus geen regulerend effect op de populatie, maar predatie kan populatieherstel van het konijn wel limiteren: wanneer de populatie konijnen laag is kan predatie voorkomen dat de populatie uit deze dip kunnen komen, een concept bekend als de 'predator-pit' (Delibes-Mateos et al., 2009; Fernandez-de-Simón, 2013; Norbury & Jones, 2015). Daarbij is ook van belang dat het geheel ontbreken van predatoren binnen een gebied niet wenselijk is aangezien deze natuurlijke predatie belangrijk is om het ecosysteem gebalanceerd te houden. Hoewel predatoren lokaal een groot effect kunnen hebben is het in Nederland echter onduidelijk of dit het geval is en welke predatoren daarbij een rol spelen (Dekker & van Norren, 2021). Daarom pleiten Dekker & van Norren (2021) dat maatwerk noodzakelijk is met betrekking tot predatorenbeheer ter bescherming van het konijn. Hoewel beheer van predatoren mogelijk kan bijdragen aan het verbeteren van de trend voor het konijn, is er voor alsnog onvoldoende duidelijk over de rol die vossen spelen en kan daarom niet met voldoende zekerheid de noodzaak voor beheer hiervoor worden onderbouwd. Het konijn zal dan ook niet verder worden meegenomen in dit faunabeheerplan.

5. PREVENTIE EN ANDERE BEVREDIGENDE OPLOSSINGEN

Eén van de eisen uit de wet stelt dat alvorens een omgevingsvergunning kan worden verleend, er moet worden aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat om het doel van de vergunning te realiseren (art. 8.74I lid 1 sub a Bkl). In het geval van vossenbeheer betreft dit dus een andere bevredigende oplossing om predatiedruk van vos op weide- en kustbroedvogels te verlagen. Meerdere recente onderzoeken benadrukken de effectiviteit van afschot als beheersmaatregel (Niemczynowicz et al., 2017; Littlewood et al., 2019; Ludwig et al., 2019; Porteus et al., 2019; Van den Boogaard et al., 2023). Toch dienen eerst preventieve beheersmaatregelen en eventuele andere bevredigende oplossingen te worden toegepast, worden aangetoond dat deze niet in de redelijkheid kunnen worden verwacht of toegepast, of worden aangetoond dat ze onvoldoende effectief zijn, voordat tot afschot mag worden overgegaan.

5.1 WETENSCHAPPELIJKE ONTWIKKELING PREVENTIEVE MAATREGELEN

De effectiviteit van preventieve maatregelen voor het voorkomen van schade door vossen wordt bij voorkeur gebaseerd op kennis uit wetenschappelijk onderzoek. Het is daarom belangrijk om de ontwikkeling van wetenschappelijk onderzoek te volgen, zodat de meest recente kennis kan worden toegepast om het beheer te verbeteren. De recente ontwikkelingen van wetenschappelijk onderzoek op het gebied van vossenbeheer worden in dit hoofdstuk besproken.

5.1.1 AFRASTERING

De meest toegepaste en wetenschappelijk onderbouwde preventieve maatregel ter voorkoming van schade door vossen is afrastering. Uit veel (recente) literatuur blijkt dat afrastering een effectief alternatief biedt op afschot (Roos et al., 2018; Khorozyan & Waltert, 2019; Ringma et al., 2020; Teunissen et al., 2020). In meerdere Zeeuwse gebieden blijkt afrastering dan ook een positief effect te hebben op het broedsucces van kustbroedvogels, met grote verschillen in (nest)predatie en broedvogelaantallen na afrastering van broedlocaties (Lilipaly et al., 2025a). De inzet van afrastering is echter arbeidsintensief en duur. Zowel de kosten van de afrastering zelf als het onderhoud ervan zijn hoog, met een schatting rond de €10 tot €15 per meter en onderhoud in sommige gebieden tot wel €10.000 per jaar (FBE Noord-Holland, 2023). Een kwalitatief goed voswerend raster aangelegd in natuurgebied Kwistenburg in Zeeland heeft voor de terreinbeheerder naar eigen zeggen destijds (in 2018) €25 per meter gekost, maar zou momenteel naar verwachting wel €35 per meter kosten (Boswachter Natuurmonumenten, persoonlijke communicatie, 3 juni 2025). Wanneer de extra kosten van maaien en afvoer van oud materiaal worden meegenomen kunnen kosten zelfs oplopen tot €49 per meter (Regiobeheerder Het Zeeuwse Landschap, persoonlijke communicatie, 4 augustus 2025). Voor de voorgenomen broedvogelkerngebieden in Zeeland zou de aanbreng van een volledig voswerend raster zich met de aanzienlijk lagere schatting (€10 - €15 per meter) alleen al vertalen in een gemiddelde investering van grofweg tussen de €135.000 en €202.500 per kerngebied, met daarnaast de jaarlijks terugkerende kosten van onderhoud. In de werkelijkheid kunnen de kosten aanzienlijk hoger uitvallen. Dergelijke kosten kunnen niet in de redelijkheid verwacht worden. Daarnaast is niet ieder gebied geschikt voor een afrastering. Meestal is hierbij de grootte van het gebied de voornaamste limiterende factor, maar ook is afrastering lastig inzetbaar op locaties met brak water, welke in Zeeland overvloedig zijn, vanwege roestvorming en bereikbaarheid voor onderhoud. Ook van belang hierin is de wens op Europees (Europese Commissie, 2020, 2021; European Environment Agency, 2020), landelijk (MJPO, 2020; IPO en LNV, 2023) en provinciaal (Provincie Zeeland, 2023) niveau voor het verbinden van natuurgebieden; een wens waar afrastering logischerwijs slecht bij aansluit. Hoewel de effectiviteit van afrastering niet in twijfel wordt getrokken, geeft menig onderzoek wel aan dat de neveneffecten van dergelijke afrastering grotendeels onvoldoende onderzocht is en waar deze wel onderzocht is, naast de eerdergenoemde

economische, ook ecologische nadelen worden gevonden (Hayward & Kerley, 2009; Jakes et al., 2018; McInturff et al., 2020; Smith et al., 2020). De inzet van afrastering dient daarom een weloverwogen keuze te zijn, waarbij meerdere factoren een rol spelen. De inzet van afrastering ter voorkoming van predatie door de vos op weiden en kustbroedvogels kan in bepaalde gevallen een bevredigende oplossing bieden in deelgebieden binnen de kerngebieden, zoals deze momenteel al meermaals zijn toegepast. Afrastering kan echter niet in de redelijkheid worden verwacht voor elk kerngebied en zeker niet voor gehele kerngebieden, waardoor het niet in de volledigheid als andere bevredigende oplossing kan worden gezien. Afrastering is geen garantie voor het volledig voorkomen van predatie in een gebied; het is alsnog mogelijk dat een vos zich binnen de afrastering weet te bevinden. Hierdoor is de mogelijkheid tot bestrijding van vossen in afgerasterde gebieden alsnog van belang ter voorkoming van predatie.

5.1.2 GEGENERALISEERDE AVERSIE

Een preventieve maatregel welke recent meermaals is verkend is het opwekken van gegeneraliseerde aversie voor bepaalde prooidieren door het aanbieden van 'vies aas'. Hierbij wordt een stof toegevoegd aan aas voor vossen waardoor ze na het consumeren van het aas de vieze smaak gaan associëren met het prooidier, waardoor de predatie afneemt op deze soort. Effectiviteit hiervan uit onderzoek in Spanje lijkt veelbelovend bij het gebruik van meerdere stoffen (Tobajas et al., 2019), in het bijzonder de stof 'thiram' (Tobajas et al., 2020a), echter is het gebruik van deze giftige stof in Nederland verboden. Een andere van deze aversieve stoffen 'Levamisol' is effectief gebleken op wolven (Tobajas et al., 2020b) en vossen (Massei et al., 2003; Andrewartha et al., 2023), maar ook deze stof, een ontwormingsmiddel voor dieren, is vanwege gezondheidsredenen wellicht niet gewenst. In de onderzoeken van Tobajas et al., (2019) en Massei et al., (2003) kwam ook de biocide Thiabendazool naar voren als potentieel effectief, echter is hier nog geen relevant recent vervolgonderzoek naar gedaan. Een ouder pilotonderzoek toetste de effectiviteit van de niet-giftige stof 'Bitrex', welke uit eerste resultaten effectief lijkt en waarvan het gebruik in Nederland niet verboden is (Macdonald & Baker, 2004). Voor zover bekend is er geen recent vervolgonderzoek dat gebruik maakt van deze of een vergelijkbare stof. Onderzoek naar de effectiviteit van deze preventieve maatregel toont potentie, maar lijkt voor alsnog onvoldoende ontwikkeld voor toepassing in het veld. Daarnaast is deze preventieve maatregel aan veel wetgeving onderhevig, wat toepassing in het veld verder kan limiteren.

5.1.3 ULTRASONE WILDVERJAGERS

Een andere preventieve maatregel welke recent is verkend is het gebruik van ultrasone wildverjagers. Deze systemen zenden een geluid uit wat verstorend werkt voor de vos, maar welke frequentie niet hoorbaar is voor de broedvogels (Tursic et al., 2013). Deze vorm van preventieve maatregel is vergelijkbaar met de systemen die effectief zijn getoetst om katten buiten de tuin te houden (Crawford et al., 2018). Effectiviteit van de ultrasone wildverjagers is nog onduidelijk door gebrek aan onderzoek, echter is een eerste test succesvol gebleken (Loof, 2020) en blijkt het gebruik van geluid als preventieve maatregelen bij andere diersoorten ook effectief (Honda, 2019; Gilmour et al., 2020). Vooral verstoring voor andere diersoorten en gewinning dienen verder te worden onderzocht alvorens deze preventieve maatregelen inzetbaar kan worden bevonden.

5.1.4 LANDSCHAPSINDELING

Tot slot komt ook de landschapsindeling terug als factor welke predatie door vossen kan verminderen door de populaties direct te beïnvloeden of de predatiesnelheid te verlagen (Laidlaw et al., 2017; Berman & Teunissen, 2018; Roos et al., 2018). Hierbij zorgen over het algemeen open gebieden met hoge vegetatie en concentratie van oppervlakteoverstromingen voor meer veiligheid voor prooidieren en daarmee een lagere nestpredatie, maar zijn deze effecten afhankelijk van landschapstypen en zou maatwerk vereist zijn (Laidlaw et al., 2017; Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2020). Daarnaast blijkt uit onderzoek ook dat het voedselaanbod, een mogelijk aspect van landschapsindeling, een grotere invloed heeft op de overleving van kievitskuikens dan predatie (Roodbergen & Kleyheeg, 2020). Daar bijkomend, hoewel niet direct van toepassing op het beheer van de vos

zelf, kan via landschapsindeling de natuurwaarde van een gebied dusdanig worden verhoogd of veranderd dat het geschiktere habitat biedt voor de weide- of kustbroedvogels. Hierbij blijkt uit onderzoek dat gebieden welke via de agro-milieuregelingen zijn ingezet ter bescherming van deze vogels, de weidevogelgraslanden, een lagere dichtheid en diversiteit aan fauna hebben dan kruidenrijke graslanden (Tanis et al., 2020) en dat tevens de aantallen van onder andere de grutto hoger zijn in deze laatstgenoemde (Barba-Escoto, 2024). Ook kan met de landschapsindeling rekening worden gehouden met alternatief voedsel voor vossen (en roofvogels), voornamelijk de muizen, waardoor predatie op de weidevogels afneemt (Schekkerman, 2024). Voor de begunstiging van de aantallen weidevogels wordt dan ook gepleit voor een transitie in landschap waarbij de verstorende effecten van landbouw worden verminderd (Kentie et al., 2018; Van der Velde et al., 2020; Schekkerman, 2024).

Hoewel genoemde preventieve maatregelen veelal potentie tonen zijn deze nog onvoldoende effectief bewezen en/of kan deze niet in de redelijkheid worden verwacht vanwege wetgeving. De uitzondering hierop is de afrastering. Afrastering, hoewel arbeidsintensief en duur, kan effectief worden ingezet in meerdere gebieden gebaseerd op veelvuldig wetenschappelijk onderzoek. Hierin volgt dit faunabeheerplan de aanbevelingen van BJJ12, waarin afrastering als enige geldige preventieve maatregel kan worden verwacht. Gedurende de looptijd van dit faunabeheerplan kunnen nieuwe (wetenschappelijke) inzichten de inzet van preventieve maatregelen beïnvloeden. Bijsturen op de inzet hiervan is te allen tijde mogelijk op basis hiervan.

5.2 OVERIGE INVLOEDEN WEIDE- EN KUSTBROEDVOGELS

Predatie door de vos is niet de enige factor die bijdraagt aan de achteruitgang van de weide- en kustbroedvogels in Zeeland. Dit blijkt ook uit recente onderzoeken, veelal uitgevoerd in Nederland, wat ook naar voren komt in het standpunt van de Vogelbescherming met betrekking tot predatie van weidevogels (Vogelbescherming, z.d.). In een bredere zin kan het doel van het vossenbeheer worden gezien als de bescherming van weide- en kustbroedvogels in plaats van alleen het verlagen van predatie door de vos. Hiermee kunnen de hieronder genoemde overige invloeden worden gezien als andere bevredigende oplossingen, echter vallen deze buiten de reikwijdte van dit faunabeheerplan. In dit hoofdstuk bespreken we overige invloeden op weide- en kustbroedvogels en eventuele maatregelen hiervoor welke, hoewel niet preventief ter voorkoming van predatie door de vos en ook niet gelden als vervanging hiervoor, kunnen bijdragen aan het beschermen van weide- en kustbroedvogels. Ook wordt in dit hoofdstuk besproken dat voorkoming van predatie door de vos vaak effectiever is dan deze overige invloeden en maatregelen.

5.2.1 OVERIGE PREDATOREN

Zo wordt in recent onderzoek erop gewezen dat individuele predatorsoorten moeten worden bekeken in de context van de gehele roofdiergemeenschap (Fokkema et al., 2024). Afname van één predatorsoort kan namelijk zorgen dat een andere juist meer kans krijgt in het gebied (Roos et al., 2018; Ellis et al., 2020). Uit onderzoek blijkt dat de invloed van de (ver)wilde(rde) kat toeneemt bij een sterk afnemende vossenpopulatie (Molsher et al., 2017; Woinarski et al., 2022). Hoewel de vos naar verwachting de belangrijkste predator is van weidevogels, met plaatselijk tot wel 70% van de totale predatie (Oosterveld et al., 2017; Mason et al., 2018), zijn er tot wel 11 predatorsoorten van weidevogels in Nederland vastgelegd (Fokkema et al., 2024). Ook heeft de samenstelling van predatoren in een gebied invloed op de effectiviteit van een raster als preventieve maatregel (Teunissen et al., 2020). Door de grote verschillen per gebied wordt er dan ook gepleit voor maatwerk en onderzoek op gebiedsniveau in plaats van een focus op alleen de vos in de provincie (Van der Wal & Teunissen, 2018).

5.2.2 AFNAME GESCHIKT LEEFGEBIED

Wellicht meer nog dan predatie, is de intensivering van de landbouw een oorzaak voor de achteruitgang van weide- en, in mindere mate, kustbroedvogels. Achteruitgang in kwaliteit en oppervlakte van geschikt broed- en foerageerhabitat ligt hieraan ten grondslag (Gill et al., 2007; Kentie et al., 2015; Haaksma, 2022; Rigal et al., 2023). Met name de afname van graslanden met hoge waterstand is hierbij van grote invloed. Daarnaast zorgt de inrichting van het landschap, afgestemd op deze intensieve landbouw, voor een hoger predatierisico als gevolg van vroeger maaien en meer geschikte roofvogellocaties door het planten van bomen. Ook het voedselaanbod voor vogels is lager als gevolg van intensivering van de landbouw (Kragten et al., 2011; Hallmann et al., 2017; Haaksma, 2022; Rigal et al., 2023). De Vogelbescherming benoemt 'het verdwijnen van geschikt leefgebied door het steeds intensievere gebruik van het boerenland' daarom als het grootste probleem voor weidevogels, meer nog dan predatie (Vogelbescherming, z.d.). Daarnaast benoemt de Vogelbescherming factoren als verstedelijking en recreatie. Landbouwregelingen, bedoeld voor het duurzaam beheer van landbouwbodems, hebben onder andere als doel deze negatieve effecten van de geïntensifieerde landbouw op de weide- en kustbroedvogels te verminderen. Deze regelingen lijken echter niet altijd het gewenste effect te hebben: monocultuur met ongemaaide stukken rondom nesten hebben een hoog predatierisico vergeleken met kruidenrijke weiden (Kentie et al., 2015) en de inzet van de regelingen is vaak niet efficiënt (Sidemo-Holm, 2022; Thiermann et al., 2023). De intensivering van de landbouw is al lange tijd een onderwerp van debat binnen Nederland, waarbij bescherming van fauna slechts een onderdeel is. Toch zullen ontwikkelingen hierin snel vorm kunnen krijgen, mede door een recente uitspraak van de rechtbank welke stelt dat de overheid zich moet houden aan het stikstofdoel van 2030, waarbij expliciet de verplichtingen vanuit de habitat- en vogelrichtlijn worden genoemd (Rechtbank Den Haag, 22 januari 2025, ECLI:NL:RBDHA:2025:578). Het kabinet heeft aangegeven vanaf 2026 jaarlijks 500 miljoen euro te reserveren voor dergelijke landbouwregelingen onder de noemer 'agrarisch natuurbeheer'. Hierbij wordt genoemd dat er specifieke aandacht wordt besteed aan 'uitbreiding van het ANLb in en om weidevogelkerngebieden, met name ten behoeve van de grutto' (Rijksoverheid, 2024). Ook provinciaal wordt soortgelijk geïnvesteerd middels de regeling 'Samenwerking integrale gebiedsontwikkeling', waar biodiversiteit één van de pilaren is van gebiedsontwikkeling waar de subsidie betrekking op heeft (Provincie Zeeland, 2025b). Ook voor kustbroedvogels is de inrichting van de gebieden van groot belang, met hierin het herstellen van de natuurlijke dynamiek door het introduceren van variatie in waterpeil als prioriteit. De hierdoor vertraagde vegetatiesuccessie zorgt voor geschikt broedhabitat en verlaagt daarnaast de kans op vestiging van grondpredatoren, zoals de vos.

5.2.3 OMVANG LEEFGEBIED

Voor de bescherming van weidebroedvogels, meer zo dan bij kustbroedvogels welke in een compacte kolonie broeden, is de omvang van het kerngebied van belang. Hierbij wordt op basis van onderzoek een ondergrens gesteld van een oppervlakte van 250 ha (Teunissen et al., 2020). Daarnaast heeft predatorbeheer voor bescherming van weidebroedvogels enkel nut als dergelijke gebieden een doelstelling hebben voor de betreffende weidebroedvogels. Hoewel landschapsinrichting veel tijd en aandacht vergt, wordt dit doorgaans gezien als de meest duurzame vorm van bescherming van weidebroedvogels. Gezien de vereiste grootte van de gebieden is de inzet van afrastering bij weidebroedvogelgebieden daarnaast aanzienlijk kostbaarder en veeleisender dan bij kustbroedvogelgebieden. De ondergrens aangegeven door Teunissen et al. (2020) van 250 ha is echter lastig te realiseren in Zeeland. Het oppervlakte uit dit rapport is gebaseerd op agrarische grond in laagveengebied, waardoor de vertaalslag naar Zeeland niet direct één op één te maken is. Hoewel een groter oppervlakte gunstig is, wil dat echter niet zeggen dat kleinere gebieden, mits goed ingericht, niet kunnen functioneren als waardevol weidebroedvogelgebied. De functionaliteit van weidebroedvogelgebieden is minstens net zo afhankelijk van het landschap en de indeling ervan, als van de grootte van het gebied. Hoewel grotere kerngebieden de voorkeur hebben, dient dan ook niet te streng vast te worden gehouden aan dit minimum van 250 ha.

5.2.4 VOGELGRIEP

Tot slot heeft recent de vogelgriep veel wilde vogels in Nederland getroffen. Onder andere in 2022 en 2023 heerste het zeer dodelijke virus onder de wilde vogels waarbij grote aantallen vogels zijn gestorven (Cottaar et al., 2022; Leopold, 2023). Door het virus werden vooral kustbroedvogels zoals de Jan-van-Gent, Grote stern en enkele meeuwensoorten getroffen. Het virus heeft grote invloed gehad in enkele kerngebieden en lokaal bijgedragen aan een negatieve trend. Consumptie van besmette vogels kan invloed hebben op de vos, welke geïnfecteerd kunnen worden met vogelgriep. Besmetting van vossen lijkt (in Nederland) echter zelden voor te komen, waardoor het zeer onwaarschijnlijk is dat de vogelgriep in deze periode invloed heeft gehad op de populatie vossen (DWHC, 2025).

6. EVALUATIE PERIODE 2020-2025

Het voorgaande faunabeheerplan vos (2020-2025) betrof geen specifieke gespecificeerde doelen voor het beheer van vossen. Wel komen in het voorgaande faunabeheerplan belangrijke onderwerpen, problematiek en wensen naar voren op basis waarvan doelen kunnen worden geformuleerd. De op basis hiervan geformuleerde doelen waren het (1) verminderen en/of voorkomen van schade door predatie van de vos, (2) dossieropbouw van de schade veroorzaakt door de vos en (3) het vosvrij houden van WBE Schouwen-Duiveland. Deze doelen zijn, zowel kwalitatief als kwantitatief, in detail geëvalueerd bij een eerdere losstaande evaluatie door de FBE (Faunabeheereenheid Zeeland, 2025). De doelen in het voorgaande faunabeheerplan waren gericht op zowel het wettelijk belang van bescherming van wilde flora en fauna als het wettelijk belang van het voorkomen van schade aan gehouden dieren, voornamelijk de pluimveehouderij. Het doel van dossieropbouw had voornamelijk betrekking op dit tweede wettelijke belang. De doelen worden in dit hoofdstuk kort beschreven; voor een uitgebreidere evaluatie verwijzen we naar de oorspronkelijke evaluatie (Faunabeheereenheid Zeeland, 2025).

6.1 DE DOELEN VAN HET FAUNABEHEERPLAN VOS 2020-2025

Uit de evaluatie bleek dat de noodzaak voor beheer met betrekking tot het voorkomen van schade bij pluimveehouderijen niet voldoende kan worden onderbouwd. Aangezien schademeldingen niet nodig waren vanwege de landelijke vrijstelling, zijn de beschikbare gegevens hiervan zeer gelimiteerd, waarbij ook geen taxaties zijn uitgevoerd. Er kan dan ook niet worden gesteld dat het doel van het voorkomen van schade bij pluimveehouderijen succesvol was. Hieruit volgt tevens dat het doel van dossieropbouw niet succesvol was in de voorgaande periode. Dit heeft er voor gezorgd dat in dit faunabeheerplan het wettelijke belang van het voorkomen van schade bij pluimveehouderijen niet meer wordt meegenomen als zijnde een wettelijk belang voor beheer van de vos middels de landelijke vrijstelling en vergunning voor nachtafschot. Deze bedrijfsmatige schade kan echter nog wel in aanmerking komen voor beheer middels een aan te vragen perceelsgebonden vergunning.

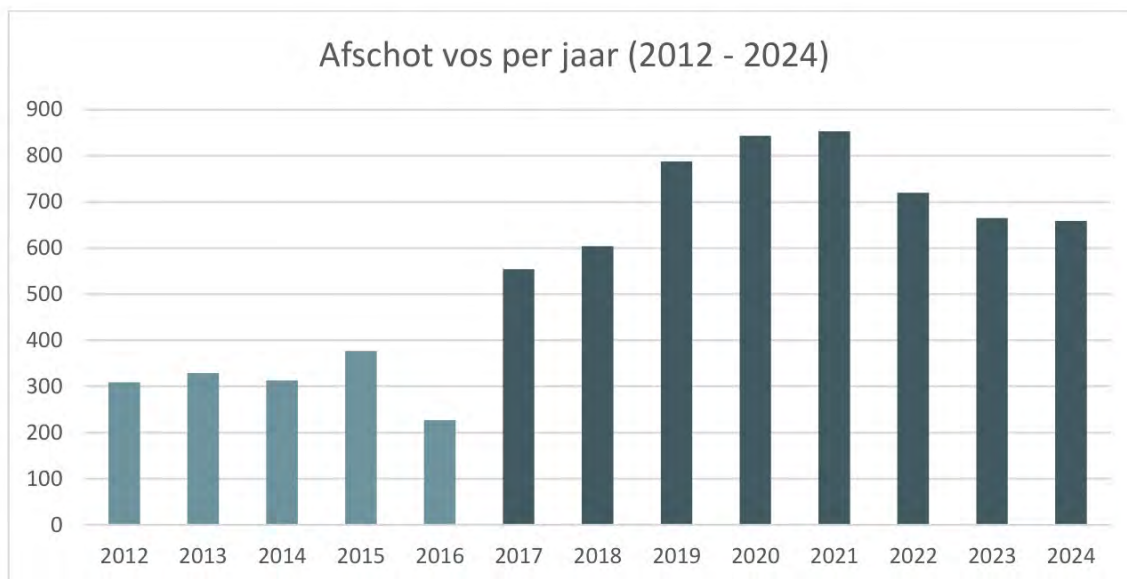
Het doel van het voorkomen van schade aan wilde fauna betreft de bescherming van weide- en kustbroedvogels zoals in de voorgaande hoofdstukken al in detail is besproken. In de voorgaande hoofdstukken werd duidelijk dat predatie door de vos nog steeds bijdraagt aan de ongunstige populatietrend en laag broedsucces van weide- en kustbroedvogels in Zeeland. Hoewel actie is ondernomen om deze populatietrend en het broedsucces te verbeteren, zowel middels beheer als preventief, is meer inzet nodig voor de bescherming van weide- en kustbroedvogels. Dit doel is in het voorgaande faunabeheerplan niet meetbaar gemaakt, waardoor het niet mogelijk is dit doel als succesvol of behaald aan te wijzen. Hoewel tijdens het voorgaande faunabeheerplan al kerngebieden waren aangewezen, was in deze periode de aanwijzing in de praktijk niet van toegevoegde waarde voor het beheer van vossen of overige bescherming van weide- en kustbroedvogels.

Het laatste doel, het vosvrij houden van WBE Schouwen-Duiveland, kan als succesvol worden beschouwd op basis van de afschot- en telgegevens. De vos wordt namelijk niet geteld in de WBE tijdens de tellingen en ook afschot komt vrijwel niet voor met in totaal slechts 2 geschoten vossen in de WBE tussen 2017 en 2024. Toch wordt door uitvoerders en terreinbeheerders aangegeven dat de vos wel degelijk steeds meer voorkomt in WBE Schouwen-Duiveland en wordt deze veelvuldig waargenomen op wildcamera's en zijn er ook steeds meer burchten te vinden op het eiland. Het succes van dit doel is daarmee betwistbaar, echter blijkt de vos op Schouwen-Duiveland ten minste sterk gelimiteerd in aantal.

6.2 UITGEVOERD AFSCHOT

Eén van de manieren om de doelen van het faunabeheerplan te realiseren is middels afschot van vossen. Onder het voorgaande faunabeheerplan in de periode 2020-2025, en daarvoor, heeft beheer van vossen in Zeeland plaatsgevonden onder de landelijke vrijstelling. Deze vrijstelling stond afschot van vossen toe tussen zonsopkomst en zonsondergang in de gehele provincie, met uitzondering van Natura 2000-gebieden waarvoor dit niet expliciet was vergund als Natura 2000-activiteit. Aangezien geen van de gebieden een dergelijke vergunning heeft gehad, is de vrijstelling niet binnen Natura 2000-gebieden gebruikt. Dit afschot was zowel voor schade aan wilde flora en fauna als voor bedrijfsmatige schade aan pluimveehouderijen. In aanvulling op de vrijstelling is er in deze periode afschot gepleegd onder de aanvullende vergunning voor Natura 2000-gebieden Kop van Schouwen, Yerseke en Kapelse Moer, Grevelingen en Oosterschelde. Tot slot heeft middels ontheffing afschot plaatsgevonden in de nacht op Schouwen-Duiveland en een buffer van 3 kilometer rondom Natura 2000-gebied Yerseke Moer. Het totale afschot van vossen in Zeeland per jaar voor periode 2012 – 2024 is weergegeven in Figuur 6. Voor de jaren 2012 tot en met 2016 betreft de afschotgegevens alleen afschot in Zeeuws-Vlaanderen. Hoewel in deze periode ook afschot is gepleegd in andere WBE's, is deze historische data onvoldoende compleet en niet toe te schrijven aan een kalenderjaar waardoor deze niet is meegenomen.

Figuur 6. Geregistreerde afschot van vossen in provincie Zeeland over de periode 2012 – 2024. De periode van 2012 – 2016 (lichtblauw) betreft uitsluitend afschot in de WBE's van Zeeuws-Vlaanderen. Afschot vanaf 2017 (donkerblauw) is voor de volledige provincie.

In de periode voorafgaand aan het Faunabeheerplan Vos 2020-2025 laat het afschot van vossen in Zeeland een stijgende trend zien, waarna in 2022 het afschot voor het eerst daalde van rond de 850 naar 650 vossen per jaar in het meeste recente volledige jaar (2024). In totaal zijn er in de periode 2012 – 2024 in Zeeland 7.241 geschoten vossen geregistreerd. Het meeste afschot vindt doorgaans plaats in de periode december tot en met februari met nog enige uitloop tot en met juni. Van juli tot en met november is het afschot het laagst. Dit is gunstig voor de effectiviteit van broedvogelbescherming; afschot is namelijk in de periode tussen eind winter en lente het effectiefste aangezien het territorium van de vos minder snel zal worden opgevuld (Mulder, 2017). Dit sluit daarnaast aan op het voorschrift uit de aanvullende vergunning (ZK130165, 16 januari 2024) wat stelt dat afschot alleen is toegestaan van 1 januari tot en met 30 juni, om dezelfde reden. Deze periode overlapt daarnaast met het broedseizoen van de meeste grondbroedende vogelsoorten. De effectiviteit van afschot buiten deze periode, voor zowel populatiereductie als bescherming van prooidieren, is vaak tijdelijk (Kämmerle et al., 2019). In totaal zijn 8 vossen geschoten onder de aanvullende vergunning voor populatiebeheer van vossen in de Natura 2000-

gebieden Kop van Schouwen, Yerseke Moer en Kapelse Moer, Grevelingen en Oosterschelde (ZK130165, 16 januari 2024). Verder zijn er 4 vossen geschoten in de nacht onder de aanvullende ontheffing in de bufferzone rondom Natura 2000-gebied Yerseke Moer (ZK20000047/20041144, 18 december 2020). Tot slot kan het afschot onder een sinds 2020 lopende individuele ontheffing (ZK381086, 1 februari 2024), sinds 2024 in FRS worden geregistreerd. In 2024 zijn op basis van deze ontheffing 6 vossen geschoten. Op basis van deze individuele ontheffing heeft in de periode 2020-2023 ook afschot plaatsgevonden, maar is deze niet geregistreerd in FRS aangezien deze direct bij de Provincie Zeeland is aangevraagd buiten de FBE om. Dit afschot is daarom niet meegenomen in de totaalaantallen van Figuur 6. Het afschot op basis van deze individuele ontheffing bedroeg tussen 2020 en 2023 in totaal 61 vossen: 43 in 2021, 14 in 2022 en 4 in 2023. Het overgrote merendeel van het afschot van vossen in Provincie Zeeland heeft dus plaatsgevonden onder de landelijke vrijstelling.

Binnen de kerngebieden kwam afschot van vossen weinig voor. Veel van de kerngebieden betreft Natura 2000-gebied waar geen vergunning voor beschikbaar was en schadebestrijding niet werd toegestaan vanuit het Natura 2000-beheerplan, maar ook in de gebieden waar afschot wel was toegestaan werd hier weinig gebruik van gemaakt. In 20 van de kerngebieden is in de periode 2017-2024 geen afschot gepleegd. In de 6 gebieden waar dit wel het geval was, was dit meestal incidenteel. Het meeste afschot heeft plaatsgevonden in het kerngebied St. Laurens Weihoek, waar 9 vossen zijn geschoten tussen 2017 en 2024. De lage afschotcijfers binnen de kerngebieden komt enerzijds doordat in een deel van de gebieden de preventieve maatregelen succesvol de vos buiten het gebied hebben kunnen houden, en anderzijds door de afwezigheid van een vergunning voor nachtafschot en daarmee de middelen om de vos effectief te beheren. Doordat beheer van vossen niet mogelijk was in de periode waarin de vos actief is (in de nacht), kon de vos binnen de kerngebieden slechts gelimiteerd worden beheerd. Buiten de kerngebieden is afschot onder de landelijke vrijstelling aanzienlijk makkelijker te realiseren, mede doordat de vele landbouwpercelen hier doorgaans minder beschutting voor de vos bieden vergeleken met de florarijke, biologisch diverse, natuurgebieden. Binnen de kerngebieden waren met enkel de landelijke vrijstelling dan ook onvoldoende middelen beschikbaar voor effectief beheer van de vos.

6.3 UITGEVOERDE PREVENTIEVE MAATREGELEN

Een andere manier om de doelen van het faunabeheerplan te realiseren is middels preventie. Aangezien er geen noodzaak voor preventieve maatregelen is onder de landelijke vrijstelling, zijn geen genomen preventieve maatregelen ter voorkoming van schade aan gehouden dieren bij de FBE bekend. De inzet van preventieve maatregelen onder het voorgaande faunabeheerplan was dan ook gelimiteerd tot de kerngebieden en enkele andere natuurgebieden. Hoewel de inzet in deze gebieden ook niet verplicht was voor gebruik van de landelijke vrijstelling hebben terreinbeherende organisaties vrijwillig gekozen voor de inzet hiervan (mede) ter bescherming van de weide- en/of kustbroedvogels in die gebieden. Deze preventieve maatregelen betreffen voswerende rasters, maar ook de aanleg van eilanden voor kustbroedvogels en de landschapsindeling zoals het weghalen van struweel of het reguleren van het oppervlaktewater. De inzet van preventieve maatregelen zal voor elk van de kerngebieden in detail worden besproken in de beschrijving per kerngebied (Bijlage V).

7. BEHEER PERIODE 2026-2031

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe het beheer van vossen voor de komende beheerperiode zal worden vormgegeven en de daaruit volgende doelstellingen voor beheerperiode 2026-2031 worden besproken. Voor beheerperiode 2026-2031 wordt onderscheid gemaakt tussen twee vormen van beheer: beheer onder de landelijke vrijstelling en beheer in de kerngebieden voor weide- en kustbroedvogels.

7.1 DE LANDELIJKE VRIJSTELLING

De vos staat op de landelijke vrijstellingslijst en is daarmee vergunningsvrij om te bestrijden ter voorkoming van schade, zowel schade aan wilde flora en fauna als bedrijfsmatige schade. In de context van de vos betreft de schade aan wilde flora en fauna de (nest)predatie van weide- en kustbroedvogels en betreft de bedrijfsmatige schade de predatie van gehouden kippen op pluimveehouderijen. De voorwaarden voor het gebruik van de landelijke vrijstelling zijn dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat (artikel 8.74I eerste lid onder a Bkl) en dat de activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort (artikel 8.74I eerste lid onder c Bkl). De voorwaarde dat bestrijding nodig is in het belang van wilde flora en fauna of schade aan veehouderijen (artikel 8.74I eerste lid onder b Bkl) is op basis van artikel 11.58 tweede lid onder a Bal geen vereiste bij het bestrijden van vrijgestelde soorten, omdat de minister dit al heeft moeten aantonen voordat de vos op de landelijke vrijstellingslijst kwam. De recente uitspraak van de Raad van State (Raad van State, 19 april 2023, ECLI:NL:RVS:2023:1545) geeft echter aan dat deze onderbouwing van de minister destijds onvoldoende was en daarom de faunabeheereenheid de noodzaak voor beheer, zijnde de voorwaarde uit artikel 8.74I eerste lid onder b Bkl, zelf moet aantonen. Daarom dienen voor het faunabeheerplan alle drie de voorwaarden te worden onderbouwd om van de landelijke vrijstelling gebruik te kunnen blijven maken. De landelijke vrijstelling is alleen van toepassing voor de wettelijke belangen waarvoor de noodzaak kan worden aangetoond. De FBE is van mening dat de noodzaak voor beheer niet kan worden aangetoond voor het wettelijk belang van bedrijfsmatige schade, waardoor de landelijke vrijstelling alleen van toepassing is op het wettelijke belang voor het voorkomen van schade aan wilde flora en fauna.

Voorwaarde 1: Gunstige staat van instandhouding

Dat de huidige staat van instandhouding van de vos landelijk gunstig is blijkt uit recent onderzoek (Ter Harmsel et al., 2022). Dat dit voor Zeeland ook het geval is, blijkt uit Hoofdstuk 3.2. Hierbij is rekening gehouden met het toekomstperspectief gebaseerd op de huidige status, drukfactoren en maatregelen, en dus rekening gehouden met de landelijke vrijstelling en het op basis daarvan gevoerde afschot. Daarmee kan worden gesteld dat schadebestrijding geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de vos in Zeeland.

Voorwaarde 2: Geen andere bevredigende oplossing

Dat er ter voorkoming van schade door de vos aan wilde flora en fauna ((nest)predatie op weide- en kustbroedvogels) geen andere bevredigende oplossing is blijkt uit Hoofdstuk 5 van dit faunabeheerplan. Voor schade aan wilde flora en fauna is afrastering de enige effectieve preventieve maatregel, maar het is duidelijk dat de toepassing hiervan in veel gevallen niet in de redelijkheid kan worden verwacht. Vooral in het geval van vrijstelling waarbij de gehele provincie vrijgesteld is, kan onmogelijk worden verwacht dat overal waar zich schade voordoet afrastering moet worden toegepast. Vooral in natuurgebieden welke bij voorkeur groot in aaneengesloten oppervlakte zijn, is afrastering dusdanig duur en arbeidsintensief dat dit niet in de redelijkheid kan worden verwacht. Uit ervaring bedragen kosten van voswerende afrastering tussen de €10 en €35 per strekkende meter en komen daar hoge jaarlijkse onderhoudskosten bij. Tot slot is uit onderzoek duidelijk dat hoewel afrastering effectief is, onvoldoende duidelijk is welke ecologische neveneffecten dergelijke afrastering heeft en deze (mogelijke) negatieve effecten verder moeten worden onderzocht alvorens deze preventieve

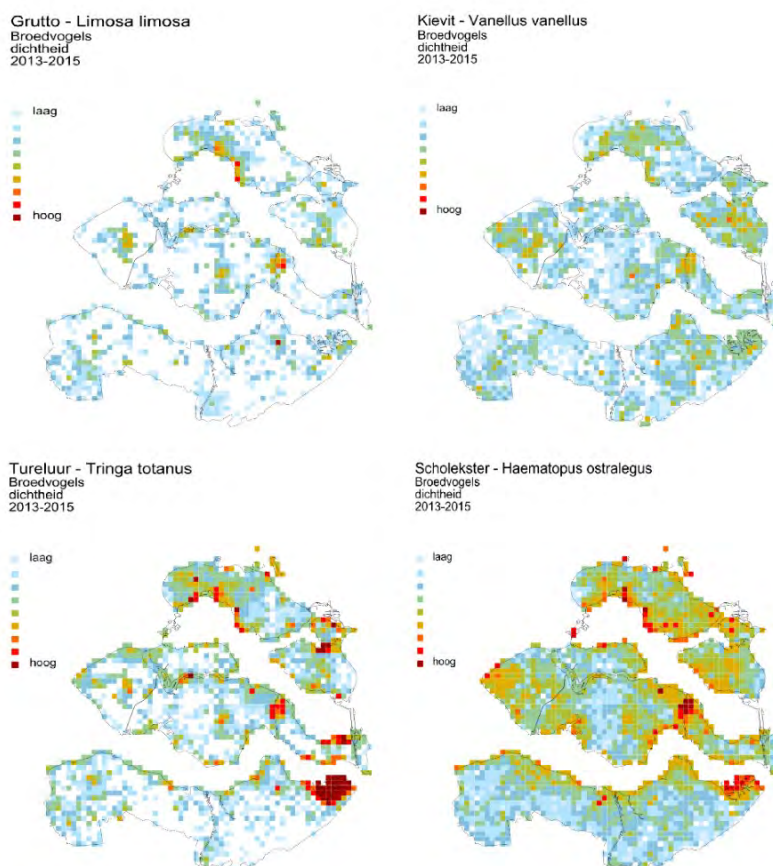

maatregel grootschalig in te zetten.

Voorwaarde 3: Noodzaak voor beheer

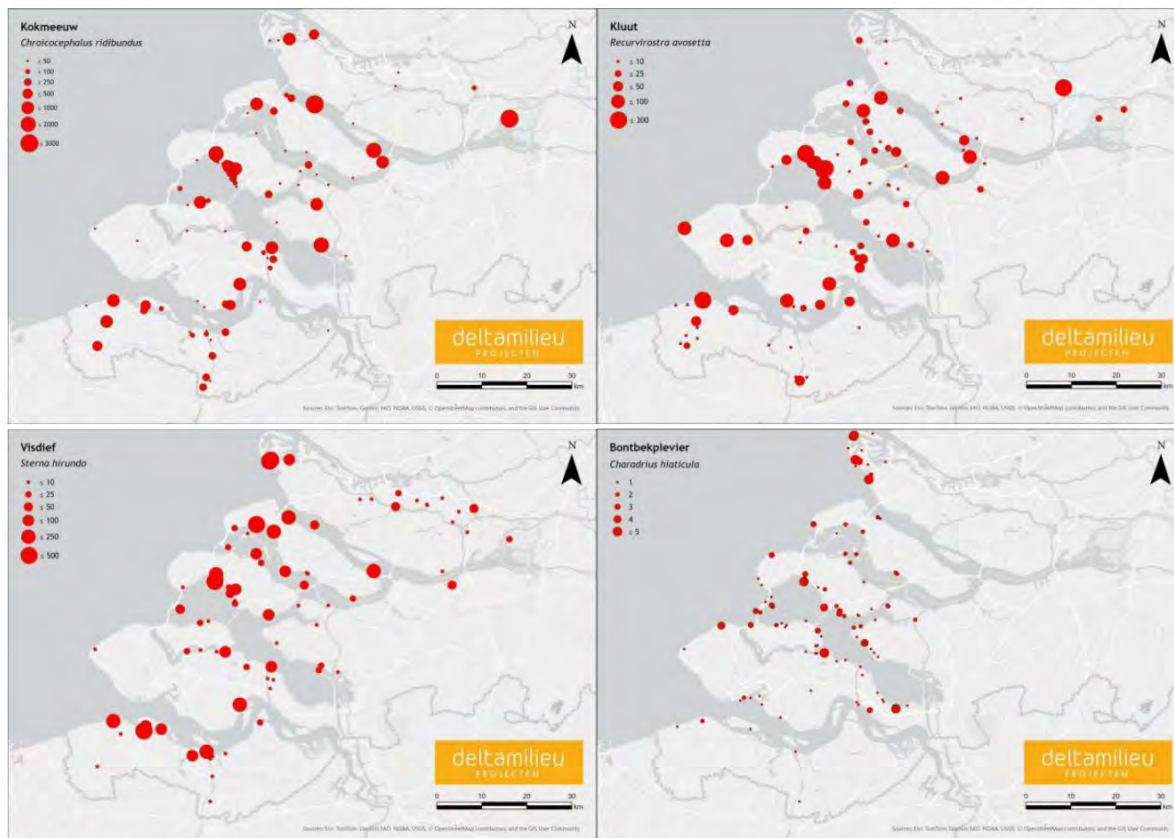
De noodzaak voor beheer van vossen ter bescherming van weide- en kustbroedvogels blijkt uit Hoofdstuk 4 van dit faunabeheerplan. Voor de weidebroedvogels is voor heel Zeeland een sterk negatieve trend zichtbaar, teruggaand tot 1998. Hoewel voor Kievit en Scholekster deze trend recent minder sterk dalend is, is dit voor de Grutto en Tureluur niet het geval. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de vos een belangrijke predator is voor deze soorten, waardoor de vos tenminste gedeeltelijk verantwoordelijk kan worden gesteld voor de afname van weidebroedvogels in Zeeland. De negatieve trend voor weidevogels speelt al langer voor heel Nederland en er is nu dusdanige noodzaak voor bescherming van deze soorten dat de Europese Commissie recent een inbreukprocedure tegen Nederland heeft gestart, aangezien Nederland haar internationale verplichtingen met betrekking tot de bescherming van weidevogels niet nakomt. Voor de kustbroedvogels zijn de trends doorgaans minder negatief, op een aantal soorten na, maar ook hier blijkt de vos een sterk negatieve invloed uit te oefenen. Dit blijkt vooral uit de leegstroom van veel broedlocaties voor kustbroedvogels. Door sterk afnemend geschikt broedgebied, mede als gevolg van de aanwezigheid van de vos, komen deze soorten steeds meer onder druk te staan. Van de kustbroedvogels heeft een groot deel een matig tot zeer ongunstige staat van instandhouding en/of staan ze op de Rode Lijst als Gevoelig, Kwetsbaar of zelfs Bedreigd. Voor veel kustbroedvogelsoorten betreffen de broedpopulaties in Zeeland het grootste aandeel van de totale Nederlandse broedpopulatie voor de soort, wat Zeeland een dermate belangrijke provincie maakt voor de bescherming van deze kustbroedvogels.

Dat de noodzaak voor beheer geldt voor de gehele provincie moge duidelijk zijn uit de verspreiding van de weide- en kustbroedvogels door de provincie, zoals te zien in Figuur 7 voor weidevogels en Figuur 8 voor kustbroedvogels.

Figuur 7. Verspreiding van primaire weidevogels in provincie Zeeland voor de meest recente periode (2013-2015), met de Grutto linksboven, Kievit rechtsboven, Tureluur linksonder en Scholekster rechtsonder. Bron: Sovon

Figuur 8. Verspreiding van enkele kustbroedvogels in provincie Zeeland voor de meest recente telling (2024), met de Kokmeeuw linksboven, Kluut rechtsboven, Visdief rechtsonder en Bontbekplevier rechtsonder. Elk van deze soorten heeft een matig (Kokmeeuw en Bontbekplevier) of zeer (Kluut en Visdief) ongunstige staat van instandhouding. Bron: Lilipaly et al., 2025b

Zowel de weide- en kustbroedvogels als de vos komen verspreid door de gehele provincie voor. Daarnaast kan de vos dagelijks grote afstanden afleggen op zoek naar prooi (Meia & Weber, 1995; Jonge Poerink et al., 2024). Hieruit is op te maken dat predatie op weide- en kustbroedvogels door vossen in de gehele provincie een probleem vormt of kan vormen. Aangezien vrijwel al het beheer van vossen in Zeeland plaatsvindt onder de landelijke vrijstelling is het dan ook noodzakelijk om deze te behouden. Het is in de redelijkheid te verwachten dat het verdwijnen van de vrijstelling ervoor zal zorgen dat (nest)predatie op weide- en kustbroedvogels significant toeneemt. Dit wordt ondersteund door bevindingen in de provincie Utrecht, waar nestsucces van weidevogels flink afnam bij afwezigheid van vossenbeheer in de provincie (Egas & Van der Velden, 2022). Ook een meta-analyse van 40 Engelse studies toonde aan dat predatorbeheer zorgde voor een gemiddelde toename van 60% in het nestsucces van verschillende grondbroedende vogelsoorten, met lokaal nog hogere percentages (Holt et al., 2008). De noodzaak voor beheer van vossen middels de landelijke vrijstelling voor de bescherming van weide- en kustbroedvogels, en daarmee ook het nakomen van de internationale verplichtingen met betrekking tot de bescherming van weidevogels waarvoor de Europese Commissie een inbreukprocedure is gestart, is hiermee duidelijk aangetoond.

Gezien de bovenstaande onderbouwing van alle wettelijke voorwaarden voor de landelijke vrijstelling kan de landelijke vrijstelling op de vos worden behouden gedurende de looptijd van dit faunabeheerplan. Het is echter duidelijk dat louter voortzetten van het huidige beheer onvoldoende is voor de bescherming van weide- en kustbroedvogels. Waar enerzijds andere invloeden (buiten de reikwijdte van dit faunabeheerplan) van belang zijn in de bescherming van weide- en kustbroedvogels, zoals beschreven in Hoofdstuk 5.2, kan ook binnen het predatorenbeheer meer worden gedaan om predatie te voorkomen. Hiervoor is maatwerk binnen speciaal aangewezen kerngebieden, zoals benoemd in Hoofdstuk 4.1.3, essentieel.

7.2 BEHEER IN DE KERNGEBIEDEN

De kerngebieden voor weide- en kustbroedvogels zijn natuurgebieden binnen de provincie Zeeland welke in het bijzonder van belang zijn als broedlocatie voor weide- en/of kustbroedvogels of de potentie hiertoe hebben. Binnen deze gebieden zal in de komende beheerperiode extra aandacht worden besteed aan de bescherming van weide- en kustbroedvogels en het daarvoor dienende predatorbeheer. De kerngebieden, oorspronkelijk geïntroduceerd in het voorgaande faunabeheerplan (Faunabeheereenheid Zeeland, 2019), zijn uitgebreid geëvalueerd met de betreffende terreinbeherende organisaties om deze aan te scherpen en effectiever maatwerk te kunnen leveren. Hieruit is een nieuwe lijst van kerngebieden ontstaan waarbinnen actief wordt ingezet op de bescherming van weide- en kustbroedvogels middels preventieve maatregelen, afschot en monitoring. De kerngebieden zijn dezelfde gebieden waarvoor een omgevingsvergunning voor nachtafschot wordt aangevraagd om het beheer effectiever en efficiënter uit te kunnen voeren en maatwerk te kunnen garanderen. De volledige lijst met kerngebieden is gegeven in Tabel 4 en deze zijn op kaart weergegeven in Bijlage III. De individuele kerngebieden worden nader besproken en onderbouwd in Bijlage V.

Tabel 4. Kerngebieden voor de bescherming van weide- en kustbroedvogels in Zeeland voor beheerperiode 2026 – 2031. WBE = wildbeheereenheid, TBO = terreinbeheerder, N2000 = Natura 2000-gebied, GRG = Ganzenrustgebied.

Kerngebied	WBE	TBO	N2000	GRG
Sint Laurensse Weihoek	Walcheren	HZL	Nee	Nee
Oude Veerseweg	Walcheren	HZL	Nee	Nee
Yerseke Moer	Reimerswaal	HZL	Ja	Ja
Blikken en de Reep	West Zeeuws-Vlaanderen	HZL	Nee	Ja
Sophiapolder	West Zeeuws-Vlaanderen	HZL	Nee	Nee
Plaskreek	West Zeeuws-Vlaanderen	HZL	Deels	Nee
Waterdunen	West Zeeuws-Vlaanderen	HZL	Nee	Nee
Weel in de Heerenpolder	Wolphaartsdijk	HZL	Nee	Nee
Slaakeiland	Tholen & St. Philipsland	HZL	Ja	Nee
Kwistenburg	Wolphaartsdijk	NM	Ja	Nee
Middelplaten	Wolphaartsdijk	NM	Ja	Nee
De Poel	De Poel Heinkenszand	NM	Nee	Ja
Hoedekenskerkepolder	De Poel Heinkenszand	NM	Nee	Nee
Zuidgors	Zuid West Zuid-Beveland	NM	Ja	Nee
Verdronken Land van Zuid-Beveland	Reimerswaal	NM	Ja	Nee
Noordervroon	Walcheren	SBB	Nee	Nee
Deesche watergang	Kapelle	SBB	Ja	Nee
Schor van Ossensisse	Hontensisse	SBB	Ja	Nee
Braakman Noord	West Zeeuws-Vlaanderen	SBB	Nee	Ja
Grote Putting	Hontensisse	SBB	Nee	Ja
Margarethapolder	Axel	SBB	Nee	Nee
Kapelse Moer	Kapelle	SBB	Ja	Ja
Haringvreter	Walcheren	SBB	Ja	Nee

Beheer middels de landelijke vrijstelling is toegestaan binnen de kerngebieden. Daarmee is de omgevingsvergunning voor nachtafschot een beheeraanvulling op deze vrijstelling. De terreinbeherende organisatie van een gebied oordeelt of het gebruik van de landelijke vrijstelling en/of de omgevingsvergunning voor nachtafschot genoodzaakt is. De omgevingsvergunning voor nachtafschot is bedoeld om binnen de kerngebieden de weide- en/of kustbroedvogels beter te beschermen en hiermee het nestsucces te vergroten en de broedpopulaties van de vogels te vergroten. De omgevingsvergunning voor nachtafschot biedt een aantal

aanvullende mogelijkheden specifiek voor deze kerngebieden. De omgevingsvergunning heeft enkele aanvullingen op beheer middels de landelijke vrijstelling, namelijk het gebruik van het geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst en de mogelijkheid tot het gebruik van geluiddemper en warmtebeeld op het geweer. Binnen Natura 2000-gebieden is het gebruik van de geluiddemper verplicht om verstoring van instandhoudingsdoelen te minimaliseren. Beheer in de nacht sluit goed aan bij de nacht-actieve leefstijl van de vos, waarbij warmtebeeld essentieel is om een veilig schot te lossen en een geluiddemper helpt verstoring te minimaliseren. Tot slot is het voor een aantal van de kerngebieden vereist dat kan worden afgeweken van de eisen voor de omvang van een jachtveld (artikel 11.76 Bal). Dit betreft voor in totaal vijf kerngebieden (Plaskreek, Slaakeiland, Kwistenburg, Deesche Watergang en Schor van Ossensisse) het afwijken van de eis voor een aaneengesloten oppervlakte van ten minste 40 ha (artikel 11.76 eerste lid onder a Bal) en in sommige kerngebieden de eis van een straal van 150 meter (artikel 11.76 eerste lid onder b Bal). Het is in deze gebieden, net als in elk ander gebied, van de terreinbeheerder vereist om er alles aan te doen om een veilig schot te verzekeren. De omgevingsvergunning heeft echter ook limitaties vergeleken met de landelijke vrijstelling, naast de specifieke locaties waartoe deze is gelimiteerd. De vergunning mag namelijk alleen worden gebruikt in de periode waarin afschot van vossen bewezen effectiever is: van 1 januari tot en met 30 juni. Daarnaast wordt geëist dat de terreinbeherende organisatie van het gebied consistente monitoringsgegevens van ten minste de aantallen weide- en/of kustbroedvogels binnen het gebied verzameld. Bij voorkeur worden deze monitoringsgegevens aangevuld met een berekening van het nestsucces. Gebruik van de vergunning is alleen toegestaan binnen de begrenzingen van een kerngebied. Het kan echter zijn dat in de directe omgeving van een kerngebied beheer effectiever kan worden uitgevoerd, door bijvoorbeeld de buitendijkse ligging of de vegetatietypes van het kerngebied. In dit geval zou een buffer rondom het kerngebied een geschikte uitkomst bieden om bescherming van de weide- en kustbroedvogels in dit gebied te verbeteren. Aangezien voor elk kerngebied maatwerk nodig is, geldt dit ook voor de buffers. Daarom wordt in dit faunabeheerplan geen generiek buffer om kerngebieden heen meegenomen in de vergunningsaanvraag. De mogelijkheid tot een buffer rond een kerngebied is echter niet uitgesloten om later middels een aanvullende vergunning te worden aangevraagd. De noodzaak voor een dergelijke buffer dient altijd goed onderbouwd te worden en de begrenzing hiervan moet worden afgestemd op landschapselementen rondom het betreffende kerngebied; een buffer zal daarom vrijwel nooit een generieke strook van een vast aantal meter rondom het gebied zijn.

Vanwege de speciale status van Schouwen-Duiveland met betrekking tot het beheer van vossen, conform het Provinciale streven tot het vosvrij houden van het eiland, valt dit gebied niet onder de bovenstaande kerngebieden. Aangezien de voorwaarden voor de vergunning voor Schouwen-Duiveland identiek zijn aan die voor de kerngebieden, kan Schouwen-Duiveland echter wel worden meegenomen in dezelfde vergunningaanvraag. Hiermee krijgt de eerdere ontheffing voor Schouwen-Duiveland onder de Wet Natuurbescherming nieuwe invulling onder de Omgevingswet als deel van de omgevingsvergunning voor nachtafschot.

7.3 BEHEER IN NATURA 2000-GEBIEDEN

Beheer van vossen binnen Natura 2000-gebieden valt onder de Omgevingswet onder de definitie van een Natura 2000-activiteit. Een Natura 2000-activiteit is vergunningplichtig, tenzij de activiteit direct verband houdt met, of nodig is voor, het beheer van het Natura 2000-gebied. In dit geval wordt de activiteit aangemerkt als een beheermaatregel. Relevant hierin is de uitspraak van de Raad van State van 14 mei 2025 (ECLI:NL:RVS:2025:2198). Deze stelt dat een Natura 2000-activiteit alleen als beheermaatregel wordt gezien als duidelijk is dat de activiteit “...daadwerkelijk bijdraagt aan het behalen van de instandhoudingsdoel van een gebied” en “...dit ook het hoofddoel is van [...] de activiteit.”. Het is hierbij niet relevant of de activiteit in het beheerplan van het betreffende Natura 2000-gebied is opgenomen. De activiteit kan daarnaast ook als beheermaatregel worden gezien, zelfs als deze mogelijke negatieve gevolgen kan hebben op andere instandhoudingsdoelen van het gebied. Het is echter wel noodzakelijk dat de gevolgen van de maatregel worden beoordeeld in samenhang met de instandhoudingsdoelen van het gebied. Dit betekent dat voor elk van de

kerngebieden welke (deels) onderdeel uitmaken van een Natura 2000-gebied, moet worden voldaan aan de specifieke zorgplicht van artikel 11.6 Bal. De terreinbeheerder dient daarnaast te allen tijde rekening te houden met de andere instandhoudingsdoelen en mogelijke negatieve gevolgen van onder andere optische verstoring en geluidsverstoring. Van de terreinbeheerder wordt verwacht dat deze naar eigen inzicht op basis van expert judgment oordeelt over de uitvoer van vossenbeheer binnen hun Natura 2000-gebieden en de wijze waarop dit gebeurt.

Aangezien het doel van zowel de landelijke vrijstelling als de omgevingsvergunning voor nachtafshot de bescherming van weide- en kustbroedvogels betreft, kunnen beide activiteiten worden gezien als een beheermaatregel voor de Natura 2000-gebieden waar weide- en/of kustbroedvogels met instandhoudingsdoel zijn aangewezen. In Zeeland zijn in totaal 16 Natura 2000-gebieden. Van deze Natura 2000-gebieden zijn er zes waarvoor meerdere kustbroedvogelsoorten zijn aangewezen met een instandhoudingsdoel: Grevelingen, Krammer-Volkerak, Markiezaat, Oosterschelde, Westerschelde & Saeftinghe, en Zoommeer. Daarnaast staat voor Natura 2000-gebied Veerse Meer de Kleine Mantelmeeuw aangewezen met een instandhoudingsdoel. Tot slot is het ministerie van LNV voornemens om voor Natura 2000-gebied Yerseke en Kapelse Moer de Grutto als instandhoudingsdoelstellingsoort toe te voegen. Het niet-aanwijzen van dit voornemen is volgens Gedeputeerde Staten van Zeeland geen optie (Provincie Zeeland, 2025a). Vooruitstrevend op dit voornemen wordt voor de omgevingsvergunning vanuit het voorzorgsbeginsel dit instandhoudingsdoel al meegenomen. Voor deze acht gebieden kan het beheer van vossen middels de landelijke vrijstelling en de omgevingsvergunning voor nachtafshot dan ook gezien worden als beheermaatregel en is daarmee vergunningvrij als Natura 2000-activiteit. Voor de andere Natura 2000-gebieden geldt de vergunningplicht voor een Natura 2000-activiteit wel, echter vallen geen van de kerngebieden binnen deze vergunningplichtige Natura 2000-gebieden.

7.4 BEHEER IN GANZENRUSTGEBIEDEN

Voor het beheer van vossen in ganzenrustgebieden geldt dat, net als bij elke andere vorm van beheer in ganzenrustgebieden, het verstoren van foeragerende ganzen moet worden voorkomen. Dit wil zeggen dat beheer van vossen alleen is toegestaan met inachtneming van een afstand van 500 meter tot foeragerende ganzen. De inachtneming van deze afstand van 500 meter is zowel van toepassing bij het gebruik van de landelijke vrijstelling als gebruik van de omgevingsvergunning voor nachtafshot binnen de kerngebieden. Canadese ganzen, soepganzen en hybride ganzen vallen niet onder trekganzen binnen de context van de ganzenrustgebieden, waardoor de afstand van 500 meter voor deze soorten niet geldt. ganzenrustgebieden gelden uitsluitend voor de periode van 1 november tot 1 april. Buiten deze periode hoeft geen rekening te worden gehouden met de afstand van 500 meter.

7.5 DOELSTELLINGEN BEHEERPERIODE 2026-2031

Uit dit faunabeheerplan komt een drietal primaire doelstellingen naar voren voor beheerperiode 2026-2031. Het betreft de volgende drie doelstellingen:

1. Het beheer van vossen met als doel het aandeel van de predatie door vossen op weide- en kustbroedvogels (ten minste) binnen de kerngebieden te verlagen.
2. Het verbeteren van monitoring van zowel vossen als weide- en kustbroedvogels (ten minste) binnen de kerngebieden.
3. Het vosvrij houden van het eiland Schouwen-Duiveland.

De doelstellingen dienen meetbaar te worden gemaakt zodat deze geëvalueerd kunnen worden. Dergelijke evaluatie vindt ten minste plaats halverwege de looptijd van dit faunabeheerplan, zodat eventuele tussentijdse aanpassingen kunnen worden geïmplementeerd. Daarnaast zal een eindevaluatie plaatsvinden voorafgaand aan het schrijven van een nieuw faunabeheerplan tegen het einde van beheerperiode 2026-2031.

De eerste doelstelling is het voornaamste doel waarvoor het beheer van vossen noodzakelijk is: het verlagen van het aandeel van de vos in predatie op weide- en kustbroedvogels. Beheer van vossen zoals bedoeld in deze doelstelling betreft zowel beheer onder de landelijk vrijstelling en omgevingsvergunning voor nachtafshot, als beheer middels preventieve maatregelen zoals bedoeld in Hoofdstuk 5. Om deze doelstelling te behalen is in ieder geval van belang dat de dichtheid van vossen in Zeeland, zoals berekend op basis van de jaarlijkse vossentellingen, niet significant toeneemt gedurende de looptijd van voorliggend faunabeheerplan. De gemiddelde dichtheid van 0,15 vossen per 100 hectare sinds het begin van de provincie-brede vossentellingen in 2016 geldt hiervoor als grens waaronder deze doelstelling als succesvol wordt beschouwd. Door het beheer meer mogelijkheden te bieden binnen de kerngebieden, middels de omgevingsvergunning voor nachtafshot, kan hier lokaal nog effectiever de predatie worden verlaagd. Voor de kerngebieden kan, en dient, het verlagen van predatie dan ook beter te worden gemonitord aan de hand van tellingen van aantallen en eventueel nestsucces van weide- en kustbroedvogels en aantallen (geschoten) vossen in elk kerngebied. Hiervoor dient de verbeterde monitoring (Doelstelling 2) de komende jaren inzicht te bieden in de aanwezige broedvogels per kerngebied en de aantallen hiervan. Op basis van de trend kan worden gesteld welke aantallen minimaal wenselijk zijn binnen elk kerngebied. Aangezien van deze monitoring voor de kerngebieden momenteel nog niet (systematisch) sprake is, wordt voor de duur van dit faunabeheerplan de hoogste waarde sinds de komst van de vos in 2004 aangehouden als doelstand voor de weide- en/of kustbroedvogels van elk kerngebied. Deze doelstelling beoogt dan ook deze doelstanden te behalen, al dan niet overschrijden, in de komende beheerperiode. Het succes van deze doelstelling hangt daarmee samen met de tweede doelstelling.

Voor de tweede doelstelling worden vossen gemonitord in de kerngebieden als aanvulling op de jaarlijkse provincie-brede vossentellingen. Daarnaast worden alle weide- en kustbroedvogels in de kerngebieden gemonitord. De gebieds-specifieke vossentellingen worden uitgevoerd op basis van de beschrijving in Hoofdstuk 9.2 en betreft een doorlopende verzameling van waarnemingen in combinatie met afschot van vossen, in plaats van één vast monitoringsmoment. De monitoring van weide- en kustbroedvogels dient wel (ten minste) jaarlijks te worden uitgevoerd volgens een vast monitoringsplan. Voor gebieden waar huidige monitoring hier al in voorziet is voortzetting van deze monitoring voldoende. In de meeste gevallen betreft dit gebieden met kustbroedvogels waarbij de rapporten van Delta Milieu Projecten voorzien in deze jaarlijkse monitoring. Voor kerngebieden waarbinnen systematische monitoring afwezig is dient de terreinbeheerende organisatie een monitoringsplan op te zetten. Systematische monitoringsgegevens van weide- en/of kustbroedvogels binnen een kerngebied wordt gezien als een voorwaarde voor het gebruik van de omgevingsvergunning voor nachtafshot binnen het kerngebied. Deze monitoringsgegevens dienen ten minste populatieaantallen te betreffen, maar bij voorkeur wordt ook jaarlijks het nestsucces per soort berekend.

Voor de derde doelstelling wordt het beheer op Schouwen-Duiveland voortgezet zoals dit in de voorgaande beheerperiode heeft plaatsgevonden. Het vosvrij houden van Schouwen-Duiveland is een streven waarbij alle mogelijke middelen dienen in te worden gezet om dit te begunstigen. Door aanvullende middelen voor beheer in Schouwen-Duiveland aan te vragen zoals deze ook in de voorgaande beheerperiode beschikbaar waren, wordt de haalbaarheid van dit doel gunstig geacht. Het is echter belangrijk te realiseren dat dit doel niet louter op basis van afschot- en telgegevens als succesvol kan worden beschouwd. Hoewel de vos (vrijwel) nooit tijdens de officiële tellingen worden waargenomen, geven terreinbeheerders en uitvoerders in het veld aan dat de vos wel degelijk steeds vaker lijkt voor te komen in WBE Schouwen-Duiveland. Dit wordt naar eigen zeggen ook ondersteund door wildcamera's en het aantal vossenburchten dat op het eiland wordt gevonden. Daarom wordt voor deze doelstelling het succes niet gebaseerd op alleen een meetbaar aantal zoals de tellingen, maar ook op bevindingen in het veld en de aantoonbare ontwikkeling daarin. Wanneer één of beide indicatoren als zorgwekkend wordt beschouwd, kan aanvullend beheer vereist zijn. De huidige viermaal jaarlijkse tellingen bieden een vast evaluatiemoment voor het succes van deze doelstelling, met in aanvulling hierop de mogelijkheid voor uitvoerders en terreinbeheerders om hun zorgen over de ontwikkeling van de vos te uiten wanneer deze onvoldoende lijkt aan te sluiten bij de in de tellingen waargenomen aantallen.

8. OMGEVINGSVERGUNNING

De Faunabeheereenheid Zeeland vraagt voor beheerperiode 2025-2031 een omgevingsvergunning voor flora- en fauna activiteiten aan voor het gebruik van het kogelgeweer voorzien van warmtebeeld en (optionele) geluiddemper tussen zonsondergang en zonsopkomst voor het doden van vossen. Deze omgevingsvergunning betreft hiermee een omgevingsvergunning op grond van artikel 5.2 lid 1 Ow en 11.31 lid 2 Bal op de verboden van artikel 11.83 lid 1 onder a Bal (verbod op gebruik van het kogelgeweer tussen zonsondergang en zonsopkomst) en artikel 11.79 lid 5 Bal (verbod op gebruik van warmtebeeld en geluiddemper). Aangezien enkele van de kerngebieden niet voldoen aan de eisen voor de omvang van een jachtveld, wordt ook aangevraagd om voor gebruik van deze omgevingsvergunning af te mogen wijken van de eisen in artikel 11.76 Bal.

Belang:

Het wettelijke belang voor de omgevingsvergunning is de bescherming van wilde flora en fauna, zoals gegeven in artikel 8.74I lid 1 sub b/1° Bkl. Meer specifiek betreft dit de bescherming van weide- en kustbroedvogels.

Gebieden:

De omgevingsvergunning wordt aangevraagd voor de kerngebieden uit Tabel 4 (Hoofdstuk 7). De kaarten van deze kerngebieden waarvoor de vergunning wordt aangevraagd, zijn weergegeven in Bijlage III en V. Gezien de oppervlakte van enkele van de kerngebieden dient in die gebieden te worden afgeweken van de eisen in artikel 11.76 Bal voor de omvang van het jachtveld.

In aanvulling op de kerngebieden wordt ook het eiland (en daarmee de WBE) Schouwen-Duiveland meegenomen als gebied onder deze omgevingsvergunning. Dit is noodzakelijk ter begunstiging van de beheerdoelstelling voor het vossvrij houden van Schouwen-Duiveland. De kaart met de landbegrenzing van de WBE Schouwen-Duiveland waarvoor de omgevingsvergunning dient te gelden is gegeven in Bijlage IV.

Eerdergenoemde limitaties met betrekking tot Natura 2000-gebied (Hoofdstuk 7.3) en ganzenrustgebied (Hoofdstuk 7.4) kunnen van kracht zijn binnen (delen van) de kerngebieden en Schouwen-Duiveland.

Middelen:

Van de omgevingsvergunning dient enkel gebruik te worden gemaakt van het kogelgeweer voorzien van warmtebeeld als bedoeld in artikel 11.79 lid 5 Bal. Het kogelgeweer mag voorzien zijn van een geluiddemper. Voor gebruik van deze vergunning binnen Natura 2000-gebieden is het gebruik van de geluiddemper verplicht. Hiermee wordt vergunning aangevraagd om af te wijken van de verboden van artikel 11.79 lid 5 Bal op grond van artikel 11.31 lid 2 Bal.

Perioden en tijdstippen:

Van de omgevingsvergunning dient enkel gebruik te mogen worden gemaakt vanaf zonsondergang tot zonsopkomst, ofwel in de nacht. Hiermee wordt vergunning aangevraagd om af te wijken van de verboden van artikel 11.83 lid 1 onder a Bal op grond van artikel 11.31 lid 2 Bal.

Van de omgevingsvergunning mag enkel gebruik worden gemaakt in de periode van 1 januari tot en met 30 juni.

Looptijd:

De omgevingsvergunning wordt aangevraagd voor de looptijd van dit faunabeheerplan, zijnde 1 januari 2026 tot en met 31 december 2031.

9. MONITORING

Monitoring ten behoeve van dit faunabeheerplan bestaat uit meerdere onderdelen. Het betreft het voorzetten van de provinciale vossentellingen, het aanvullen hiervan met monitoring van vossen binnen de kerngebieden, het voortzetten of verbeteren van de monitoring van weide- en kustbroedvogels binnen de kerngebieden, en tot slot ten minste één tussentijdse evaluatie en eindevaluatie van het vossenbeheer.

9.1 DE PROVINCIALE VOSENTELLINGEN

De vossentellingen worden viermaal per jaar uitgevoerd door vrijwilligers van alle WBE's binnen het werkgebied van de FBE Zeeland. Het betreft één telling per maand voor de maanden januari, februari, november en december waarbij gebruik wordt gemaakt van kunstlicht. Deze tellingen worden sinds 2017 geregistreerd in FRS en vormen de basis voor het bepalen van de minimale populatie vossen in de provincie en, nog belangrijker, de trend van deze populatie, zoals zichtbaar in Hoofdstuk 3.4. Om te zorgen dat deze trendtelling behouden blijft is het essentieel dat de huidige tellingen worden voortgezet, waarbij de telmethode gelijk blijft tussen alle tellingen. Voor het gebruik van het kunstlicht wordt voor de looptijd van dit faunabeheerplan een vergunning aangevraagd.

De organisatie en methode voor de vossentellingen met behulp van kunstlicht is als volgt:

- Elk van de WBE's neemt deel aan elk van de vier jaarlijkse tellingen op dezelfde vier telavonden.
- Elk van de WBE's stelt hiervoor ten minste één, maar bij voorkeur meerdere, tel-teams beschikbaar.
- Een tel-team bestaat ten minste uit een auto met chauffeur en een rijder welke het kunstlicht bedient.
- De rijder is daarnaast uitgerust met een verrekijker en mogelijk aanvullend een nachtzicht of warmtebeeldkijker.
- Een tel-team kan worden vergezeld door een lid van de FBE, een TBO, de media, een natuurereniging of een particuliere belangstellende.
- Tijdens de telling wordt door elk tel-team een vaste, vooraf besproken, route gereden waarbij nauwkeurig wordt gelet op het vermijden van dubbeltellingen.
- Een tel-team telt gemiddeld een oppervlakte van zo'n 1.500 hectare.
- De telling vindt doorgaans plaats op de dinsdag die het kortst bij een nieuwe maan ligt, maar er kan worden uitgeweken naar de daaropvolgende donderdag als weersomstandigheden op de dinsdag het tellen niet goed mogelijk maken.
- De telteams starten met de route rond 22:00 uur en leggen de route doorgaans in 2 uur tijd af, met uitzondering van enkele langere routes.
- De telgegevens worden door een coördinator van de WBE verzameld en gecontroleerd alvorens deze wordt ingevoerd in FRS, waarna het totaal aan ingevoerde gegevens door de FBE nogmaals kan worden gecontroleerd.
- De telgegevens worden jaarlijks gepubliceerd in de telrapportage van de FBE en eventuele andere rapportages.

9.2 VOSSENMONITORING IN DE KERNGEBIEDEN

De provinciale vossentelling vindt plaats door heel Zeeland waarbij een groot deel van de totale oppervlakte van de provincie wordt geteld. De telgebieden van deze tellingen zijn echter verschillend met de kerngebieden in dit faunabeheerplan. Aangezien monitoring van vossen in het bijzonder van belang is binnen de kerngebieden dient hier aanvullende vossenmonitoring plaats te vinden. Deze monitoring dient puur als indicatie voor vossenactiviteit binnen het betreffende kerngebied. Daarom hoeft deze monitoring niet afgestemd te worden

met de provinciale tellingen. Het is wel belangrijk dat de monitoring zo goed mogelijk wordt gestandaardiseerd en bij voorkeur wordt deze wel afgestemd met monitoring in andere kerngebieden. In overleg met de verschillende TBO's zal gedurende de looptijd van dit faunabeheerplan op basis van ervaring in het veld worden besproken hoe deze aanvullende monitoring het beste kan worden uitgevoerd om te resulteren in de best mogelijke gegevens voor elk van de kerngebieden. In de tussentijdse evaluatie (zie Hoofdstuk 9.4) zal een onderdeel worden gewijd aan een beschrijving van de telmethode, vergelijkbaar met die gegeven voor de provinciale telling in Hoofdstuk 9.1. Deze beschrijving, op basis van ervaring uit de eerste monitoringsjaren onder dit faunabeheerplan, zal de gestandaardiseerde telmethode voor de daaropvolgende periode betreffen en zodoende resulteren in een waardevolle aanvulling op de provinciale vossentellingen.

9.3 WEIDE- EN KUSTBROEDVOGELMONITORING IN DE KERNGEBIEDEN

Tellingen van weide- en kustbroedvogels vinden momenteel niet provincie breed plaats via de FBE Zeeland. Buiten de FBE vindt monitoring wel plaats, echter zijn deze gegevens niet afgestemd op de kerngebieden in dit faunabeheerplan. Waar sommige kerngebieden jaarlijks zowel weide- als kustbroedvogels monitoren, is dit bij andere kerngebieden niet jaarlijks of worden alleen weide- of kustbroedvogels gemonitord. Om de effectiviteit van het beheer goed te kunnen evalueren, is gestandaardiseerde monitoring van weide- en/of kustbroedvogels van belang. Vergelijkbaar met de monitoring van vossen in de kerngebieden dient deze monitoring gedurende de looptijd van dit faunabeheerplan vorm te krijgen op basis van ervaring van, en in overleg met, de TBO's. Deze monitoring zal ten minste een jaarlijkse monitoring betreffen van de weide- en/of kustbroedvogels, voor zover deze in het kerngebied voorkomen zoals besproken in Bijlage V. Wanneer een kerngebied deels is afgerasterd is het bij de monitoring van belang dat het afgerasterde gedeelte en het niet-afgerasterde gedeelte los van elkaar worden geteld zodat eventuele verschillen als gevolg van de afrastering zichtbaar zijn. In de tussentijdse evaluatie (zie Hoofdstuk 9.4) zal een onderdeel worden gewijd aan een beschrijving van de weide- en kustbroedvogelmonitoring. Deze beschrijving, op basis van ervaring uit de eerste monitoringsjaren onder dit faunabeheerplan, zal de gestandaardiseerde telmethode voor de daaropvolgende periode betreffen en zodoende resulteren in een waardevolle aanvulling op de provinciale vossentellingen.

9.4 TUSSENTIJDSE EVALUATIE EN EINDEVALUATIE

Halverwege de looptijd van dit faunabeheerplan, in 2028, zal een evaluatie worden uitgevoerd over het vossenbeheer onder voorliggend faunabeheerplan tot dan toe. Deze evaluatie zal zowel van kwantitatieve als kwalitatieve aard zijn en ontstaan in overleg tussen de FBE, TBO's en WBE's. Op basis van monitorings- en telgegevens is het mogelijk dat de tussentijdse evaluatie eerder plaatsvindt. Indien nodig kan het vossenbeheer worden aangepast naar aanleiding van deze tussentijdse evaluatie.

Richting het einde van de beheerperiode, in 2030, zal een eindevaluatie worden uitgevoerd over de gehele beheerperiode van voorliggend faunabeheerplan. Deze evaluatie is vergelijkbaar met, maar diepgaander dan, de tussentijdse evaluatie en zal de basis vormen voor het beheer van vossen binnen de provincie Zeeland in de volgende beheerperiode.

10. LITERATUURLIJST

- Andrewartha, T., Evans, M., Blencowe, A., Brewer, K., Gordon, I. J., & Manning, A. D. (2023). Landscapes of nausea: Successful conditioned taste aversion in a wild red fox population. *Conservation Science and Practice*, 5(8), e12984.
- Barba-Escoto, L., Howison, R. A., Fokkema, R. W., Duriaux-Chavarría, J. Y., Stessens, M., van der Velde, E., Hooijmeijer, J. C. E. W., Piersma, T., & Tiftonell, P. A. (2024). Are they even there? How agri-environment schemes investments reach their target species in Dutch dairy-farmland, the case of meadow birds. *Global Ecology and Conservation*, 56, e03286.
- Berman, M., & Teunissen, W. (2018). Predatie van weidevogelnesten opnieuw onder de loep. *Sovon-nieuws*, 31(2), 10-11.
- Blanco, G., Domínguez, L., Fernández, L., Martínez, F., González del Barrio, J. L., Frías, Ó., ... & Carrete, M. (2022). The decline of common birds exemplified by the western jackdaw warns on strong environmental degradation. *Conservation*, 2(1), 80-96.
- CLO. (2023). *Trend van zoogdieren, 1995-2022 (indicator 1571, versie 08, 29 oktober 2023)*, www.clo.nl. Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Den Haag; PBL Planbureau voor de Leefomgeving, Den Haag; RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, Bilthoven; en Wageningen University and Research, Wageningen.
- CLO. (2025). *Farmland bird indicator, 1915-2024 (indicator 1479, version 16, 1 May 2025)*, www.clo.nl. Statistics Netherlands (CBS), The Hague; PBL Netherlands Environmental Assessment Agency, The Hague; RIVM National Institute for Public Health and the Environment, Bilthoven; and Wageningen University and Research, Wageningen.
- Cottaar, F., Verbeek-Cottaar, J., & van Kleimwe, M. (2022). Vogelgriep bij Zilvermeeuwen en Kleine Mantelmeeuw. *Fitis*, 58(4), 202-204.
- Cresswell, W. (2008). Non-lethal effects of predation in birds. *Ibis*, 150(1), 3-17.
- Cresswell, W. (2011). Predation in bird populations. *Journal of Ornithology*, 152(Suppl 1), 251-263.
- Dekker, J., & van Norren, E. (2021). Achteruitgang van haas en konijn sinds 1950. *Oorzaken en beschermingsmaatregelen*. Zoogdierverseniging, Nijmegen.
- Delibes-Mateos, M., Ferreras, P., & Villafuerte, R. (2009). European rabbit population trends and associated factors: a review of the situation in the Iberian Peninsula. *Mammal review*, 39(2), 124-140.
- Douglas, D. J., Waldinger, J., Buckmire, Z., Gibb, K., Medina, J. P., Sutcliffe, L., ... & Koper, N. (2023). A global review identifies agriculture as the main threat to declining grassland birds. *Ibis*, 165(4), 1107-1128.
- Drees, J. M., & van Manen, Y. J. (2004). De situatie van het konijn in Nederland, sinds het optreden van RHD.
- DWHC. (2025, 23 januari). Vogelgriep vastgesteld bij vos. Universiteit Utrecht, Utrecht. Geraadpleegd van <https://dwhc.nl/2025/01/vogelgriep-vastgesteld-bij-vos/>

- Egas, Y., & van der Velden, M. (2022). *De rol van de vos bij weidevogelpredatie en de effectiviteit van het uitgevoerde vossenbeheer in de provincie Utrecht. FBE-rapport 2022/01, Versie 1.0*. Faunabeheereenheid Utrecht, Utrecht.
- Ellis, K. S., Larsen, R. T., & Koons, D. N. (2020). The importance of functional responses among competing predators for avian nesting success. *Functional Ecology*, 34(1), 252-264.
- European Commission: Directorate-General for Environment. (2020). Communication from the commission to the European Parliament, the council, the European economic and social committee and the committee of the regions. Publications Office of the European Union. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52020DC0380>
- European Commission: Directorate-General for Environment. (2021). *EU biodiversity strategy for 2030 : bringing nature back into our lives*. Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2779/677548>.
- European Environment Agency. (2020). Building a coherent Trans-European Nature Network. Briefing no. 05/2020. doi: 10.2800/960913
- Europese Commissie. (2024). Inbreukenpakket voor juli: voornaamste beslissingen. Europese Commissie – Inbreukprocedure, 25 juli 2024, Brussels.
- Faunabeheereenheid Zeeland. (2019). *Faunabeheerplan Vos 2020 – 2025 Zeeland*. Colijnsplaat.
- Faunabeheereenheid Zeeland. (2023). *Strategisch Meerjarenplan 2024 – 2028*. Colijnsplaat.
- Faunabeheereenheid Zeeland. (2025). *Evaluatie Faunabeheerplan Vos 2020-2025*. Colijnsplaat: Ongepubliceerd rapport.
- FBE Noord-Holland. (2023). *Faunabeheerplan vos 2024-2029*. Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland, Haarlem.
- Fernandez-de-Simón, J. (2013). *Predation and the recovery of European rabbit populations in central–southern Iberian Peninsula. An assessment of the predator pit hypothesis* (Doctoral dissertation, Universidad de Castilla–La Mancha).
- Fletcher, K., Aebischer, N. J., Baines, D., Foster, R., & Hoodless, A. N. (2010). Changes in breeding success and abundance of ground-nesting moorland birds in relation to the experimental deployment of legal predator control. *Journal of Applied Ecology*, 47(2), 263-272.
- Fokkema, R. W., van der Velde, E., Stessens, M., Bos, D., Belfin, O., de Jong, M. E., Hooijmeijer, J. C. E. W., & Piersma, T. (2024). Mapping mammalian meadow bird nest predators in a Dutch dairy farming landscape. *European Journal of Wildlife Research*, 70(6), 122.
- Foppen, R., & Vogel, R. (2022). *Staat van instandhouding van soorten van de Vogelrichtlijn zonder instandhoudingsdoelen in Natura 2000-gebieden. Sovon-rapport 2022/81*. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Gill, J. A., Langston, R. H., Alves, J. A., Atkinson, P. W., Bocher, P., Vieira, N. C., Crockford, N. J., Gélinaud, G., Groen, N., Gunnarsson, T. G., Hayhow, B., Hooijmeijer, J., Kentie, R., Kleijn, D., Lourenço, P. M., Masero, J. A., Meunier, F., Potts, P. M., Roodbergen, M., Schekkerman, H., Schröder, J., Wymenga, E., & Piersma, T. (2007).

Contrasting trends in two Black-tailed Godwit populations: a review of causes and recommendations. *Wader Study Group Bulletin*, 114, 43-50.

Gilmour, L. R., Holderied, M. W., Pickering, S. P., & Jones, G. (2020). Comparing acoustic and radar deterrence methods as mitigation measures to reduce human-bat impacts and conservation conflicts. *PLoS One*, 15(2), e0228668.

Haaksma, L. R. (2022). Surviving urbanisation and agricultural intensification: A review of the threats for farmland and urban birds in human-modified landscapes in the Netherlands. Master's Thesis.

Hallmann, C. A., Sorg, M., Jongejans, E., Siepel, H., Hofland, N., Schwan, H., Stenmans, W., Müller, A., Sumser, H., Hörren, T., Goulson, D., & De Kroon, H. (2017). More than 75 percent decline over 27 years in total flying insect biomass in protected areas. *PloS one*, 12(10), e0185809.

Hayward, M. W., & Kerley, G. I. (2009). Fencing for conservation: restriction of evolutionary potential or a riposte to threatening processes?. *Biological Conservation*, 142(1), 1-13.

Hoekstein, M. (2019). *Broedvogels van Oosterschenge, Zwaakse Weel, Verdrongen Land van Zuid-Beveland, Zuidrand van Zuid-Beveland en Fort Ellewoutsdijk 2019. Het Zeeuws Alternatief, Goes.*

Holt, A. R., Davies, Z. G., Tyler, C., & Staddon, S. (2008). Meta-analysis of the effects of predation on animal prey abundance: evidence from UK vertebrates. *PLoS One*, 3(6), e2400.

Honda, T. (2019). A sound deterrent prevented deer intrusions at the intersection of a river and fence. *Mammal Study*, 44(4), 269-274.

IPO en LNV. (2023). Negende Voortgangsrapportage Natuur, Den Haag.

Jakes, A. F., Jones, P. F., Paige, L. C., Seidler, R. G., & Huijser, M. P. (2018). A fence runs through it: A call for greater attention to the influence of fences on wildlife and ecosystems. *Biological Conservation*, 227, 310-318.

Joyeux, E., Haie, S., Le Rest, K., Quaintenne, G., & Francesiaz, C. (2022). Meadow-breeding waders in France: Population sizes, distribution and conservation challenges. *Wader Study*, 129(3), 166-176.

Jonge Poerink, B., & Dekker, J. J. A. (2019). Monitoring pilot project beheer steenmarters weidevogelgebied Soarremoarre, Provincie Fryslân – 2019. Rapportnummer 20190402. Ecosensys, Zuurdijk.

Jonge Poerink, B., Van der Ende, J. M., & Dekker, J. J. A. (2024). *Terreingebruik vossen en steenmarters in broedgebieden kustvogels Wadden – onderzoeksjaren 2020 - 2022*. Ecosensys, Zuurdijk.

Kämmerle, J. L., Ritchie, E. G., & Storch, I. (2019). Restricted-area culls and red fox abundance: Are effects a matter of time and place?. *Conservation Science and Practice*, 1(11), e115.

Kentie, R., Both, C., Hooijmeijer, J. C., & Piersma, T. (2015). Management of modern agricultural landscapes increases nest predation rates in Black-tailed Godwits *Limosa limosa*. *Ibis*, 157(3), 614-625.

Kentie, R., Coulson, T., Hooijmeijer, J. C., Howison, R. A., Loonstra, A. J., Verhoeven, M. A., Both, C., & Piersma, T. (2018). Warming springs and habitat alteration interact to impact timing of breeding and population dynamics in a migratory bird. *Global Change Biology*, 24(11), 5292-5303.

Khorozyan, I., & Waltert, M. (2019). How long do anti-predator interventions remain effective? Patterns, thresholds and uncertainty. *Royal Society Open Science*, 6(9), 190826.

- Kragten, S., Tamis, W. L., Gertenaar, E., Ramiro, S. M., van der Poll, R. J., Wang, J., & de Snoo, G. R. (2011). Abundance of invertebrate prey for birds on organic and conventional arable farms in the Netherlands. *Bird Conservation International*, 21(1), 1-11.
- Laidlaw, R. A., Smart, J., Smart, M. A., & Gill, J. A. (2017). Scenarios of habitat management options to reduce predator impacts on nesting waders. *Journal of Applied Ecology*, 54(4), 1219-1229.
- Larivière, S., & Pasitschniak-Arts, M. (1996). *Vulpes vulpes*. *Mammalian species*, (537), 1-11.
- Leopold, M. F. (2023). *De impact van vogelgriep op de grote stern in Nederland en het handelingsperspectief voor het omgaan met vogelgriep bij wilde vogels* (No. C084/23). Wageningen Marine Research.
- Lilipaly, S.J., Janse, W.M., Hoekstein, M.S.J., Pattikawa, M.M., Sluijter, M., & Wolf, P.A. (2025a). *Broedsucces van kustbroedvogels in het Deltagebied in 2024*. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2025-03. DMP, Vlissingen.
- Lilipaly, S.J., Janse, W.M., Pattikawa, M.M., van Straalen, D., & Sluijter, M. (2025b). *Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2024*. Rijkswaterstaat, Centrale informatievoorziening Rapport BM 25.06 Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2025-03, Vlissingen.
- Lima, S. L. (2009). Predators and the breeding bird: behavioral and reproductive flexibility under the risk of predation. *Biological reviews*, 84(3), 485-513.
- Lislevand, T., Byrkjedal, I., Heggøy, O., & Kålås, J. A. (2021). Population status, trends and conservation of meadow-breeding waders in Norway. *Wader Study*, 128, 6-21.
- Littlewood, N. A., Mason, T. H., Hughes, M., Jaques, R., Whittingham, M. J., & Willis, S. G. (2019). The influence of different aspects of grouse moorland management on nontarget bird assemblages. *Ecology and Evolution*, 9(19), 11089-11101.
- Loof, A. (2020). Effectiviteit van wildverjagers op uitkomstsucces van weidevogellegfels. *Jaarverslag Boerenlandvogels 2020, Landschapsbeheer Drenthe*.
- Ludwig, S. C., Roos, S., & Baines, D. (2019). Responses of breeding waders to restoration of grouse management on a moor in South-West Scotland. *Journal of Ornithology*, 160(3), 789-797.
- Macdonald, D. W., & Baker, S. E. (2004). Non-lethal control of fox predation: the potential of generalised aversion. *Animal Welfare*, 13(1), 77-85.
- Macdonald, M. A., & Bolton, M. (2008). Predation on wader nests in Europe. *Ibis*, 150, 54-73.
- Mason, L. R., Smart, J., & Drewitt, A. L. (2018). Tracking day and night provides insights into the relative importance of different wader chick predators. In *Ibis* (Vol. 160, No. 1, pp. 71-88).
- Massei, G., Lyon, A., & Cowan, D. P. (2003). Levamisole can induce conditioned taste aversion in foxes. *Wildlife Research*, 30(6), 633-637.
- McInturff, A., Xu, W., Wilkinson, C. E., Dejid, N., & Brashares, J. S. (2020). Fence ecology: Frameworks for understanding the ecological effects of fences. *BioScience*, 70(11), 971-985.
- Meia, J. S., & Weber, J. M. (1995). Home ranges and movements of red foxes in central Europe: stability despite environmental changes. *Canadian Journal of Zoology*, 73(10), 1960-1966.

- MJPO. (2020). Natuur verbonden: meer leefruimte voor dieren in Nederland, Eindrapportage Meerjarenprogramma Ontsnippering. Landelijke coördinatie MJPO, Utrecht.
- Molsher, R., Newsome, A. E., Newsome, T. M., & Dickman, C. R. (2017). Mesopredator management: effects of red fox control on the abundance, diet and use of space by feral cats. *PLoS One*, 12(1), e0168460.
- Mulder, J. L. (2007). *Onbejaagde vossen in de duinen en implicaties voor vossenbeheer. De Levende Natuur* 108(4):149-154.
- Mulder, J. L. (2016). Zoogdieren: Vos *Vulpes vulpes*. *Natuur van Nederland*, 12, 236-238.
- Mulder, J. L. (2017). Population biology and management of Red Fox – experiences from research in The Netherlands. 12-14. In: Leyrer J. (Ed.). Managing predation risk for breeding birds in the Wadden Sea. Outcome from the workshop “Breeding bird predation management in the Wadden Sea” (7-8 March 2017 in Tönning, Germany).
- Norbury, G., & Jones, C. (2015). Pests controlling pests: does predator control lead to greater European rabbit abundance in Australasia?. *Mammal Review*, 45(2), 79-87.
- Niemczynowicz, A., Świętochowski, P., Brzeziński, M., & Zalewski, A. (2017). Non-native predator control increases the nesting success of birds: American mink preying on wader nests. *Biological Conservation*, 212, 86-95.
- Oosterveld, E. B., Mulder, J., De Hoop, P., & Davids, L. (2017). *Predatie en predatoren bij weidevogels in Noordwest-Overijssel*. Altenburg en Wymenga ecologisch onderzoek bv.
- Porteus, T. A., Reynolds, J. C., & McAllister, M. K. (2019). Population dynamics of foxes during restricted-area culling in Britain: Advancing understanding through state-space modelling of culling records. *PLoS One*, 14(11), e0225201.
- Provincie Zeeland. (2018). Beleidsnota Natuurwetgeving: meer prioriteit voor Zeeuwse biodiversiteit. Geraadpleegd van https://www.zeeland.nl/sites/default/files/digitaalarchief/IB18_770ffd37.pdf
- Provincie Zeeland. (2023). Natuurbeheerplan Zeeland 2024. Geraadpleegd van <https://www.zeeland.nl/digitaal-archief/ZLD2024-247>
- Provincie Zeeland. (2025a, 15 april). Inbreukprocedure grutto [Brief aan Provinciale Staten van Zeeland]. Geraadpleegd van https://www.zeeland.nl/sites/default/files/digitaalarchief/IB25_8ff659e7.pdf
- Provincie Zeeland. (2025b). Samenwerking integrale gebiedsontwikkeling Zeeland 2025 (NSP). Geraadpleegd van <https://www.zeeland.nl/subsidie-aanvragen/samenwerking-integrale-gebiedsontwikkeling-zeeland-2025-nsp>
- Raad van State. (2023, 19 april). ECLI:NL:RVS:2023:1545. Geraadpleegd van <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2023:1545>
- Raad van State. (2025, 14 mei). ECLI:NL:RVS:2025:2198. Geraadpleegd van <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RVS:2025:2198>
- Rechtbank Den Haag. (2025, 22 januari). ECLI:NL:RBDHA:2025:578. Geraadpleegd van <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2025:578>
- Rigal, S., Dakos, V., Alonso, H., Auniņš, A., Benkő, Z., Brotons, L., ... & Devictor, V. (2023). Farmland practices are

driving bird population decline across Europe. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 120(21), e2216573120.

Rijksoverheid. (2024, 29 november). Contourenbrief agrarisch natuurbeheer. Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, Den Haag. Geraadpleegd van <https://open.overheid.nl/documenten/6a3d40d0-d24d-41a2-ab15-2fe1c3b8906a/file>

Ringma, J., Barnes, M. D., & Bode, M. (2020). Australian birds could benefit from predator exclusion fencing. *Conservation Science and Practice*, 2(4), e168.

Roodbergen, M., & Kleyheeg, E. (2020). Overleving van kievitskuikens op greppel-plasdras met en zonder vossenraster in Eemland.

Roodbergen, M., van der Werf, B., & Hötter, H. (2012). Revealing the contributions of reproduction and survival to the Europe-wide decline in meadow birds: review and meta-analysis. *Journal of Ornithology*, 153(1), 53-74.

Roos, S., Smart, J., Gibbons, D. W., & Wilson, J. D. (2018). A review of predation as a limiting factor for bird populations in mesopredator-rich landscapes: a case study of the UK. *Biological Reviews*, 93(4), 1915-1937.

Schekkerman, H. (2024). Heel weinig jonge Grutto's in 2024. Sovon-nieuws. Geraadpleegd van <https://www.sovon.nl/actueel/nieuwsberichten/heel-weinig-jonge-gruttos-2024>

Schekkerman, H., Teunissen, W., & Oosterveld, E. (2009). Mortality of Black-tailed Godwit *Limosa limosa* and Northern Lapwing *Vanellus vanellus* chicks in wet grasslands: influence of predation and agriculture. *Journal of Ornithology*, 150(1), 133-145.

Schwemmer, P., Weiel, S., & Garthe, S. (2021). Spatio-temporal movement patterns and habitat choice of red foxes (*Vulpes vulpes*) and racoon dogs (*Nyctereutes procyonoides*) along the Wadden Sea coast. *European Journal of Wildlife Research*, 67(3), 49.

Shaffer, M. L. (1981). Minimum population sizes for species conservation. *BioScience*, 31(2), 131-134.

Sidemo-Holm, W. (2022). Time to incentivize cost-effective conservation in agricultural landscapes. *Frontiers in Conservation Science*, 3, 1013867.

Smith, D., King, R., & Allen, B. L. (2020). Impacts of exclusion fencing on target and non-target fauna: a global review. *Biological Reviews*, 95(6), 1590-1606.

Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2020). Probleem predatie weidevogels vraagt om maatwerk. Sovon-nieuws. Geraadpleegd van <https://www.sovon.nl/actueel/nieuwsberichten/probleem-predatie-weidevogels-vraagt-om-maatwerk>

Tanis, M. F., Marshall, L., Biesmeijer, J. C., & van Kolfschoten, L. (2020). Grassland management for meadow birds in the Netherlands is unfavourable to pollinators. *Basic and Applied Ecology*, 43, 52-63.

Ter Harmsel, R., Bijlsma, R. J., van der Grift, E., Villing, N., van Eupen, M., Biersteker, L., & Los, S. (2022). *Staat van instandhouding haas en konijn*. Wageningen, Wageningen Environmental Research, Rapport 3153.48 blz.; 10 fig.; 5 tab.; 87 ref.

Ter Harmsel, R., Villing, N., van Eupen, M., & Biersteker, L. (2022). Staat van instandhouding vos. *Wageningen, Wageningen Environmental Research, Rapport 3190*. 40 blz.; 5 fig.; 2 tab.; 58 ref.

- Teunissen, W., Kampichler, C., Majoor, F., Roodbergen, M., & Kleyheeg, E. (2020). Predatieproblematiek bij weidevogels. *Sovon rapport*, 41.
- Thiermann, I., Silvius, B., Splinter, M., & Dries, L. (2023). Making bird numbers count: Would Dutch farmers accept a result-based meadow bird conservation scheme?. *Ecological Economics*, 214, 107999.
- Tobajas, J., Descalzo, E., Mateo, R., & Ferreras, P. (2020a). Reducing nest predation of ground-nesting birds through conditioned food aversion. *Biological Conservation*, 242, 108405.
- Tobajas, J., Gómez-Ramírez, P., María-Mojica, P., Navas, I., García-Fernández, A. J., Ferreras, P., & Mateo, R. (2019). Selection of new chemicals to be used in conditioned aversion for non-lethal predation control. *Behavioural Processes*, 166, 103905.
- Tobajas, J., Ruiz-Aguilera, M. J., López-Bao, J. V., Ferreras, P., & Mateo, R. (2020b). The effectiveness of conditioned aversion in wolves: Insights from experimental tests. *Behavioural Processes*, 181, 104259.
- Towns, D. R., Byrd, G. V., Jones, H. P., Rauzon, M. J., Russell, J. C., & Wilcox, C. (2011). Impacts of introduced predators on seabirds. *Seabird islands: ecology, invasion, and restoration*, 56-90.
- Tursic, A., Jeurink, N., & van Mulken, J. (2013). Nieuwe methode voor effectbepaling van geluid op vogels. *Geluid nummer 3*, Tauw.
- Van den Bergh, L., Calle, P., & Castelijns, W. (2019). Broedvogelonderzoek in het Verdrongen Land van Saeftinghe 2018. *Stichting Het Zeeuwse Landschap/Natuurbeschermingsvereniging De Steltkluut*.
- Van den Boogaard, B., Jenning, S. K., Boudewijn, T. J., Van der Horst, Y. H. T. H., Potiek, A., Madden, H., Van Bemmelen, R., Arts, F. A., & Fijn, R. C. (2023). Inrichting en beheer van broedvogelhabitat voor kustbroedvogels in Nederland. *Rapport nummer OBN-2020-116-DK, Kennisnetwerk OBN*, Driebergen.
- Van der Velde, E., Kentie, R., Piersma, T., Rakhimberdiev, E., & J. C. E. W. Hooijmeijer. (2020). De Grutto Monitor 2012-2019. Onderzoeksrapport Conservation Ecology Group, *Groningen Institute for Evolutionary Life Sciences (GELIFES)*, Rijksuniversiteit Groningen.
- Van der Wal, J., & Teunissen, W. (2018). *Boerenlandvogels en predatie: een update van de huidige kennis. Sovon-rapport 2018/31*. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Van Kleunen, A., Foppen, R., & van Turnhout, C. (2017). *Basisrapport voor de Rode Lijst Vogels 2016 volgens Nederlandse en IUCN-criteria*. Sovon Vogelonderzoek Nederland.
- Vergeer, J. W., Marx, L., & Sierdsema, H. (2019). Beleidsmonitoring broedvogels Zeeland in ANLb-en SNL-gebied, 2013-2019. Sovon-rapport 2019/86. *Sovon Vogelonderzoek Nederland*, Nijmegen.
- Vogelbescherming. (z.d.). Standpunt Predatie weidevogels. Geraadpleegd van <https://www.vogelbescherming.nl/over-ons/standpunten/standpunt-predatie-weidevogels>
- Voříšek, P. E. T. R., Jiguet, F., van Strien, A. R. C. O., Škorpilová, J. A. N. A., Klvaňová, A., & Gregory, R. D. (2010). Trends in abundance and biomass of widespread European farmland birds: how much have we lost. *BOU Proceedings—Lowland Farmland Birds III*, 24.
- Walton, Z., Samelius, G., Odden, M., & Willebrand, T. (2017). Variation in home range size of red foxes *Vulpes vulpes* along a gradient of productivity and human landscape alteration. *PloS one*, 12(4), e0175291.

- Williams, G. V. B. J. C., & Konyukhov, N. B. (2003). Whiskered Auklets *Aethia pygmaea*, foxes, humans and how to right a wrong. *Marine Ornithology*, 31, 175-180.
- Woinarski, J. C., Stobo-Wilson, A. M., Crawford, H. M., Dawson, S. J., Dickman, C. R., Doherty, T. S., ... & Murphy, B. P. (2022). Compounding and complementary carnivores: Australian bird species eaten by the introduced European red fox *Vulpes vulpes* and domestic cat *Felis catus*. *Bird Conservation International*, 32(3), 506-522.
- Zoogdiervereniging. (2024). Telganger Najaar 2024 / 2 november. Geraadpleegd van www.zoogdiervereniging.nl/sites/default/files/2024-11/telganger_2024-2_0.pdf
- Zymaroieva, A., Zhukov, O., Fedoniuk, T., & Svenning, J. C. (2022). Strong decline in breeding-bird community abundance throughout habitats in the Azov region (Southeastern Ukraine) linked to land-use intensification and climate. *Diversity*, 14(12), 1028.

BIJLAGE I: WERKGEBIED FBE ZEELAND

Figuur 9. Kaart met het werkgebied van de Faunabeheereenheid Zeeland ten tijde van het schrijven van dit faunabeheerplan. De rode lijnen geven de grenzen aan van de wildbeheereenheden en hiermee ook de totale oppervlakte van het werkgebied (293.344 ha.). De donkergrijze gebieden zijn het totaal aan landoppervlakte binnen de wildbeheereenheden en dus de totale landoppervlakte van het werkgebied (158.466 ha.).

BIJLAGE II: KERNGEBIEDEN 2020-2025

Figuur 10. Overzicht van de oude broedvogelkernegebieden in Zeeland ten tijden van het 'Faunabeheerplan Vos 2020-2025'

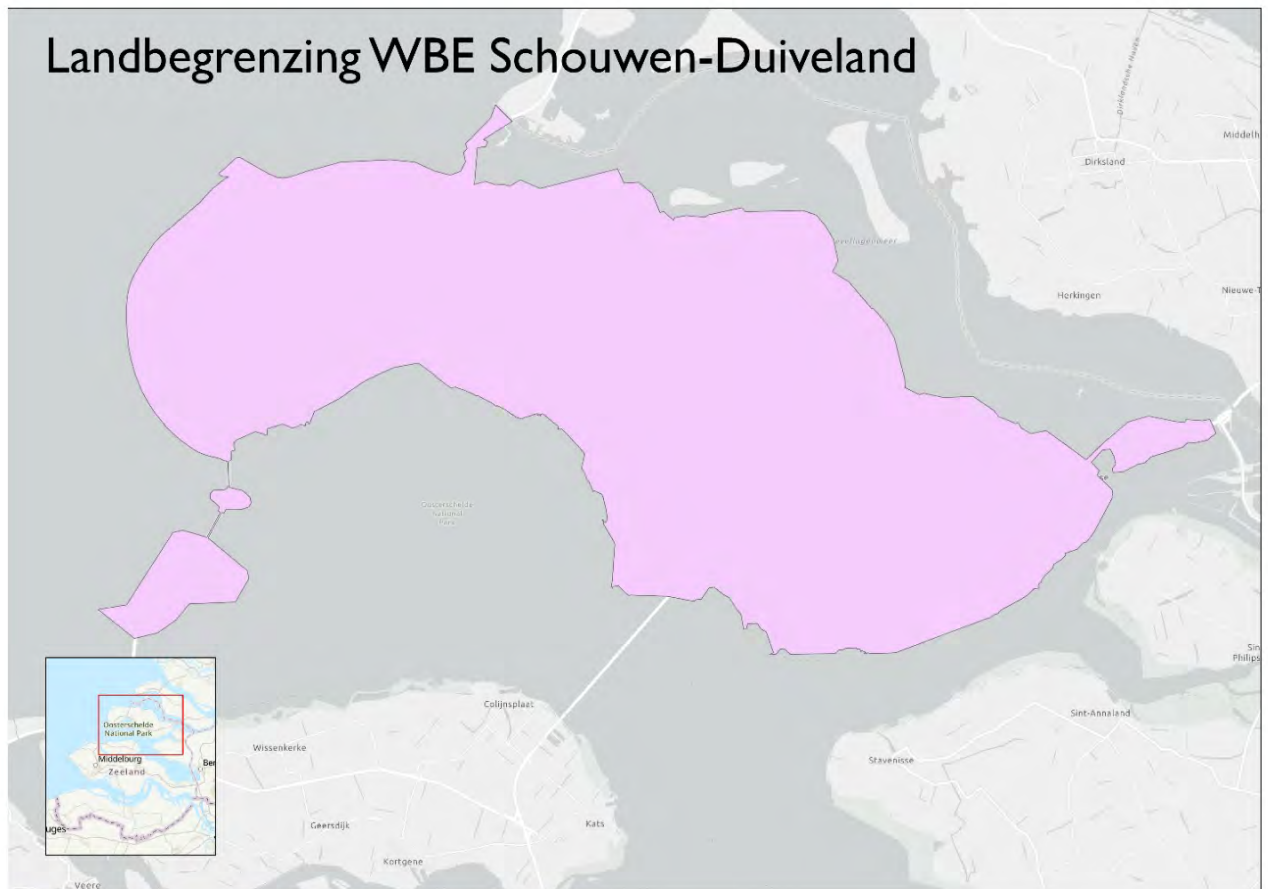

BIJLAGE III: KERNGEBIEDEN 2026-2031

Figuur 11. Overzicht van de nieuwe broedvogelkerngebieden onder het faunabeheerplan vos 2026-2031

BIJLAGE IV: WBE SCHOUWEN-DUIVELAND

Figuur 12. Landbegrenzing van de WBE Schouwen-Duiveland.

BIJLAGE V: KERNGEBIEDBESCHRIJVINGEN

KERNGEBIED SINT LAURENSE WEIHOEK	VI
KERNGEBIED OUDE VEERSEWEG	VIII
KERNGEBIED YERSEKE MOER	X
KERNGEBIED BLIKKEN EN DE REEP	XIII
KERNGEBIED SOPHIAPOLDER	XV
KERNGEBIED PLASKREEK	XVII
KERNGEBIED WATERDUNEN	XIX
KERNGEBIED WEEL IN DE HEERENPOLDER	XXI
KERNGEBIED SLAAKEILAND	XXIII
KERNGEBIED KWISTENBURG	XXV
KERNGEBIED MIDDELPLATEN	XXVII
KERNGEBIED DE POEL	XXIX
KERNGEBIED HOEDEKENSKERKEPOLDER	XXXI
KERNGEBIED ZUIDGORS	XXXIII
KERNGEBIED VERDRONKEN LAND VAN ZUID-BEVELAND	XXXV
KERNGEBIED NOORDERVROON	XXXVII
KERNGEBIED DEESCHE WATERGANG	XXXIX
KERNGEBIED SCHOR VAN OSSENISSE	XLI
KERNGEBIED BRAAKMAN NOORD	XLIII
KERNGEBIED GROTE PUTTING	XLV
KERNGEBIED MARGARETHAPOLDER	XLVII
KERNGEBIED KAPELSE MOER	XLIX
KERNGEBIED HARINGVRETER	LI

KERNGEBIED SINT LAURENSE WEIHOEK

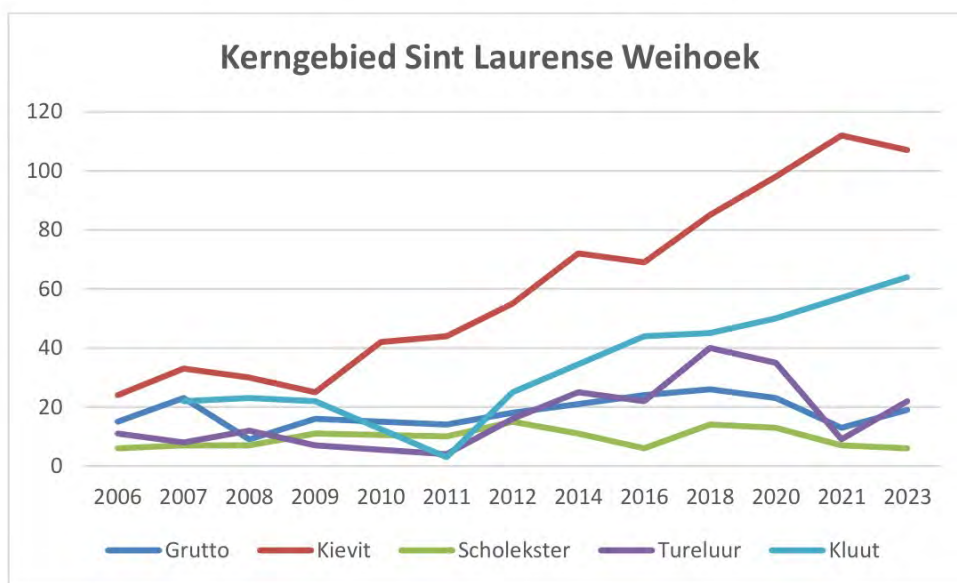
Het broedvogelkerngebied Sint Laurens Weihoek is een natuurgebied van 161,4 ha groot met een omtrek van 20,2 km. Het gebied is gelegen in WBE Walcheren en in het beheer van Het Zeeuwse Landschap. Het gebied is niet onderdeel van een Natura 2000-gebied en niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied specifiek voor weidebroedvogels en Kluut, met in het bijzonder een grote populatie Kievit.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Sint Laurens Weihoek zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van verbeterde openheid, waterhuishouding en begrazingsbeheer. Daarnaast is het gebied vanaf 2017 voorzien van voswerende rasters rond vijf van de deelgebieden met een totale lengte van 7,2 km. Voor de delen die (nog) niet zijn afgerasterd worden de kosten genoemd als limiterende factor, welke voor de resterende omtrek van 13,0 km neerkomt op €390.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1).

NOODZAAK VOOR BEHEER

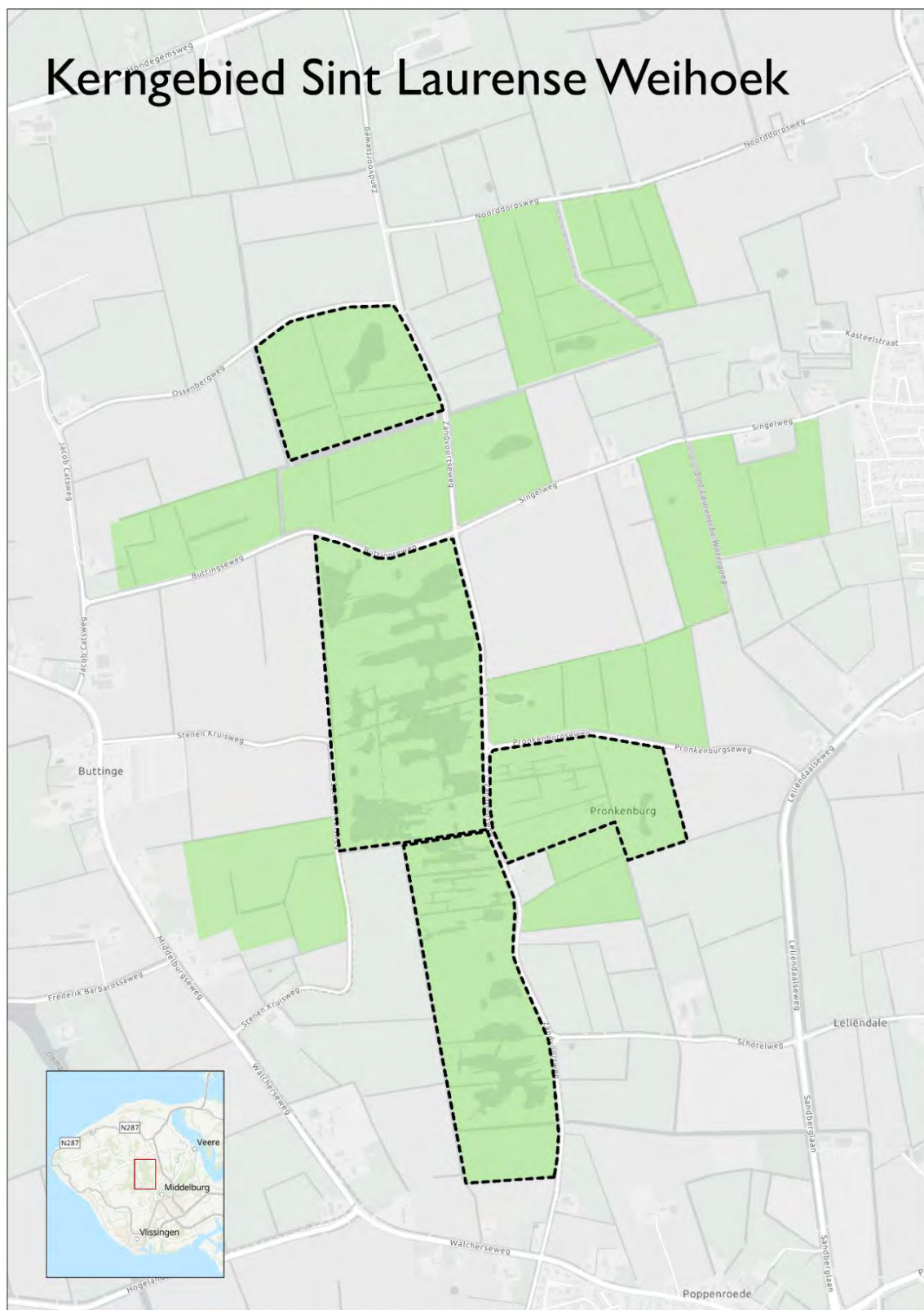
Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur is kerngebied Sint Laurens Weihoek een van de belangrijkste gebieden in Zeeland voor meerdere soorten weidebroedvogels, alsmede de Kluut. Dankzij de zeer uitgebreide toepassing van preventieve maatregelen vertonen de meeste van de broedvogels een stijgende trend. In de delen waar afrastering nog niet is aangebracht speelt vossenpredatie nog een grote rol en vossenburchten worden in en rondom het kerngebied ook meermaals gevonden. Om de predatiedruk in de niet-afgerasterde delen te verlagen en in te kunnen grijpen als de vos zich binnen de wel-afgerasterde delen weet te bevinden, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafschot in dit gebied een goede beheersmaatregel.

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Het Zeeuwse Landschap zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Sint Laurens Weihoek met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

Figuur 13. Kerngebied Sint Laurens Weihoek met een totale oppervlakte van 161,4 ha. De delen met zwarte-gestreepte omlijnning zijn voorzien van een voswerend raster.

KERNGEBIED OUDE VEERSEWEG

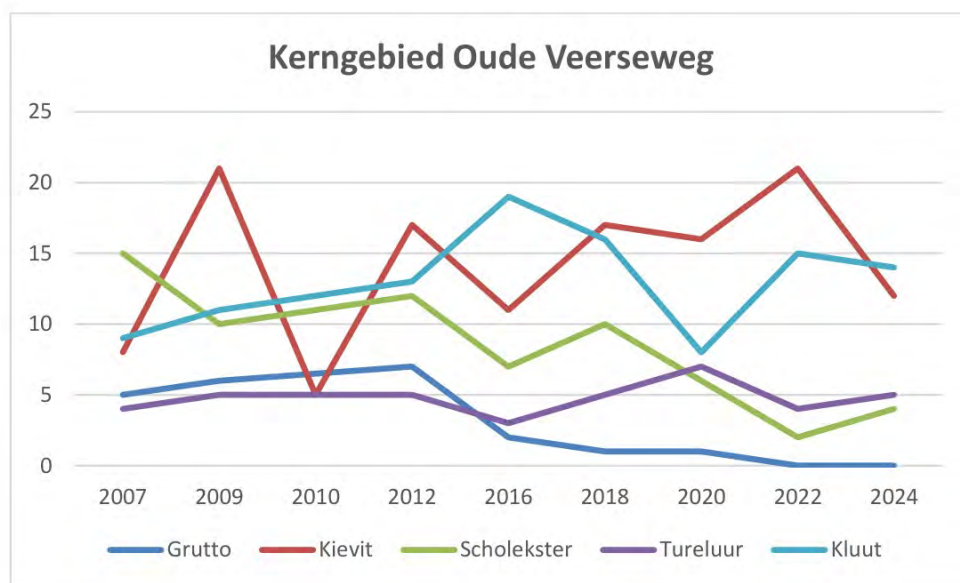
Het broedvogelkerngebied Oude Veerseweg is een natuurgebied van 67,5 ha groot met een omtrek van 9,1 km. Het gebied is gelegen in WBE Walcheren en in het beheer van Het Zeeuwse Landschap. Het gebied is niet onderdeel van een Natura 2000-gebied en niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied specifiek voor weidebroedvogels en Kluut, met in het bijzonder een hoge populatie Kievit.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Oude Veerseweg zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van twee voswerende rasters in het noordelijke deel van het gebied, geplaatst in 2022 en 2023, met een totale lengte van 3,8 km. Voor de delen die (nog) niet zijn afgerasterd worden de kosten genoemd als limiterende factor, welke voor de resterende omtrek van 5,3 km neerkomt op €159.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1).

NOODZAAK VOOR BEHEER

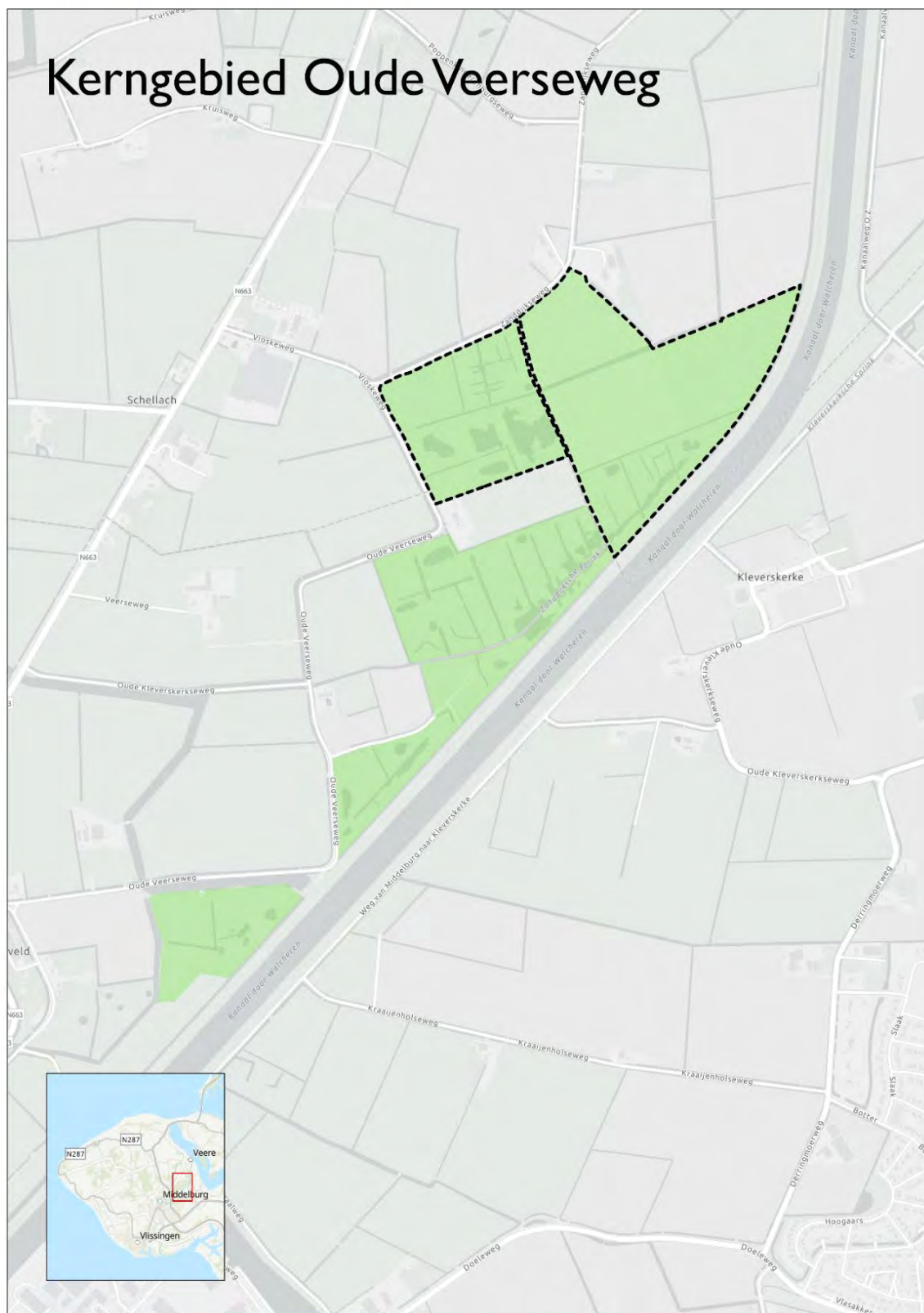
Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur is kerngebied Oude Veerseweg een belangrijk gebied voor meerdere soorten weidebroedvogels, alsmede de Kluut. Hoewel de trend voor Kievit, Tureluur en Kluut stabiel tot licht stijgend is, vertonen de andere weidebroedvogels een dalende trend. Het effect van de afrastering is voor alsnog niet zichtbaar, mede vanwege de relatief recent plaatsing maar ook vanwege de gerapporteerde aanwezigheid van een of meerdere vossen binnen één van de rasters. In de delen waar afrastering nog niet is aangebracht speelt vossenpredatie nog een grote rol. Om de predatiedruk in de niet-afgerasterde delen te verlagen en in te kunnen grijpen als de vos zich binnen de wel-afgerasterde delen weet te bevinden, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafschot in dit gebied een goede beheersmaatregel.

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Het Zeeuwse Landschap zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Oude Veerseweg met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

Figuur 14. Kerngebied Oude Veerseweg met een totale oppervlakte van 65,4 ha. De delen met zwarte-gestreepte omlijnung zijn voorzien van een voswerend raster.

KERNGEBIED YERSEKE MOER

Het broedvogelkerngebied Yerseke Moer is een natuurgebied van in totaal 367,1 ha groot met een omtrek van 43,4 km. Het gebied is gelegen in WBE Reimerswaal en in het beheer van Het Zeeuwse Landschap. Het kerngebied bestaat uit het gedeelte Yerseke Moer, onderdeel van Natura 2000-gebied Yerseke & Kapelse Moer, en enkele nabijgelegen gebieden: Vlaakse Moer, Driehoek en Koude- en Kaarspolder. Het gehele kerngebied maakt deel uit van een ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied voor zowel weide- als kustbroedvogels, met erg hoge aantallen weidevogels.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Yerseke Moer zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van verschillende afgerasterde delen, verbeterde waterhuishouding en aangepast begrazingsbeheer. De voswerende rasters zijn aangelegd voor de gehele deelgebieden Driehoek (2022) en Vlaakse Moer (2023), alsmede het noordelijke deel van de Koude- en Kaarspolder in 2018 met een uitbreiding in 2023. In het Natura 2000-gedeelte Yerseke Moer is een klein deel afgerasterd in 2016, met een tweede raster in 2025. De totale lengte van de voswerende rasters is grofweg 9,3 km. Het gebied is van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren van het resterende deel niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de resterende omtrek van 34,1 km neerkomt op €1.023.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1). Deels afrasteren van het resterende gebied, wat vrijwel uitsluitend Natura 2000-gebied betreft, is onwenselijk vanwege versnippering.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaande tabel is kerngebied Yerseke Moer een belangrijk gebied voor meerdere soorten weidebroedvogels, Kluut, Kokmeeuw en Visdief. Het Natura 2000-gedeelte van dit kerngebied is veruit de grootste en ziet ook doorgaans de hoogste aantallen van elk van de soorten. De trends zijn voor de meeste soorten in dit deel stabiel tot licht negatief. Voor het gedeelte Vlaakse Moer tonen de kustbroedvogels (Kluut en Kokmeeuw) een toename, waarschijnlijk mede geholpen door de afrastering. Een dergelijk effect van afrastering komt uit de telgegevens voorsnag niet naar voren bij gedeeltes Driehoek en Koude- en Kaarspolder, echter wordt er wel een beter broedsucces waargenomen (Adviseur Ecologie Het Zeeuwse Landschap, persoonlijke communicatie, 4 augustus 2025). Met de aanwijzing van de Grutto als instandhoudingsdoel voor het Natura 2000-gebied Yerseke en Kapelse Moer in het vooruitzicht, is het van groot belang mogelijkheden te hebben om in dit gebied de predatiedruk te verlagen en om snel in te kunnen grijpen als de vos zich binnen de wel-afgerasterde delen weet te bevinden. Hiervoor biedt de aanvullende vergunning voor nachtafschot in dit gebied een goede beheersmaatregel.

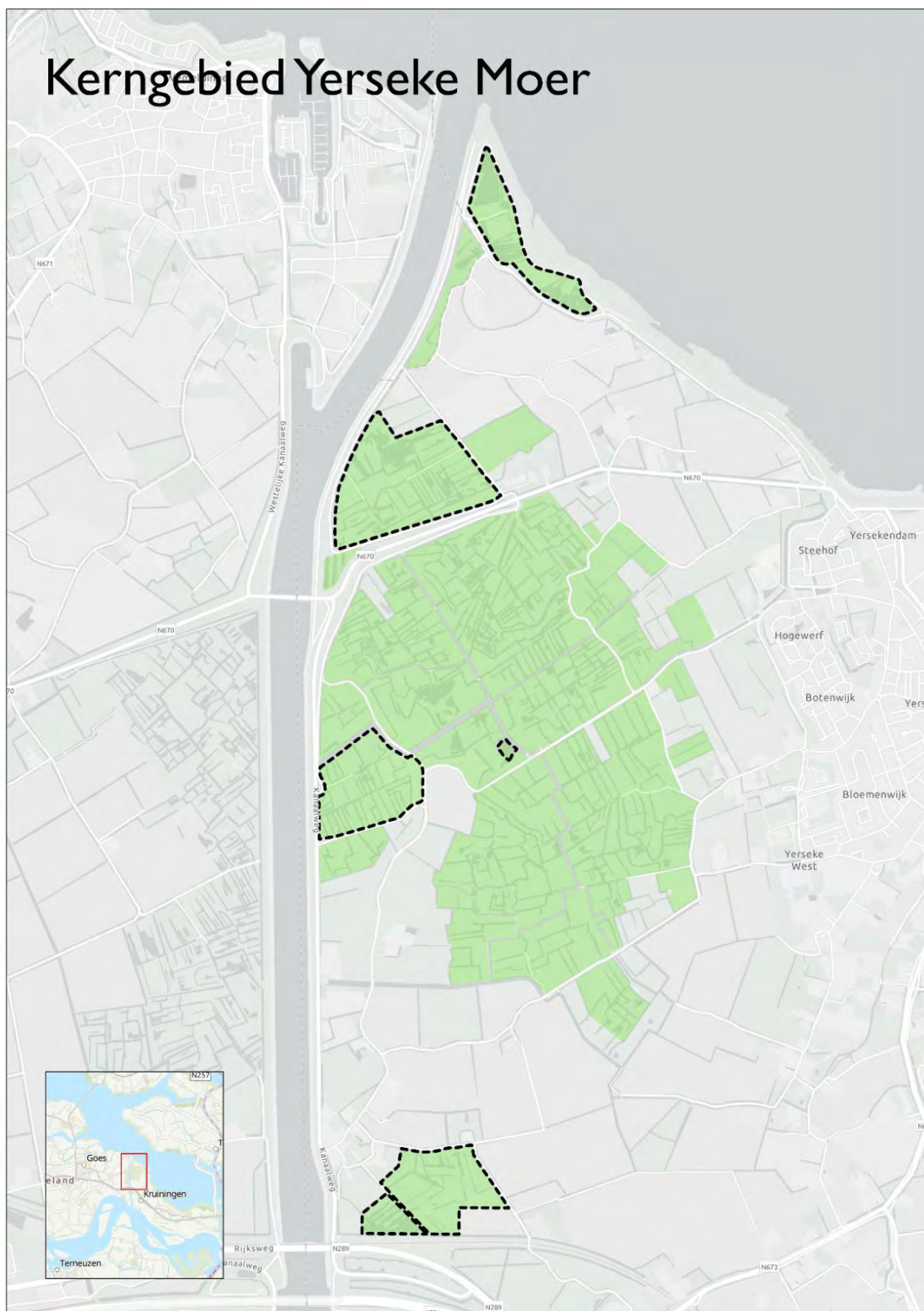
Kerngebied Yerseke Moer										
Soort	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gedeelte Natura 2000 Yerseke Moer										
Grutto	79	47	39	36	46	23	35	31	35	30
Kievit	160	102	93	95	133	114	128	125	132	123
Scholekster	77	73	81	82	99	90	82	75	79	83
Tureluur	91	72	56	60	65	76	69	55	69	70
Kluut	43	31	23	51	43	28	51	47	69	57
Kokmeeuw	179	188	165	176	285	305	147	45	61	278
Visdief	54	39	58	38	80	2	18	3	8	5
Gedeelte Vlaakse Moer										
Grutto	5	4	5	8	5	5	5	5	1	1
Kievit	19	8	7	9	10	4	6	5	4	4
Scholekster	2	4	5	2	3	3	2	2	3	3
Tureluur	13	8	11	6	13	8	9	6	7	8
Kluut	23	10	16	17	22	26	23	16	40	44

<i>Kokmeeuw</i>	80	8	65	15	9	2	2	5	32	400
Soort	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gedeelte Driehoek										
<i>Grutto</i>	2	6		8	1	1	2	2	2	2
<i>Kievit</i>	5	14		6	15	7	13	15	12	19
<i>Scholekster</i>	6	9		10	7	9	13	14	11	15
<i>Tureluur</i>	5	4		6	6	7	8	5	10	11
<i>Kluut</i>	13	28		10	15	16	20	24	28	39
<i>Kokmeeuw</i>	38	3		86	27	18	18	61	80	38
<i>Visdief</i>	9	12		11	16	37	12	32	13	8
Gedeelte Koude- en Kaarspolder										
<i>Grutto</i>	2			0			0		0	0
<i>Kievit</i>	3			5			5		0	1
<i>Scholekster</i>	7			8			9		4	6
<i>Tureluur</i>	15			18			11		6	7
<i>Kluut</i>	16			17			27		28	26
<i>Kokmeeuw</i>	193			615			1841		1182	866
<i>Visdief</i>	9			36			70		49	68

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Het Zeeuwse Landschap zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Yerseke Moer met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan. De aanwijzing van ganzenrustgebied betekend dat er tijdens het beheer rekening moet worden gehouden met 500 meter afstand tot foeragerende ganzen in de periode 1 november tot 1 april.

Figuur 15. Kerngebied Yerseke Moer met een totale oppervlakte van 367,1 ha. De delen met zwarte-gestreepte omlijning zijn voorzien van een voswerend raster.

KERNGEBIED BLIKKEN EN DE REEP

Het broedvogelkerngebied Blikken en de Reep zijn twee naastgelegen natuurgebied van in totaal 65,4 ha groot met een omtrek van 9,6 km. Het gebied is gelegen in WBE West Zeeuws-Vlaanderen en in het beheer van Het Zeeuwse Landschap. Het gebied is niet onderdeel van een Natura 2000-gebied, maar wel deels aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied voor zowel weide- als kustbroedvogels, met naast verschillende weidebroedvogels ook hoge aantallen Kokmeeuw en Kluut.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Blikken en de Reep zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van optimalisatie van waterbeheer en openheid van het gebied, alsmede twee voswerende rasters in het noordelijke deel, aangelegd in 2021 en 2025, met een totale omtrek van 5,2 km. Daarnaast is Het Zeeuwse Landschap voornemens het zuidelijke deel (de Reep) in de nabije toekomst ook te voorzien van een voswerend raster.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaande tabel is kerngebied Blikken en de Reep een belangrijk gebied voor meerdere soorten weide- en kustbroedvogels. Hoewel de Kokmeeuw uitsluitend en Kluut voornamelijk voorkomt in deelgebied De Blikken, komen de weidebroedvogels in beide delen voor. Alle weidebroedvogels in het gebied vertonen een redelijk stabiele trend, terwijl de kustbroedvogels al een stijging lijken te vertonen in de meest recente telling, mogelijk dankzij de aangebrachte afrastering. Het volledige effect van de afrastering is echter vanwege de relatief recente plaatsing nog niet te beoordelen. Om de predatiedruk in de niet-afrasterde delen te verlagen en in te kunnen grijpen als de vos zich binnen de wel-afrasterde delen weet te bevinden, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafschot in dit gebied een goede beheersmaatregel.

Kerngebied Blikken en de Reep					
Weidebroedvogels	2007	2010	2011	2017	2024
<i>Grutto</i>	4	10	6	4	13
<i>Kievit</i>	26	30	29	18	19
<i>Scholekster</i>	12	14	13	6	7
<i>Tureluur</i>	12	7	7	8	9
Kustbroedvogels	2007	2010	2011	2017	2024
<i>Kluut</i>	59	12	48	19	45
<i>Kokmeeuw</i>	402	6	46	0	208

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Het Zeeuwse Landschap zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Blikken en de Reep met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan. De aanwijzing van ganzenrustgebied betekend dat er tijdens het beheer rekening moet worden gehouden met 500 meter afstand tot foeragerende ganzen in de periode 1 november tot 1 april.

KAART KERNGEBIED BLIKKEN EN DE REEP

Figuur 16. Kerngebied Blikken en de Reep met een totale oppervlakte van 65,4 ha. De delen met zwarte-gestreepte omlijning zijn voorzien van een voswerend raster.

KERNGEBIED SOPHIAPOLDER

Het broedvogelkerngebied Sophiapolder is een natuurgebied van 79,4 ha groot met een omtrek van 10,3 km. Het gebied is gelegen in WBE West Zeeuws-Vlaanderen en in het beheer van Het Zeeuwse Landschap. Het gebied is niet onderdeel van een Natura 2000-gebied en niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied voor zowel weide- als kustbroedvogels, met hoge aantallen Kievit, Grutto, Kokmeeuw en Kluut.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Sophiapolder zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van drie voswerende rasters in het noordelijke deel, waarvan één aangelegd in 2019 en twee in 2023, met een totale omtrek van 6,2 km. Afrastering van de overige delen is minder relevant voor de bescherming van de broedvogels en met een bedrag van €123.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1) niet in de redelijkheid te verwachten.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaande tabel is kerngebied Sophiapolder een belangrijk gebied voor meerdere soorten weide- en kustbroedvogels. Voor de Kievit, Tureluur en Kluut lijkt de aangebrachte afrastering al te zorgen voor toename in aantallen. Voor de andere soorten blijft dit vooralsnog uit. Vooral de Kokmeeuw en Grutto tonen in dit gebied een sterk negatieve trend, welke in recente jaren de voorkeur lijken te geven aan andere natuurgebieden in de omgeving. Om de predatiedruk in de niet-afgerasterde delen te verlagen en in te kunnen grijpen als de vos zich binnen de wel-afgerasterde delen weet te bevinden, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafschot in dit gebied een goede beheersmaatregel.

Kerngebied Sophiapolder				
Weidebroedvogels	2016	2019	2022	2025
<i>Grutto</i>	25	18	9	9
<i>Kievit</i>	41	21	17	32
<i>Scholekster</i>	4	3	3	5
<i>Tureluur</i>	5	7	3	11
Kustbroedvogels	2016	2019	2022	2025
<i>Kluut</i>	48	7	11	37
<i>Kokmeeuw</i>	1184	236	425	166

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Het Zeeuwse Landschap zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Sophiapolder met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

KAART KERNGEBIED SOPHIAPOLDER

Figuur 17. Kerngebied Sophiapolder met een totale oppervlakte van 10,3 ha. De delen met zwarte-gestreepte omlijnning zijn voorzien van een voswerend raster.

KERNGEBIED PLASKREEK

Het broedvogelkerngebied Plaskreek is een natuurgebied van 28,0 ha groot met een omtrek van 3,6 km. Het gebied is gelegen in WBE West Zeeuws-Vlaanderen en in het beheer van Het Zeeuwse Landschap. Het gebied is deels onderdeel van Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe, maar niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied voor enkele weide- en kustbroedvogels, voornamelijk Kievit, Kluut en Kokmeeuw.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Plaskreek zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van twee broedeilanden voor kustbroedvogels en een voswerend raster in het noordelijke deel, aangelegd in 2025, met een totale omtrek van 1,9 km. Aangezien het zuidelijke deel Natura 2000-gebied betreft is dit (voor alsnog) niet afgerasterd.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaande tabel is kerngebied Plaskreek een belangrijk gebied voor enkele weide- en kustbroedvogels. De aanleg van de afrastering en broedeilanden heeft in 2025 er al direct voor gezorgd dat Kluut en Kokmeeuw in het gebied zijn gaan broeden en heeft daarnaast bijgedragen aan de toename in broedende Kieviten. Het volledige effect van de afrastering is echter vanwege de relatief recente plaatsing nog niet te beoordelen. Om de predatiedruk in de niet-afgerasterde delen te verlagen en in te kunnen grijpen als de vos zich binnen de wel-afgerasterde delen weet te bevinden, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafschot in dit gebied een goede beheersmaatregel.

Kerngebied Plaskreek					
Weidebroedvogels	2007	2008	2017	2023	2025
<i>Grutto</i>	1	0	0	0	0
<i>Kievit</i>	15	13	8	2	9
<i>Scholekster</i>	2	3	2	3	5
<i>Tureluur</i>	5	6	4	2	1
Kustbroedvogels	2007	2008	2017	2023	2025
<i>Kluut</i>	0	0	1	0	12
<i>Kokmeeuw</i>	0	0	0	0	60

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Het Zeeuwse Landschap zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Plaskreek met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

Figuur 18. Kerngebied Plaskreek met een totale oppervlakte van 28,0 ha. Het deel met zwarte-gestreepte omlijn is voorzien van een voswerend raster.

KERNGEBIED WATERDUNEN

Het broedvogelkerngebied Waterdunen is een natuurgebied van 226,8 ha groot met een omtrek van 15,2 km. Het gebied is gelegen in WBE West Zeeuws-Vlaanderen en in het beheer van Het Zeeuwse Landschap. Het gebied is niet onderdeel van een Natura 2000-gebied en niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied voor zowel weide- als kustbroedvogels, met hoge aantallen in veel verschillende soorten.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

Kerngebied Waterdunen is een recent gerealiseerd natuurgebied waar in 2019 het beheer is gestart. Onderdeel van dit beheer zijn preventieve maatregelen in de vorm van verbeterde waterhuishouding en begrazingsbeheer. Het gebied is van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de omtrek van 15,2 km neerkomt op €456.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1). Deels afrasteren van het gebied is lastig vanwege de getijdenfunctie van het gebied en tevens onwenselijk vanwege versnippering.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaande tabel is kerngebied Waterdunen een belangrijk gebied voor meerdere soorten weide- en kustbroedvogels. Sinds de realisatie van dit nieuwe natuurgebied zijn veel verschillende kustbroedvogels in grote getalen in dit gebied gaan broeden. De preventieve maatregelen hebben dit gebied duidelijk geschikt gemaakt voor kustbroedvogels. Daarnaast zijn ook meerdere broedparen van de meeste weidebroedvogels te inden. Tot op heden heeft de vos zich nog niet gevestigd in dit gebied, maar gezien de recente aantallen broedvogels is het aannemelijk dat dit wel in de nabije toekomst zal gebeuren. Het is dan ook noodzakelijk voor het broedsucces van zowel de weide- als kustbroedvogels om de vos te kunnen beheren voordat deze zich vestigt om zo de predatiedruk te verlagen ofwel voorkomen. Aangezien afrastering hier in de redelijkheid niet te verwachten is, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafschot in dit gebied een goede oplossing.

Kerngebied Waterdunen										
Weidebroedvogels	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Grutto</i>	0	0	0	0					0	
<i>Kievit</i>	24	15	18	0					10	
<i>Scholekster</i>	7	4	3	2					10	
<i>Tureluur</i>	16	5	1	1					9	
Kustbroedvogels	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Dwergstern</i>				48	10	95	141	69	60	95
<i>Grote stern</i>						15	4850	6974	0	68
<i>Kluut</i>		19	4	100	25	96	29	40	68	115
<i>Kokmeeuw</i>		1	0	109	3	575	1650	504	191	872
<i>Visdief</i>		1	0	5	0	144	263	113	250	212
<i>Zwartkopmeeuw</i>						191	3190	260	226	1075

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Het Zeeuwse Landschap zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Waterdunen met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

Figuur 19. Kerngebied Waterdunen met een totale oppervlakte van 226,8 ha.

KERNGEBIED WEEL IN DE HEERENPOLDER

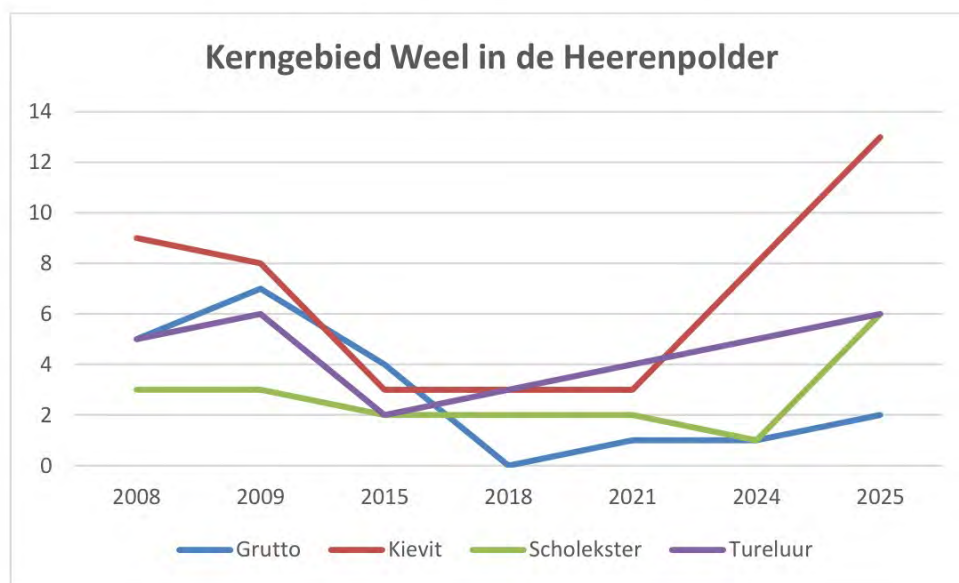
Het broedvogelkerngebied Weel in de Heerenpolder is een natuurgebied van 34,8 ha groot met een omtrek van 5,6 km. Het gebied is gelegen in WBE Wolphaartsdijk en in het beheer van Het Zeeuwse Landschap. Het gebied is niet onderdeel van een Natura 2000-gebied en niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied specifiek voor weidebroedvogels, met matige aantallen van Kievit, Scholekster en Tureluur.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Weel in de Heerenpolder zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van een aangebracht voswerend raster in een deel van het gebied in 2024, met een totale omtrek van 1,2 km. Het gebied is van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de resterende omtrek van 4,4 km neerkomt op €132.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1).

NOODZAAK VOOR BEHEER

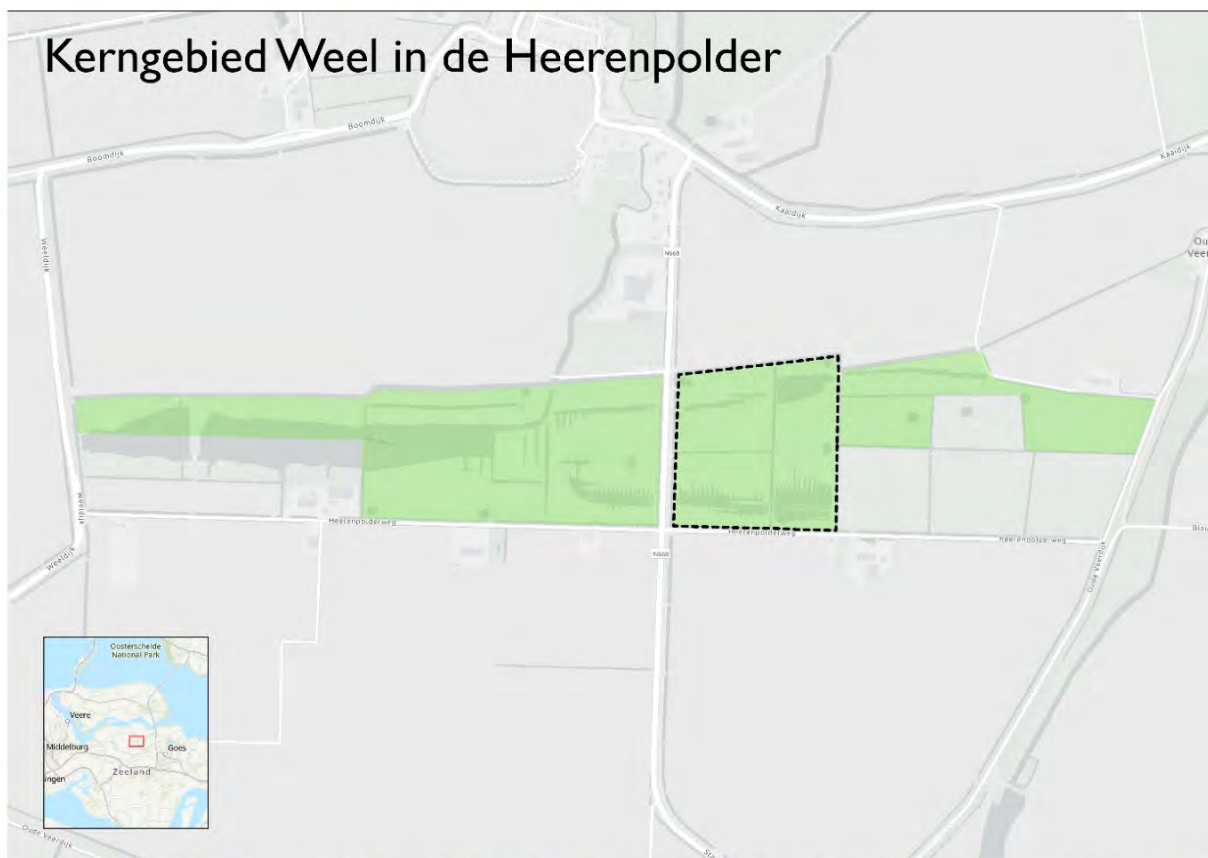
Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur is kerngebied Weel in de Heerenpolder een belangrijk gebied voor meerdere soorten weidebroedvogels. Hoewel relatief lage aantallen weidebroedvogels voorkomen, vertonen ze wel een licht tot sterk positieve trend in recente jaren. De aanleg van het voswerend raster heeft hier naar verwachting aan bijgedragen. Het volledige effect van de afrastering is echter vanwege de relatief recente plaatsing nog niet te beoordelen. Om de predatiedruk in de niet-afgerasterde delen te verlagen en in te kunnen grijpen als de vos zich binnen het wel-afgerasterde deel weet te bevinden, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafschot in dit gebied een goede beheersmaatregel.

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Het Zeeuwse Landschap zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Weel in de Heerenpolder met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

KAART KERNGEBIED WEEL IN DE HEERENPOLDER

Figuur 20. Kerngebied Weel in de Heerenpolder met een totale oppervlakte van 34,8 ha. Het deel met zwarte-gestreepte omlijn is voorzien van een voswerend raster.

KERNGEBIED SLAAKEILAND

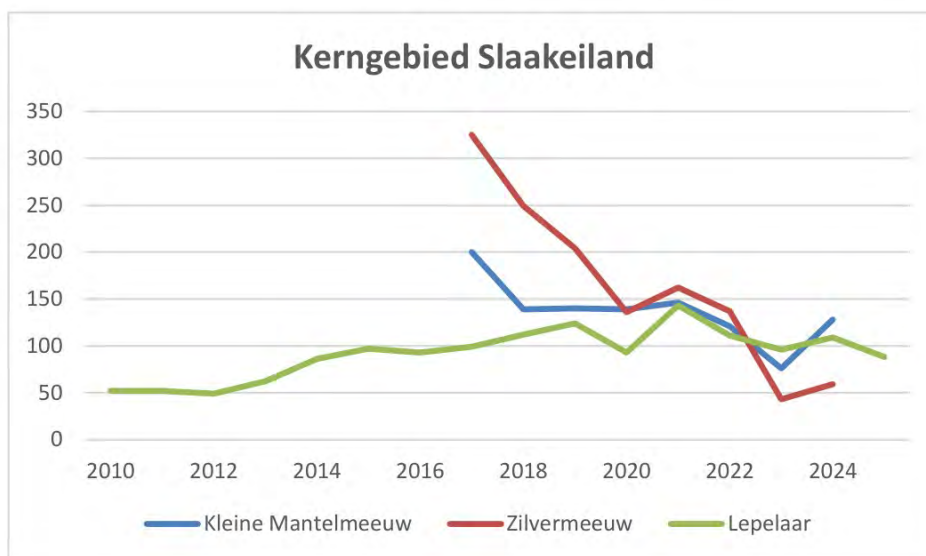
Het broedvogelkerngebied Slaakeiland is een natuurgebied van 7,6 ha groot met een omtrek van 1,5 km. Het gebied betreft een eiland gelegen in WBE Tholen & St. Philipsland en in het beheer van Het Zeeuwse Landschap. Het gebied is onderdeel van Natura 2000-gebied Krammer-Volkerak, maar niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied specifiek voor kustbroedvogels, voornamelijk Kleine Mantelmeeuw, Zilvermeeuw en Lepelaar.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Slaakeiland zijn tot op heden geen preventieve maatregelen genomen. Het eiland is klein, waardoor het volledig afrasteren in de redelijkheid kan worden verwacht op basis van de kosten die voor de omtrek van 1,5 km neerkomen op €45.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1). Als eiland leent het gebied zich echter lastig voor een goed raster en is het extra gevoelig voor roest, maar in het bijzonder is de toepassing van afrastering in dit gebied niet mogelijk door de grote populatie lepelaars. De jonge lepelaars moeten vanaf land het water kunnen bereiken, waardoor afrastering alleen mogelijk zou zijn enkele meters in het water. Dit zou afrastering van dit gebied technisch zeer lastig en aanzienlijk duurder maken.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur is kerngebied Slaakeiland een belangrijk gebied voor specifiek Kleine Mantelmeeuw, Zilvermeeuw, en in het bijzonder Lepelaar. Waar Kleine Mantelmeeuw en Zilvermeeuw een (sterk) negatieve trend vertonen, is de populatie Lepelaar al lange tijd stabiel. Voor Lepelaar laat de figuur het aantal nesten zien, voor de andere twee soorten is dit het aantal broedparen. Predatie door de vos komt in dit kerngebied (nog) niet voor, waarschijnlijk doordat het moeilijk bereikbaar is. De aanvullende vergunning zou in dit kerngebied dan ook puur preventief zijn. Mocht de vos het eiland weten te bereiken is het essentieel dat deze kan worden weggenomen ter bescherming van de populatie Lepelaars, wat ook de overige kustbroedvogels in het gebied zal begunstigen. Aangezien afrastering hier niet kan worden toegepast rekening houdende met de leefwijze van de Lepelaars, biedt de aanvullende vergunning in dit gebied een goede methode om in te kunnen grijpen als een vos het eiland weet te bereiken.

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Het Zeeuwse Landschap zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Slaakeiland met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan, aangezien eerst afrastering moet worden aangebracht.

Figuur 21. Kerngebied Slaakeiland met een totale oppervlakte van 7,6 ha.

KERNGEBIED KWISTENBURG

Het broedvogelkerngebied Kwistenburg is een natuurgebied van 20,6 ha groot met een omtrek van 3,1 km. Het gebied is gelegen in WBE Wolphaartsdijk en in het beheer van Natuurmonumenten. Het gebied is onderdeel van Natura 2000-gebied Veerse Meer, maar niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied voor zowel weide- als kustbroedvogels, waar verschillende soorten voorkomen of tot voor kort voorkwamen.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Kwistenburg is in 2018 een vossenwerend raster aangelegd, welke in 2021 is uitgebreid en in 2024 is vernieuwd. Vanwege de buitendijkse ligging van het gebied is het onderhoud van deze afrastering door aantasting van het brakke water zeer arbeidsintensief en dus duur. Overige preventieve maatregelen betreft aangepast maaibeheer, verbeterde waterhuishouding en de aanleg van een broedeiland voor kustbroedvogels.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur is kerngebied Kwistenburg een belangrijk gebied voor verschillende broedvogelsoorten. Sinds 2021 zijn de meeste van de kustbroedvogelsoorten uit het gebied verdwenen, naar verwachting als gevolg van vogelgriep. De weidebroedvogels vertonen doorgaans een redelijk stabiele trend, maar wel lager dan vóór de komst van de vos. Het aangebrachte vossenwerend raster biedt in dit gebied goede bescherming tegen predatie, echter is onderhoud vanwege het brakke water lastig en is daarom de kans op gebreken in de afrastering hier hoger dan bij andere rasters. Wanneer een vos zich binnen het afgerasterde deel bevindt, of dit dreigt te gebeuren, is noodzakelijk dat deze zo snel mogelijk weg kan worden genomen. Hiervoor biedt de aanvullende vergunning voor nachtafshot een goede oplossing om predatie op de kustbroedvogels te voorkomen.

Kerngebied Kwistenburg								
Kustbroedvogel	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Kluut</i>	18	28	16	19	10	1	4	16
<i>Kokmeeuw</i>	-	2	14	31	31	-	-	-
<i>Zilvermeeuw</i>	3	2	2	2	3	2	1	2
<i>Visdief</i>	34	15	26	53	10	-	-	1
<i>Dwergstern</i>	9	28	16	10	10	-	-	-
Weidebroedvogel	1999	2004	2009	2012	2013	2014	2015	2021
<i>Grutto</i>	6	3	3	3	2	2	4	4
<i>Kievit</i>	11	7	6	6	6	3	10	3
<i>Scholekster</i>	6	3	5	1	2	2	3	4
<i>Tureluur</i>	11	3	3	1	2	2	3	2

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Natuurmonumenten zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Kwistenburg met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

KAART KERNGEBIED KWISTENBURG

Figuur 22. Kerngebied Kwistenburg met een totale oppervlakte van 20,6 ha. Het volledige kerngebied is voorzien van een voswerend raster.

KERNGEBIED MIDDELPLATEN

Het broedvogelkerngebied Middelpaten is een natuurgebied van in totaal 189,0 ha groot, bestaande uit een buitendijks gebied van het eiland Zuid-Beveland met een omtrek van 7,1 km, en een aantal nabijgelegen eilanden met een gezamenlijke omtrek van 7,9 km. Het gebied is gelegen in WBE Wolphaartsdijk en in het beheer van Natuurmonumenten. Het gebied is onderdeel van Natura 2000-gebied Veerse Meer, maar niet aangewezen als ganzenrustgebied. De Middelpaten zijn een belangrijk kerngebied voor zowel weide- als kustbroedvogels, waar veel weidebroedvogels voorkomen maar kustbroedvogels bijna zijn verdwenen.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Middelpaten zijn tot momenteel geen preventieve maatregelen aanwezig. In het verleden is afrastering in een deelgebied aangebracht specifiek voor de bescherming van de visdiefkolonie, echter was het onderhoud van dit raster te moeilijk gezien de buitendijkse ligging van het gebied en de aantasting door het brakke water. Als gevolg kwamen vossen relatief makkelijk het raster binnen en is besloten het raster weg te halen. Het gebied is daarnaast van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de omtrek van 7,9 km neerkomt op €237.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1). Deels afrasteren van het gebied is onwenselijk vanwege versnippering.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur is kerngebied Middelpaten een belangrijk gebied voor een verschillende broedvogelsoorten. Vrijwel al de kustbroedvogelsoorten vertonen echter een (sterk) negatieve trend, in het bijzonder het (vrijwel) volledig verdwijnen van de populaties Kleine Mantelmeeuw en Zilvermeeuw. Voor dit gebied wordt in de DMP-rapporten specifiek benoemd: *“De relatief grote meeuwenkolonie (zilvermeeuw/kleine mantelmeeuw) op de Middelpaten is door de komst van vossen in enkele jaren tijd vrijwel verdwenen.”* (Lilipaly et al., 2025b). Daarnaast noemenswaardig is het jaarlijks voorkomen van de Grote Mantelmeeuw in dit gebied, een soort welke een zeer lage totale broedpopulatie heeft. Ook de weidebroedvogels vertonen hier doorgaans een negatieve trend. Kerngebied Middelpaten heeft de potentie voor grotere aantallen broedvogels, voortkomend uit de hoge aantallen uit het verleden, echter kan afrastering van het gebied ter begunstiging daarvan niet in de redelijkheid worden verwacht. Om de predatiedruk in dit gebied te verlagen en voor het faciliteren van de terugkeer van kustbroedvogels, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafschot hier een goede oplossing.

Kerngebied Middelpaten									
Kustbroedvogel	2008	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kluut	14	16	12	30	10	13	9	5	-
Kokmeeuw	-	6	5	6	-	-	2	10	4
Grote Mantelmeeuw	-	1	1	1	2	3	1	1	1
Kleine Mantelmeeuw	1518	1	2	-	-	3	1	-	-
Zilvermeeuw	1865	129	-	85	52	36	33	20	10
Visdief	48	62	96	37	6	21	39	20	23
Weidebroedvogel	1998	1999	2000	2001	2002	2005	2009	2015	2021
Grutto	5	4	4	-	5	4	4	4	1
Kievit	24	21	32	-	36	12	21	26	6
Scholekster	49	42	49	-	56	27	24	27	27
Tureluur	24	20	23	-	20	11	7	11	14

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Natuurmonumenten zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Middelpaten met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

Figuur 23. Kerngebied Middelpaten met een totale oppervlakte van 189,0 ha.

KERNGEBIED DE POEL

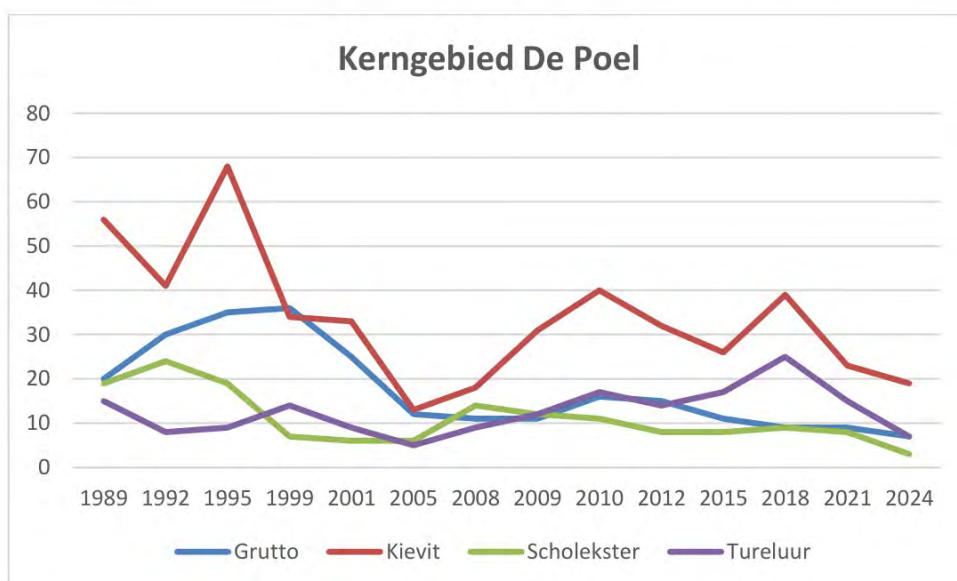
Het broedvogelkerngebied De Poel is een natuurgebied van 159,7 ha groot met een omtrek van 5,7 km. Het gebied is gelegen in WBE De Poel Heinkenszand en deels (117,6 ha) in het beheer van Natuurmonumenten. Het gebied is niet onderdeel van een Natura 2000-gebied, maar wel aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied specifiek voor weidebroedvogels, met zowel Grutto, Kievit, Scholekster en Tureluur aanwezig als broedvogel.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied De Poel zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van het weghalen van dekking/vegetatie voor het verbeteren van de openheid, en regulering van de waterstand. Aangezien niet het gehele gebied in eigendom is van de terreinbeheerder is het toepassen van afrastering lastig. Daarnaast is het gebied van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de omtrek van 5,7 km neerkomt op €171.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1). Deels afrasteren van het gebied is onwenselijk vanwege versnippering.

NOODZAAK VOOR BEHEER

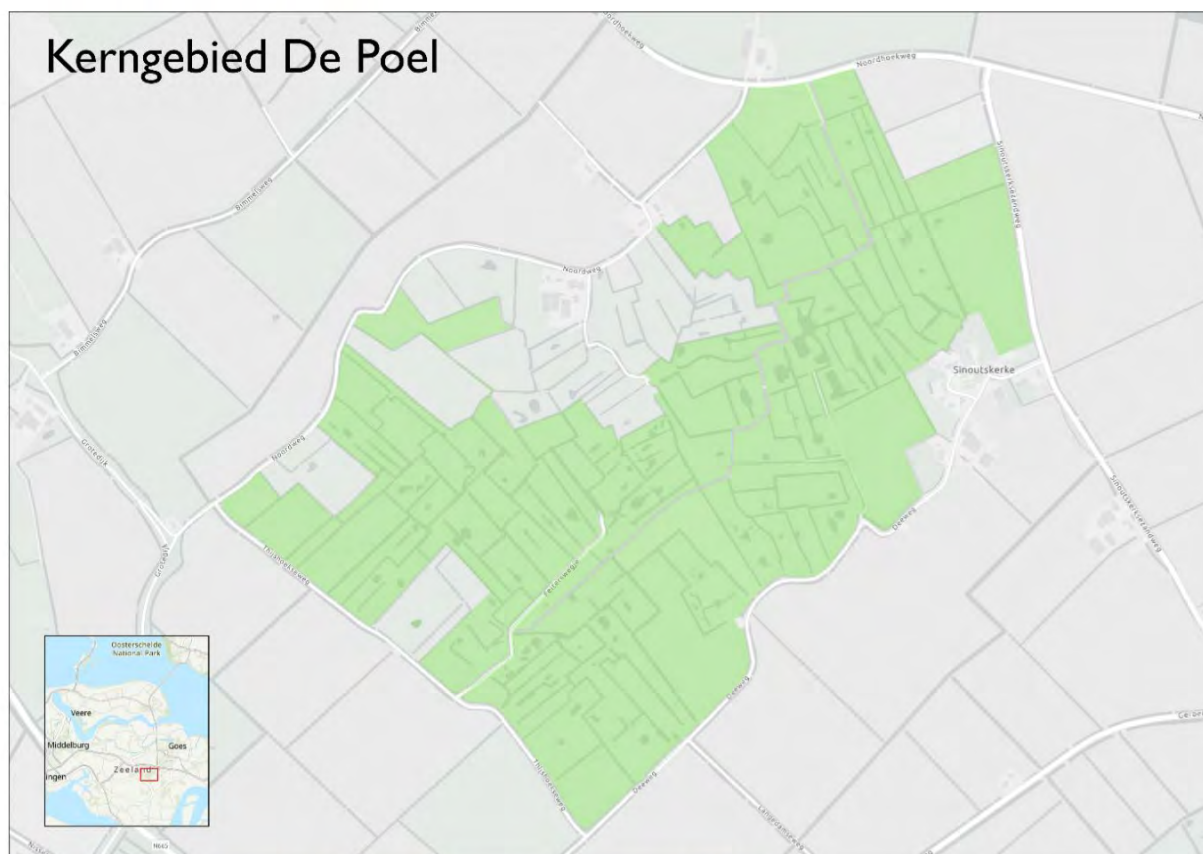
Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur is kerngebied De Poel een belangrijk gebied voor meerdere soorten weidebroedvogels. Mede door predatie van de vos is de trend van de meeste van de weidebroedvogels negatief. De toepassing van preventieve maatregel heeft in dit gebied (nog) niet geleid tot een gunstigere trend voor de broedvogels. Het verlagen van de predatiedruk is daarom noodzakelijk om het broedsucces van de weidevogels in het gebied te begunstigen. Aangezien afrastering hier in de redelijkheid niet te verwachten is, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafshot in dit gebied een goede oplossing.

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Natuurmonumenten zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied De Poel met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan. De aanwijzing van ganzenrustgebied betekend dat er tijdens het beheer rekening moet worden gehouden met 500 meter afstand tot foeragerende ganzen in de periode 1 november tot 1 april.

KAART KERNGEBIED DE POEL

Figuur 24. Kerngebied Yerseke Moer met een totale oppervlakte van 159,7 ha.

KERNGEBIED HOEDEKENSKERKEPOLDER

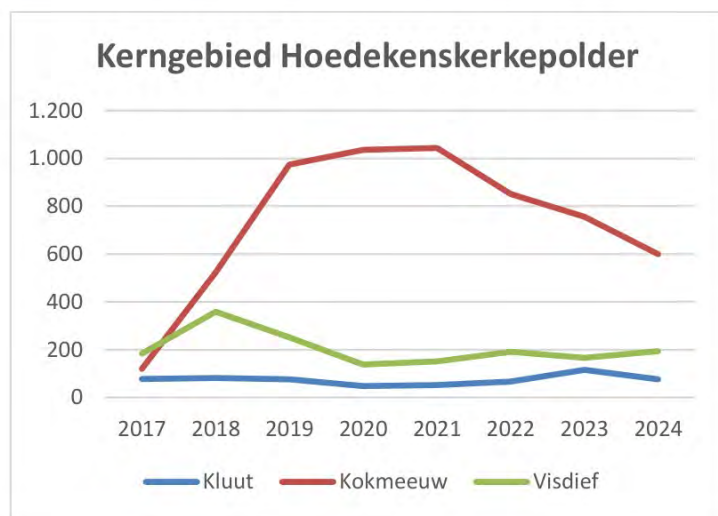
Het broedvogelkerngebied Hoedekenskerkepolder is een natuurgebied van 68,5 ha groot met een omtrek van 11,4 km. Het gebied is gelegen in WBE De Poel Heinkenszand en in het beheer van Natuurmonumenten. Het gebied is niet onderdeel van een Natura 2000-gebied en niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied voor zowel weide- als kustbroedvogels, waar naast de vier weidebroedvogels vooral Kokmeeuw, Visdief en Kluut voorkomt.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Hoedekenskerkepolder zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van het herstellen van sloten en grachtjes, de aanleg van broedeilanden, en regulering van de waterstand. Twee van de broedeilanden zijn voorzien van een stroomdraad boven het water. Het gebied is van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de omtrek van 11,4 km neerkomt op €342.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1). Deels afrasteren van het gebied is onwenselijk vanwege versnippering.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur is kerngebied Hoedekenskerkepolder een belangrijk gebied voor een aantal soorten kustbroedvogels. Ook weidevogels broeden hier sinds een aantal jaar weer, mede door terreinherstel. De toepassing van preventieve maatregelen heeft in dit gebied deels geleid tot een gunstigere trend voor de broedvogels, maar daarmee het gebied ook aantrekkelijker gemaakt voor de vos. Het verlagen van de predatiedruk is daarom noodzakelijk om het broedsucces van de weidevogels in het gebied te begunstigen. Aangezien afrastering hier in de redelijkheid niet te verwachten is, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafshot in dit gebied een goede oplossing.

Soort	2013	2019
<i>Grutto</i>	0	7
<i>Kievit</i>	4	56
<i>Scholekster</i>	1	10
<i>Tureluur</i>	0	9

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Natuurmonumenten zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Hoedekenskerkepolder met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

Figuur 25. Kerngebied Hoedekenskerkepolder met een totale oppervlakte van 68,5 ha.

KERNGEBIED ZUIDGORS

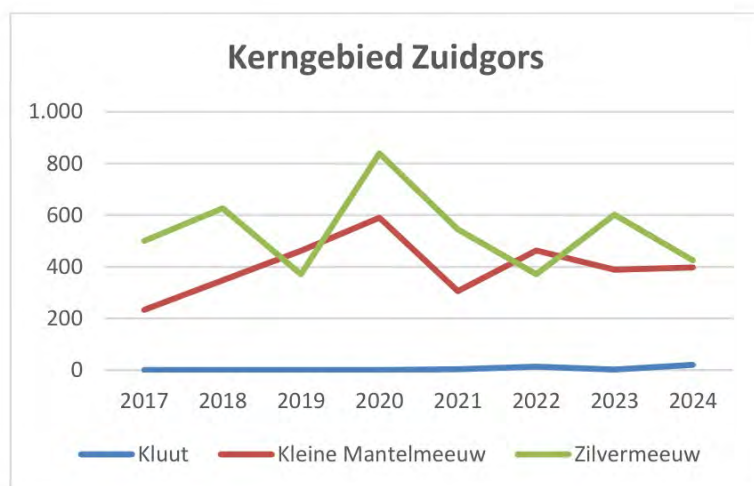
Het broedvogelkerngebied Zuidgors is een natuurgebied van 153,3 ha groot met een omtrek van 8,9 km. Het gebied is gelegen in WBE De Poel Heinkenszand en in het beheer van Natuurmonumenten. Het gebied is onderdeel van Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe, maar niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied specifiek voor kustbroedvogels, waar vooral grote aantallen Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw voorkomen, met daarnaast een kleine populatie Kluut.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Zuidgors zijn tot op heden geen preventieve maatregelen genomen. Gezien de buitendijkse ligging van het gebied is toepassing van afrastering lastig vanwege aantasting door het brakke water. Het gebied is daarnaast van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de omtrek van 8,9 km neerkomt op €267.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1). Deels afrasteren van het gebied is onwenselijk vanwege versnippering.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur is kerngebied Zuidgors een belangrijk gebied, voornamelijk voor Zilvermeeuw en Kleine Mantelmeeuw. Beide soorten tonen een redelijk stabiele trend zonder populatiegroei. Sinds 2021 begint ook de Kluut langzaam het gebied eigen te maken. Het gebied heeft de potentie voor grotere aantallen broedvogels, echter kan afrastering van het gebied ter begunstiging daarvan niet in de redelijkheid worden verwacht. Om de predatiedruk in dit gebied te verlagen, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafshot hier een goede oplossing.

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Natuurmonumenten zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Zuidgors met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

KAART KERNGEBIED ZUIDGORS

Figuur 26. Kerngebied Zuidgors met een totale oppervlakte van 153,3 ha.

KERNGEBIED VERDRONKEN LAND VAN ZUID-BEVELAND

Het broedvogelkerngebied Verdrunken land van Zuid-Beveland is een natuurgebied van 597,5 ha groot en een omtrek van 15,3 km. Het gebied is gelegen in WBE Reimerswaal en in het beheer van Natuurmonumenten. Het gebied is onderdeel van Natura 2000-gebied Oosterschelde, maar niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het Verdrunken land van Zuid-Beveland is momenteel voornamelijk een belangrijk kerngebied voor weidebroedvogels, specifiek de Scholekster en Tureluur. Het kerngebied heeft daarnaast de potentie een belangrijk kerngebied voor kustbroedvogels te worden, maar wordt momenteel in die functie gelimiteerd door de vos.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Verdrunken land van Zuid-Beveland zijn preventieve maatregelen genomen om het gebied aantrekkelijker te maken voor onder andere weide- en kustbroedvogels. Dit betreft het behoud van het natuurlijke habitattype, het bevorderen van de natuurlijke processen en het voorkomen van verstoring binnen het gebied. Gezien de buitendijkse ligging van het gebied en de grote invloed van de getijden is toepassing van afrastering vrijwel onmogelijk. Het gebied is daarnaast van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de omtrek van 15,3 km neerkomt op €459.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1). Deels afrasteren van het gebied is onwenselijk vanwege versnippering.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur is kerngebied Verdrunken land van Zuid-Beveland een belangrijk gebied specifiek voor Scholekster en Tureluur. Hoewel beide soorten in grote aantallen voorkomen in het gebied is de trend voor beide soorten licht dalend. Ondanks dat het gebied daarnaast in theorie zeer geschikt is voor kustbroedvogels en preventieve maatregelen dit verder begunstigen, worden kustbroedvogels zeer weinig gezien in dit kerngebied. De grote aantallen vossen in en rondom dit kerngebied, in combinatie met toegenomen overspoeling door bodemdaling, staan naar verwachting de vestiging van kustbroedvogels en verdere ontwikkeling van weidebroedvogels in de weg (Hoekstein, 2019). Kerngebied Verdrunken land van Zuid-Beveland heeft de potentie voor grotere aantallen kustbroedvogels, echter kan afrastering van het gebied ter begunstiging daarvan niet in de redelijkheid worden verwacht. Om de predatiedruk in dit gebied te verlagen en voor het faciliteren van de vestiging van kustbroedvogels, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafschot hier een goede oplossing.

Verdrunken Land van Zuid-Beveland				
Soort	1985	1995	2013	2019
<i>Grutto</i>	-	-	-	-
<i>Kievit</i>	1	5	-	-
<i>Scholekster</i>	46	41	30	26
<i>Tureluur</i>	55	78	70	47

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Natuurmonumenten zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Verdrunken land van Zuid-Beveland met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

Figuur 27. Kerngebied Verdronken land van Zuid-Beveland met een totale oppervlakte van 597,5 ha.

KERNGEBIED NOORDERVROON

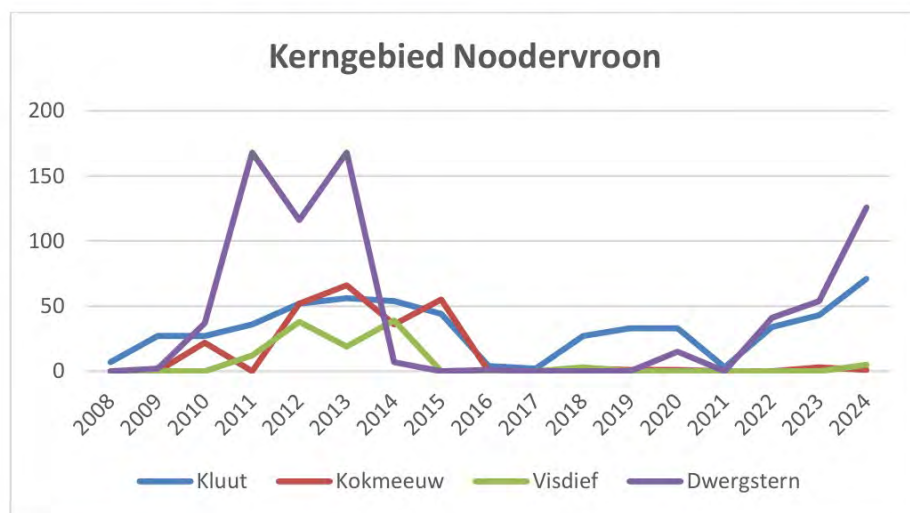
Het broedvogelkerngebied Noordervroon is een natuurgebied van 81,7 ha groot met een omtrek van 7,9 km. Het gebied is gelegen in WBE Walcheren en in het beheer van Staatsbosbeheer. Het gebied is niet onderdeel van een Natura 2000-gebied en ook niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied voor zowel weide- als kustbroedvogels, met veel Kluten, een aantal broedparen van verschillende weidebroedvogels en in het bijzonder (één van) de grootste kolonies van Dwergstern in Nederland.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Noordervroon zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van de aanleg van broedeilanden voor kustbroedvogels in 2011 met uitbreiding in 2021, en de aanleg van een 2 km lang vossenwerend raster in het midden van het gebied en het optimaliseren van de waterhuishouding beiden in 2021. Het gebied is van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de resterende omtrek van 5,9 km neerkomt op €177.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1). Verder afrasteren van individuele delen van het gebied is daarnaast onwenselijk vanwege versnippering.

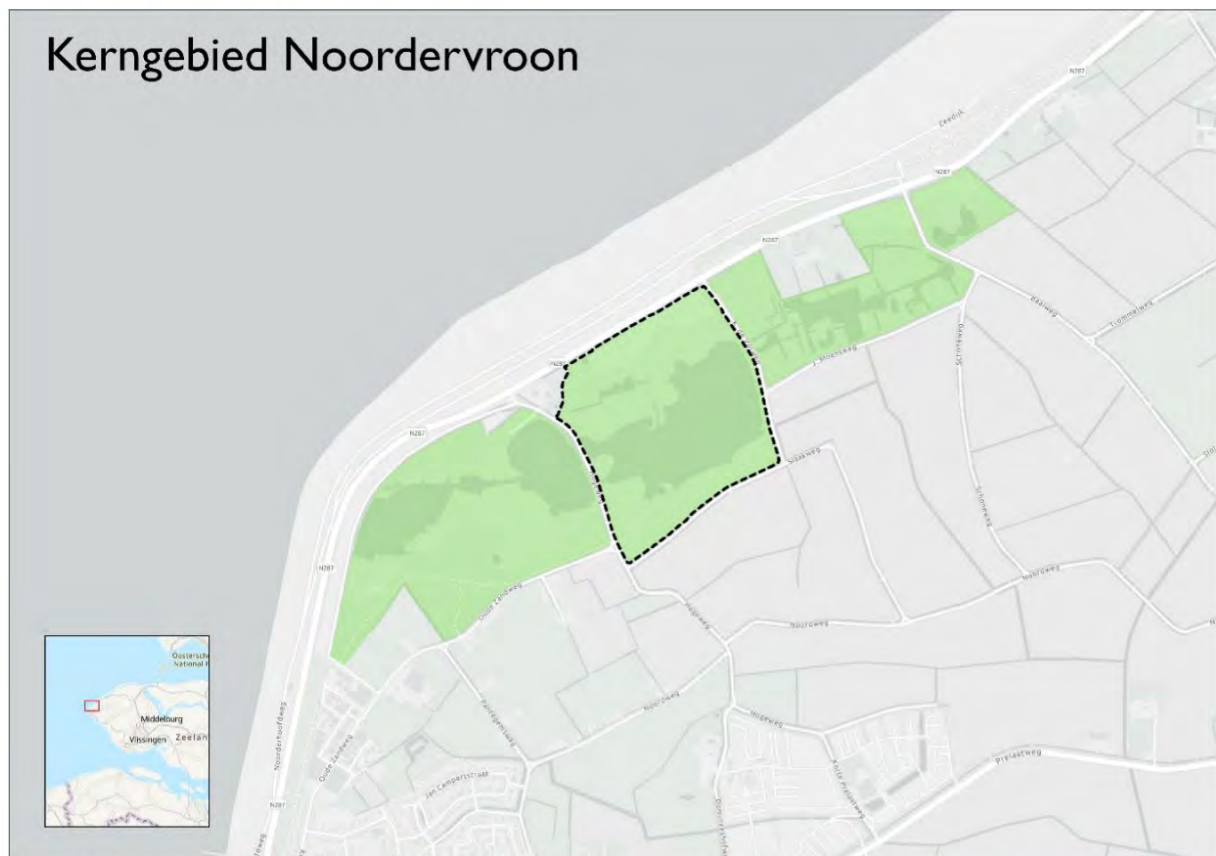
NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur is kerngebied Noordervroon een belangrijk gebied voor meerdere kustbroedvogelsoorten en in het bijzonder de Dwergstern. Hoewel ook verschillende weidevogels hier geregeld broeden zijn deze alleen in 2019 geïnventariseerd en kan hiervan geen trend worden berekend. De populaties kustbroedvogels in dit gebied zijn sinds 2014/2015 sterk afgenomen, maar vooral de Kluut en Dwergstern zijn sinds 2021 weer sterk aan het toenemen. Deze toename sinds 2021 is een resultaat van de aangebrachte afrastering in een deel van het gebied. De toepassing van preventieve maatregelen heeft in dit gebied al deels geleid tot een gunstigere trend voor broedvogels, echter is uit de historische data zichtbaar dat het gebied meer potentie voor meerdere soorten heeft. Het verlagen van de predatiedruk is daarom noodzakelijk om het broedsucces van de weide- en kustbroedvogels in het gebied te begunstigen. Daarnaast is het noodzakelijk om in te kunnen grijpen in het geval dat een vos zich toch binnen de afrastering weet te bevinden. Hiervoor biedt de aanvullende vergunning voor nachtafschot in dit gebied een goede oplossing.

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Staatsbosbeheer zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Noordervroon met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

Figuur 28. Kerngebied Noordervroon met een totale oppervlakte van 81,7 ha. Het deel met zwarte-gestreepte omlijning is voorzien van een voswerend raster.

KERNGEBIED DEESCHE WATERGANG

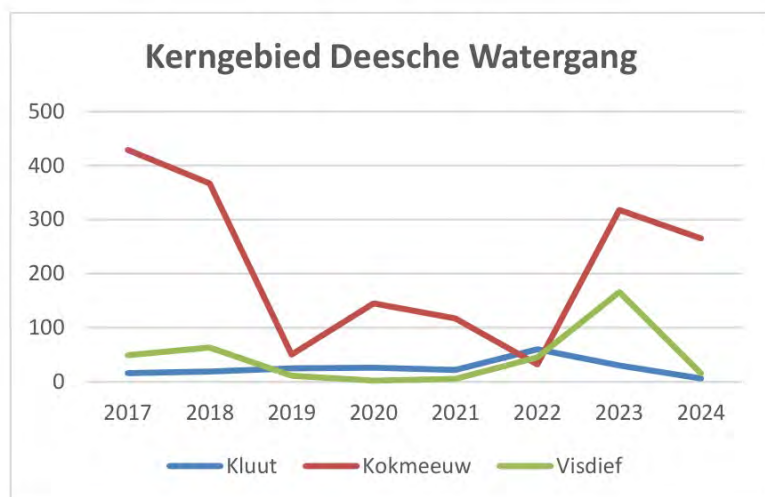
Het broedvogelkerngebied Deesche Watergang is een natuurgebied van 36,0 ha groot met een omtrek van 4,0 km. Het gebied is gelegen in WBE Kapelle en in het beheer van Staatsbosbeheer. Het gebied is onderdeel van Natura 2000-gebied Oosterschelde, maar niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied voornamelijk voor kustbroedvogels, specifiek Kokmeeuwen, Visdieven en Kluten, maar er komen ook kleine aantallen weidebroedvogels voor.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Deesche Watergang zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van de aanleg van broedeilanden voor kustbroedvogels in 2021. Het gebied is van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de omtrek van 4,0 km neerkomt op €120.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1). Deels afrasteren van het gebied is onwenselijk vanwege versnippering.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur is kerngebied Deesche Watergang een belangrijk gebied voor een aantal soorten kustbroedvogels. Hoewel de aantallen kustbroedvogels hier jaarlijks veel fluctueren zorgen de broedeilanden doorgaans voor een goed broedsucces. Mede door predatie van de vos is het aantal weidebroedvogels in dit gebied echter gelimiteerd en was voorafgaand aan de aanleg van de broedeilanden een negatieve trend te zien. Aangezien afrastering hier in de redelijkheid niet te verwachten is, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafschot in dit gebied een goede oplossing.

Soort	2015	2025
<i>Grutto</i>	-	-
<i>Kievit</i>	2	4
<i>Scholekster</i>	3	7
<i>Tureluur</i>	3	2

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Staatsbosbeheer zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Deesche Watergang met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan. In het gebied dienen namelijk eerste alle mogelijke andere bevredigende oplossing te worden genomen. In dit geval betreft dat de aanbreng van een vossenwerend raster.

Figuur 29. Kerngebied Deesche Watergang met een totale oppervlakte van 36,0 ha.

KERNGEBIED SCHOR VAN OSSENISSE

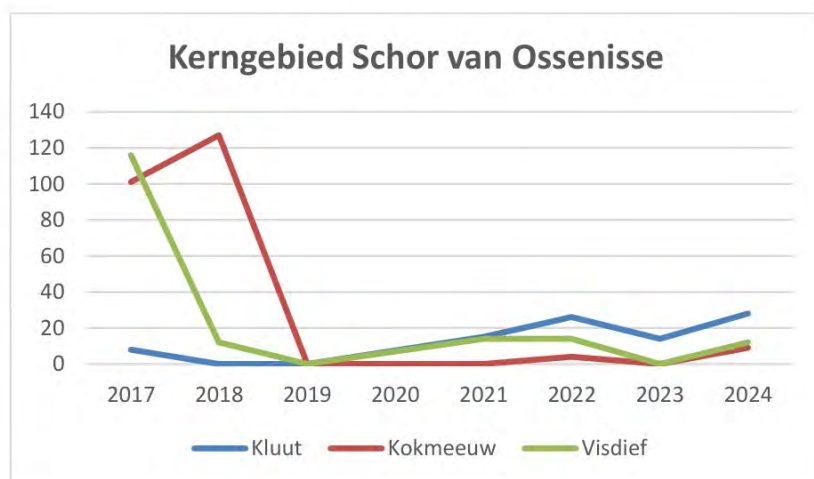
Het broedvogelkerngebied Schor van Ossenisse is een natuurgebied van 28,9 ha groot met een omtrek van 2,6 km. Het gebied is gelegen in WBE Hontenisse en in het beheer van Staatsbosbeheer. Het gebied is onderdeel van Natura 2000-gebied Westerschelde & Saeftinghe, maar niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied voor zowel weide- als kustbroedvogels.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Schor van Ossenisse zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van de aanleg van broedeilanden voor kustbroedvogels en een vossenwerend raster rondom deze eilanden in 2021 met daarnaast een nieuw raster in het zuidelijke gedeelte aangelegd in 2024. Daarnaast is in 2024 de waterhuishouding in het gehele gebied verbeterd. Het afrasteren van het noordelijke deel van het gebied is onwenselijk vanwege verdere versnippering.

NOODZAAK VOOR BEHEER

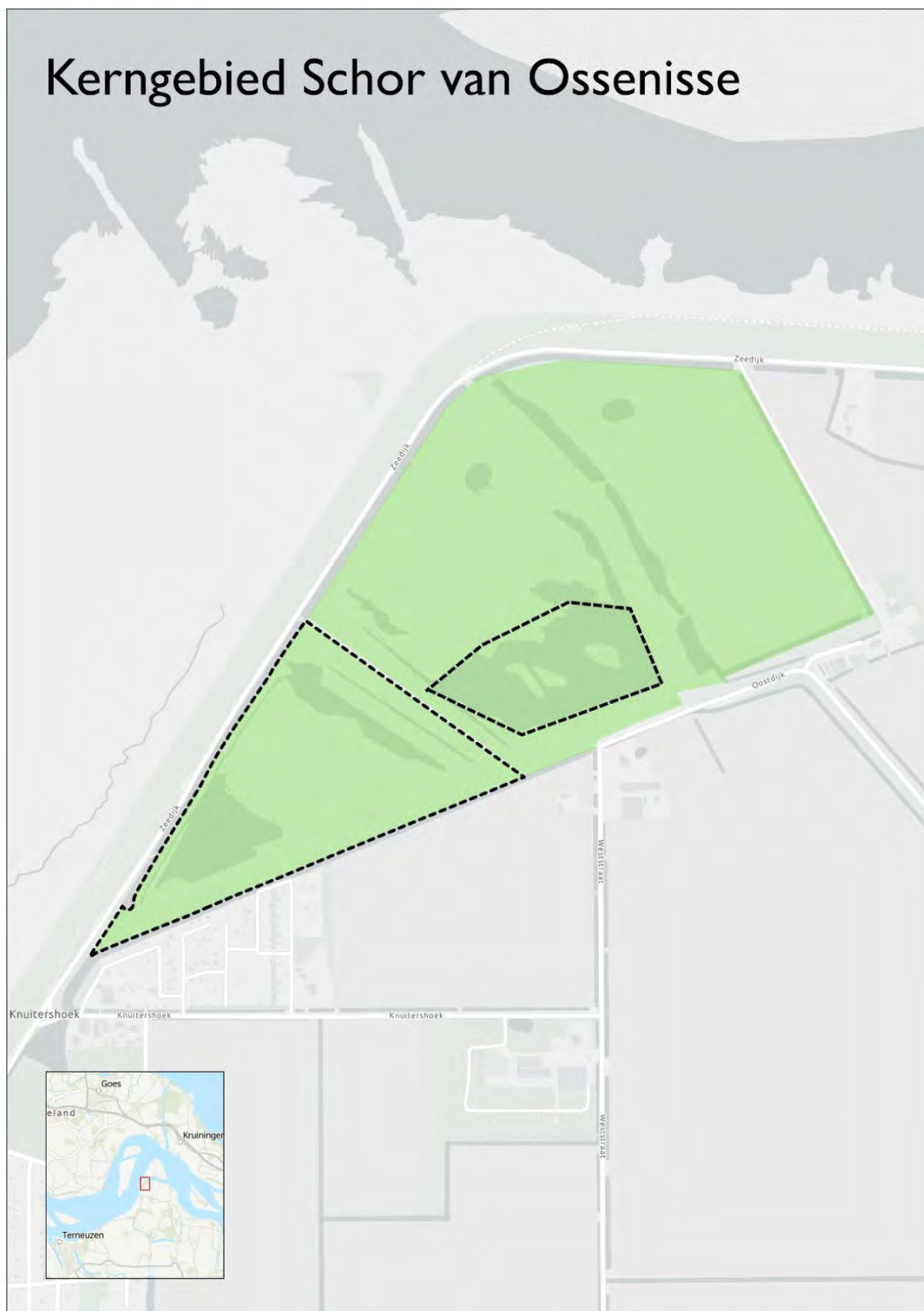
Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur en tabel komen in kerngebied Schor van Ossenisse meerdere soorten weide- en kustbroedvogels voor. De toepassing van preventieve maatregelen heeft in dit gebied (nog) niet geleid tot een gunstigere trend voor de broedvogels. Hoewel in eerdere jaren het aantal kustbroedvogels hoger was, zullen de (recent) toegepaste preventieve maatregelen naar verwachting resulteren in een stijgende trend in komende jaren. Om deze stijgende trend te faciliteren, is het noodzakelijk om in het geval dat een vos zich toch binnen de afrastering weet te bevinden in te kunnen grijpen. Hiervoor biedt de aanvullende vergunning voor nachtafshot in dit gebied een goede oplossing.

Soort	2017	2023
Scholekster	3	3
Kievit	7	11
Grutto	1	0
Tureluur	5	7

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Staatsbosbeheer zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Schor van Ossenisse met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

Figuur 30. Kerngebied Schor van Ossenisse met een totale oppervlakte van 28,9 ha. De delen met zwarte-gestreepte omlijning zijn voorzien van een voswerend raster.

KERNGEBIED BRAAKMAN NOORD

Het broedvogelkerngebied Braakman Noord is een natuurgebied van 362,6 ha groot met een omtrek van 11,0 km. Het gebied is gelegen in WBE West Zeeuws-Vlaanderen en in het beheer van Staatsbosbeheer. Het gebied is niet onderdeel van een Natura 2000-gebied, maar wel aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied voor zowel weide- als kustbroedvogels. Sinds de meest recente tellingen in 2024 zijn vrijwel alle broedvogels uit dit gebied echter verdwenen. Vooral de Kokmeeuw en Zwartkopmeeuw kwamen tot voor kort in hoge aantallen voor.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Braakman Noord zijn (vooralsnog) geen preventieve maatregelen genomen. Het gebied is van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de omtrek van 11,0 km neerkomt op €330.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1). Deels afrasteren van het gebied is onwenselijk vanwege versnippering.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaande figuur en tabel was kerngebied Braakman Noord tot voor kort een belangrijk gebied voor zowel weide- als kustbroedvogels. Mede door predatie van de vos zijn vrijwel alle weide- en kustbroedvogels uit het gebied verdwenen. Het verlagen van de predatiedruk is daarom noodzakelijk om het broedsucces van zowel weide- als kustbroedvogels in het gebied te begunstigen. Aangezien afrastering hier in de redelijkheid niet te verwachten is, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafschot in dit gebied een goede oplossing.

Kerngebied Braakman Noord								
Kustbroedvogel	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kluut	22	5	3	20	17	25	9	1
Kleine plevier	4	4	1	4	5	2	2	1
Kokmeeuw	285	720	691	504	247	163	113	0
Zwartkopmeeuw	15	35	1	131	19	2	11	0
Kleine Mantelmeeuw	0	1	0	1	3	4	7	6
Zilvermeeuw	0	1	0	1	1	2	1	2
Visdief	16	15	3	3	1	3	2	0
Weidebroedvogel	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kievit	-	-	-	6	6	6	12	3
Grutto	-	-	-	2	3	3	1	0
Tureluur	-	-	-	2	1	3	0	1
Scholekster	-	-	-	2	4	3	3	4

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Staatsbosbeheer zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Braakman Noord met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan. De aanwijzing van ganzenrustgebied betekend dat er tijdens het beheer rekening moet worden gehouden met 500 meter afstand tot foeragerende ganzen in de periode 1 november tot 1 april.

Figuur 31. Kerngebied Braakman Noord met een totale oppervlakte van 362,6 ha.

KERNGEBIED GROTE PUTTING

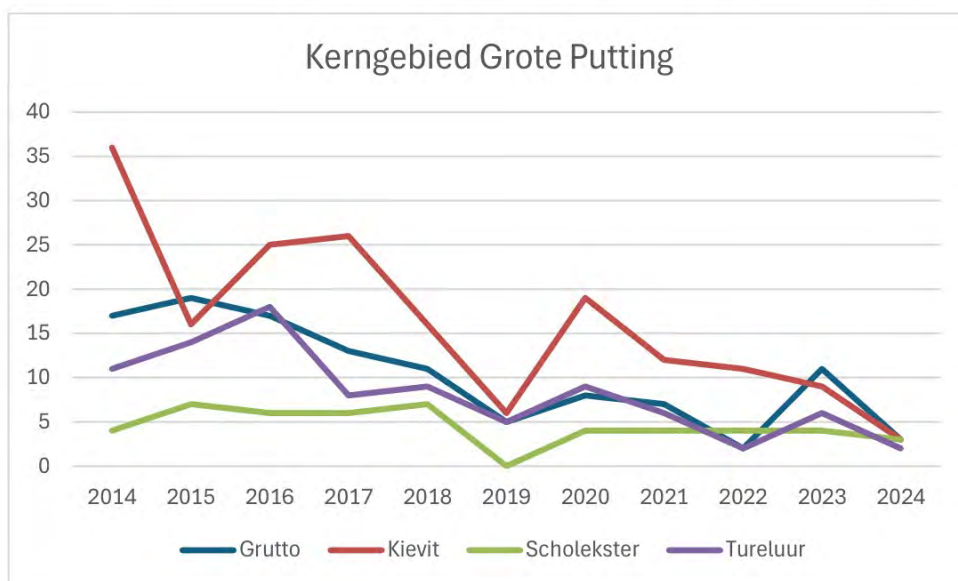
Het broedvogelkerngebied Grote Putting is een natuurgebied van 175,8 ha groot met een omtrek van 10,7 km. Het gebied is gelegen in WBE Hontenisse en in het beheer van Staatsbosbeheer. Het gebied is niet onderdeel van een Natura 2000-gebied, maar wel aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied specifiek voor weidebroedvogels, met hoge aantallen van zowel Grutto, Kievit, Scholekster en Tureluur.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Grote Putting zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van aanleg van nieuwe natuur en verbetering van de openheid en waterhuishouding van het gebied. De aanleg van nieuwe natuur betreft de uitbreiding van het natuurgebied met in totaal 58,9 ha van omliggend gebied in 2016. Het gebied is van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de omtrek van 10,7 km neerkomt op €321.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1). Staatsbosbeheer is voornemens een deel van het gebied af te rasteren met vossenwerend raster. Deels afrasteren van meerdere delen van het gebied is echter onwenselijk vanwege versnippering.

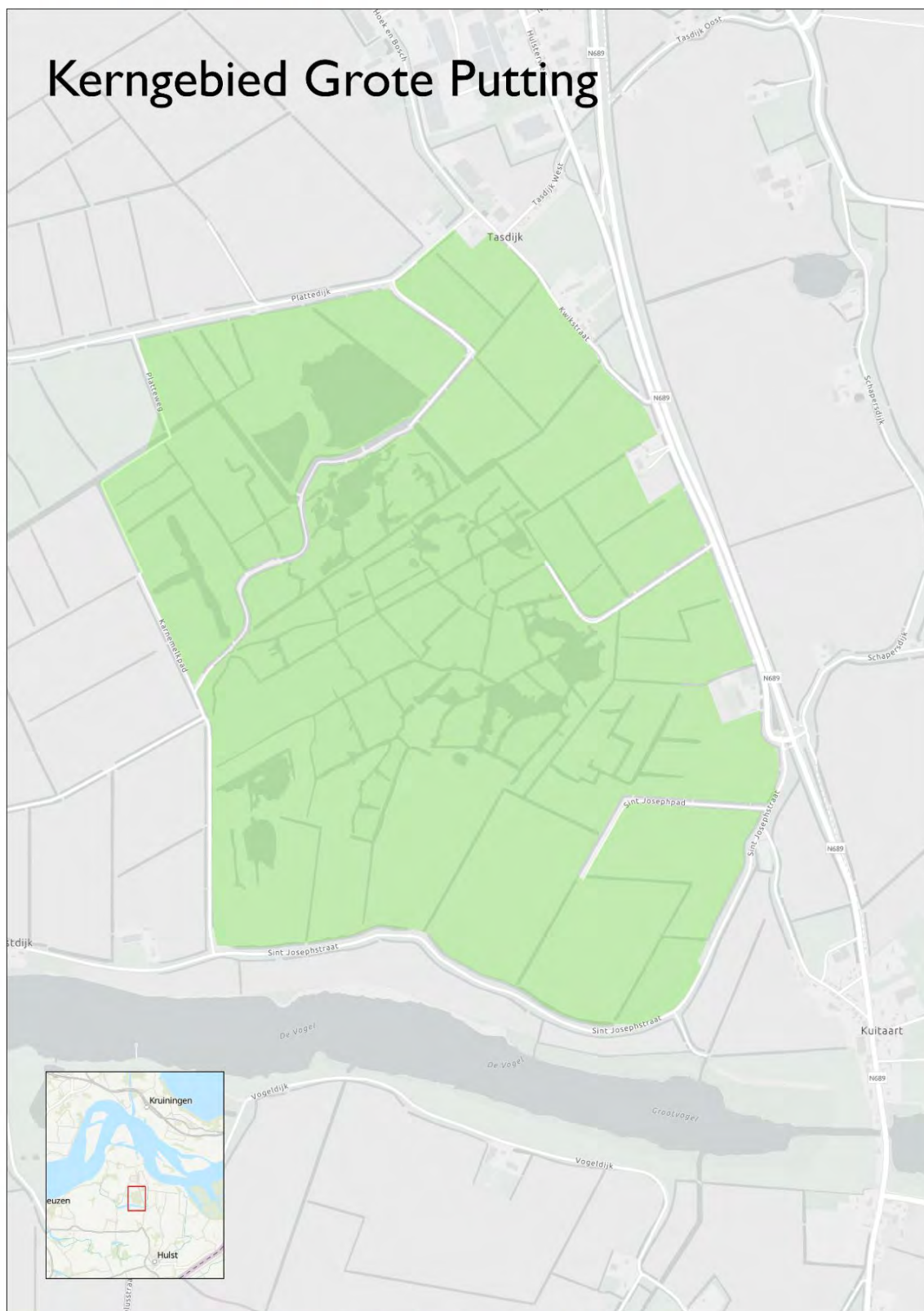
NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur is kerngebied Grote Putting een belangrijk gebied voor meerdere soorten weidebroedvogels. Mede door predatie van de vos is de trend van elk van de weidebroedvogels sterk negatief. De toepassing van preventieve maatregelen heeft in dit gebied (nog) niet geleid tot een gunstigere trend voor de broedvogels. Daarom is Staatsbosbeheer voornemens in dit gebied afrastering toe te passen. Gezien de potentie van het gebied voor weidevogels is het van belang alle mogelijke middelen te benutten. Naast de preventieve maatregel is daarom het verlagen van de predatiedruk noodzakelijk om het broedsucces van de weidevogels in het gebied te begunstigen. Hiervoor biedt, in combinatie met de toekomstige afrastering, de aanvullende vergunning voor nachtafschot in dit gebied een goede oplossing.

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Staatsbosbeheer zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Grote Putting met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan. De aanwijzing van ganzenrustgebied betekend dat er tijdens het beheer rekening moet worden gehouden met 500 meter afstand tot foeragerende ganzen in de periode 1 november tot 1 april.

Figuur 32. Kerngebied Grote Putting met een totale oppervlakte van 175,8 ha.

KERNGEBIED MARGARETHAPOLDER

Het broedvogelkerngebied Margarethapolder is een natuurgebied van 136,8 ha groot met een omtrek van 8,0 km. Het gebied is gelegen in WBE Axel en in het beheer van Staatsbosbeheer. Het gebied is niet onderdeel van een Natura 2000-gebied en ook niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied voor zowel weide- als kustbroedvogels, met vooral Kok- en Zwartkopmeeuwen, Grutto en Kievit.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Margarethapolder zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van drijvende broedeilanden voor kustbroedvogels, waarvan de eerste in 2019 en de tweede in 2022 is aangelegd. Daarnaast is een plasdraspomp aangelegd voor de waterhuishouding. Het gebied is van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de omtrek van 8,0 km neerkomt op €240.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1). Deels afrasteren van het gebied is onwenselijk vanwege versnippering.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaande tabel is kerngebied Margarethapolder een belangrijk gebied voor meerdere soorten weide- en kustbroedvogels. De toepassing van preventieve maatregelen heeft in dit gebied al geleid tot een gunstigere trend voor de kustbroedvogels. Voor de weidebroedvogels zijn de eilanden echter niet relevant. Mede door predatie van de vos is de trend van de weidebroedvogels dan ook negatief. Het verlagen van de predatiedruk is daarom noodzakelijk om het broedsucces van de weidevogels in het gebied te begunstigen. Aangezien afrastering hier in de redelijkheid niet te verwachten is, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafgeschot in dit gebied een goede oplossing.

Kerngebied Margarethapolder												
Kustbroedvogel	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Kluut</i>					-	-	2	1	1	19	-	-
<i>Kokmeeuw</i>					6	15	39	49	57	175	169	146
<i>Zwartkopmeeuw</i>					-	-	-	118	47	2	66	52
<i>Visdief</i>					17	15	47	23	2	-	17	8
Weidebroedvogel	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Grutto</i>	47	13	13	14	5	13	4	-	7	5	7	8
<i>Kievit</i>	42	10	19	14	10	5	8	-	12	12	8	8
<i>Scholekster</i>	10	7	4	3	4	3	5	-	4	3	3	2
<i>Tureluur</i>	6	12	4	12	7	5	4	-	4	5	4	3

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Staatsbosbeheer zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Margarethapolder met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

Figuur 33. Kerngebied Margarethapolder met een totale oppervlakte van 136,8 ha. De kunstmatige drijvende broedeiland zijn aangegeven met een blauwe ruit.

KERNGEBIED KAPELSE MOER

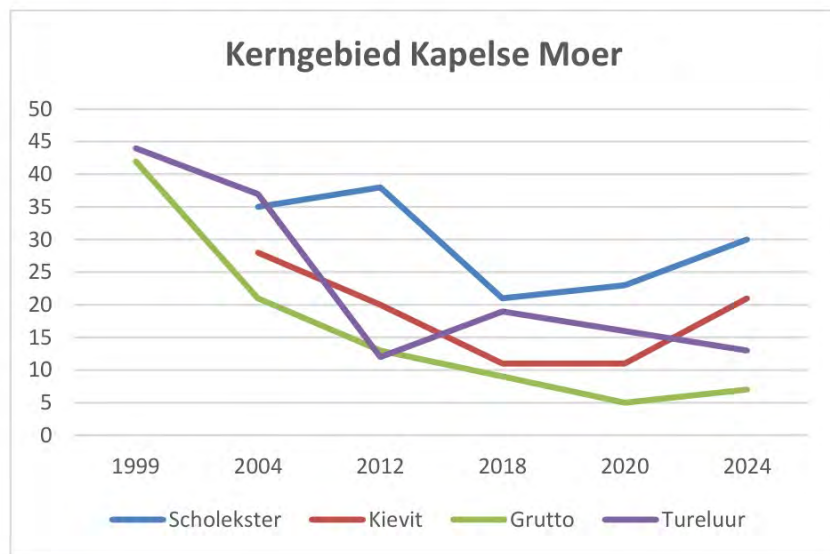
Het broedvogelkerngebied Kapelse Moer is een natuurgebied van 153,1 ha groot met een omtrek van 7,3 km. Het gebied is gelegen in WBE Kapelle en in het beheer van Staatsbosbeheer. Het gebied is onderdeel van Natura 2000-gebied Yerseke & Kapelse Moer en ook aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied specifiek voor weidebroedvogels, waar Grutto, Kievit, Scholekster en Tureluur in grote aantallen voorkomen of voorkwamen.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Kapelse Moer zijn preventieve maatregelen genomen in de vorm van verbetering van de openheid en de waterhuishouding van het gebied. Staatsbosbeheer is voornemens een deel van het gebied te voorzien van een raster, echter is het gebied van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de omtrek van 7,3 km neerkomt op €219.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1). Deels afrasteren van het gebied is voorgenomen, maar veelal onwenselijk vanwege versnippering.

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur is kerngebied Kapelse Moer een belangrijk gebied voor meerdere soorten weidebroedvogels. Mede door predatie van de vos is de trend van elk van de weidebroedvogels (sterk) negatief, vooral voor Grutto en Tureluur. De toepassing van preventieve maatregelen heeft in dit gebied (nog) niet geleid tot een gunstigere trend voor de broedvogels. Het verlagen van de predatiedruk is echter noodzakelijk om het broedsucces van de weidevogels in het gebied te begunstigen. Daarom is Staatsbosbeheer voornemens een deel van het gebied af te rasteren. Aangezien volledige afrastering hier in de redelijkheid niet te verwachten is, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafshot in dit gebied een goede oplossing.

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Staatsbosbeheer zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Kapelse Moer met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan. De aanwijzing van ganzenrustgebied betekend dat er tijdens het beheer rekening moet worden gehouden met 500 meter afstand tot foeragerende ganzen in de periode 1 november tot 1 april.

KAART KERNGEBIED KAPELSE MOER

Figuur 34. Kerngebied Kapelse Moer met een totale oppervlakte van 153,1 ha.

KERNGEBIED HARINGVRETER

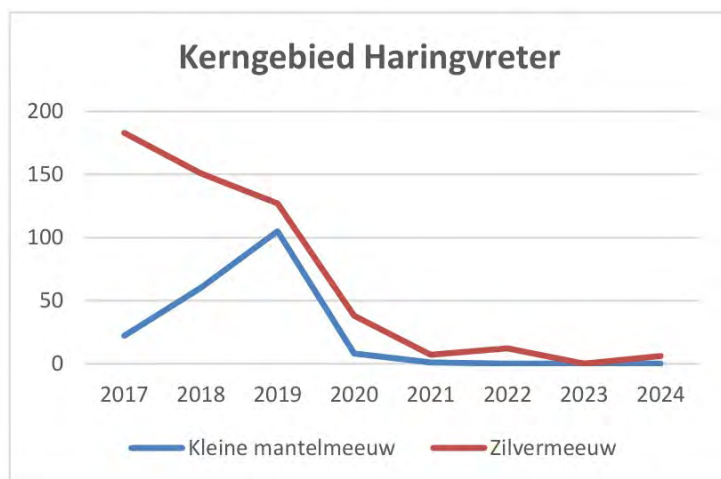
Het broedvogelkerngebied Haringvreter is een natuurgebied bestaande uit een eiland gelegen in WBE Walcheren en het nabijgelegen Goudplaat in WBE Noord-Beveland van in totaal 198,0 ha groot met een omtrek van 12,6 km. Het volledige gebied is in het beheer van Staatsbosbeheer en onderdeel van Natura 2000-gebied Veerse Meer, maar niet aangewezen als ganzenrustgebied. Het gebied is een belangrijk kerngebied voor zowel weide- als kustbroedvogels, met tot voor kort hoge aantallen Zilver- en Kleine mantelmeeuw matige aantallen Scholekster, Kievit en Tureluur.

PREVENTIEVE MAATREGELEN

In kerngebied Haringvreter zijn geen preventieve maatregelen genomen aangezien het zich niet goed leent voor (gedeeltelijke) afrastering vanwege de damherten en de recreatie in het gebied. Daarnaast is het gebied van dusdanige grootte dat het volledig afrasteren niet in de redelijkheid kan worden verwacht vanwege de kosten, welke voor de omtrek van het eiland zelf met 4,6 km neerkomt op €138.000,- bij een kostprijs van €30 per meter (zie hoofdstuk 5.1).

NOODZAAK VOOR BEHEER

Zoals te zien uit de aantallen in onderstaand figuur en tabel is kerngebied Haringvreter een belangrijk gebied voor zowel weide- als kustbroedvogels. Vooral door predatie van de vos (voor het eerst waargenomen in 2019) is de trend van de meeste van de weidebroedvogels negatief. De niet toe te passen preventieve maatregelen zorgen in dit gebied voor het vrijwel volledig verdwijnen van de meeste kustbroedvogels en een slechte trend voor weidebroedvogels. Het verlagen van de predatiedruk is daarom noodzakelijk om het broedsucces van de weidevogels in het gebied te begunstigen. Specifiek voor de Kleine mantelmeeuw, welke op Haringvreter een Natura 2000-instandhoudingsdoelstelling heeft, is beheer van de vos noodzakelijk. Daarnaast heeft de vos hier naar verwachting ook een aandeel in de achteruitgang van de Rode Lijst-soort Noordse Woelmuis. Aangezien afrastering hier in de redelijkheid niet te verwachten is, biedt de aanvullende vergunning voor nachtafshot in dit gebied een goede oplossing. Het nabijgelegen gebied Goudplaat dient als overzwemlocatie voor de vossen en wordt daarom meegenomen in het kerngebied om de vos te kunnen beheeren voordat deze het eiland bereikt.

Soort	2009	2014	2019
<i>Kievit</i>	14	9	4
<i>Scholekster</i>	12	8	10
<i>Tureluur</i>	7	2	2

CONCLUSIE

De Faunabeheereenheid Zeeland en Staatsbosbeheer zijn van mening dat op basis van bovenstaande onderbouwing, in aanvulling op het algemene deel van het Faunabeheerplan Vos 2026-2031, het beheer van vossen middels afschot in broedvogelkerngebied Haringvreter met de omgevingsvergunning moet worden toegestaan.

Figuur 35. Kerngebied Haringvreter met een totale oppervlakte van 198,0 ha.